

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

KEVSER SURESİ

Rahman Rahim Allah'ın Adıyla

Şüphesiz biz, sana Kevser'i verdik.

Şu hâlde Rabbin için namaz kıl ve tekbir

alırken, namazda ellerini boğazına kadar kaldır.

Doğrusu asıl soyu kesik olan, sana kin duyandır.

Ehl-i Beyt Serisi: 1

HAZRETİ MUHAMMED

(Ona ve Ehlibeyti'ne Selam Olsun)

Telif Komisyonu

(Hak Yolunda Müessesesi)

Çeviri:

Cafer Bayar

KEV SER

Kevser Yayınları: 111

Kitabın Orijinal Adı: Pîşvayan-i Masûm

Zindegînamey-i Çehardeh Masûm

Yazarı: Telif Komisyonu (Muessese-i Der Rah-ı Hak)

Çeviri: Cafer Bayar

Emeği Geçenler: Rıdvan Murat Altun - Musa Güneş
İbrahim Aras

Dizgi ve Mizanpaj: Kevser

Kapak: Hasan Başbuğ

Baskı: Yılmaz Matbaacılık (Sertifika: 27185)

Litros Yolu 2. Matb. Sitesi 3 NB 2

Zeytinburnu-Topkapı / İst. Tel: 0212 493 00 85

Basım Tarihi: 1. Baskı: Haziran 2007 / 2. Baskı: Haziran 2013

ISBN: 978-975-6640-92-0

Not: Çeviride kitabın 1381 hicrî Şemsî tarihli 1. baskısı esas alınmıştır

Kevser Yayınları

Sofular Mah. Simitçi Şakir Sok. No: 14 / 1

Fatih – İSTANBUL

Tel: 0212 – 534 35 28 / 555 16 66

Faks: 0212 – 631 36 01 / 555 22 12

www.kevseryayincilik.com

İÇİNDEKİLER

Takdim	9
Kısa Biyografisi.....	11
İslâm Öncesi Dünyanın Durumu	13
İnsanlık Ateşte.....	13
İslâm'ın Doğuş Eşiğinde Arabistan	14
Hz. Muhammed'in Doğumu ve Çocukluk Dönemi.....	19
Nurun Doğuşu	19
Muhammed (s.a.a) İlginç Bebek	20
Muhammed'in (s.a.a) Bakıcısı Halime	21
Olaylar Fırtınasında Muhammed (s.a.a)	22
Muhammed'in (s.a.a) Siması	23
Hz. Muhammed'in Çocukluk ve Gençlik Yıllarından Alıntılar	25
Ebu Talib'in Gözetim ve Desteği	25
Bahira'nın Muhammed (s.a.a) İle Görüşmesi.....	26
Muhammed'in Çalışması ve Tefekkürü	28
Muhammed'in İffeti	30
Hz. Muhammed'in İlk Evliliği	33
Gençlik Dönemi ve Evlilik	33
Hatice'nin Teklifi	34
Hatice Kimdir?	34
Muhammed (s.a.a) Şam Yolunda	35
Hatice'nin Evlilik Teklifi	36
Hz. Muhammed'in Evliliklerinin Felsefesi	39

Eleştirenlerin Rezil Oluşu	39
Allah Resulü'nün Eşlerinin Sayısı	40
H. Muhammed'in Peygamberlik Öncesi Kişiliği	45
Muhakat Aslı	45
İslâm'ın Doğuşu Öncesinde Arabistan Ortamı	46
Hacerü'l-Esved'in Yerine Konması	48
Vahyin Başlangıcı	51
H. Muhammed'in Evrensel Risaleti	51
Vahiy Nedir?	53
Vahiy ve Günümüz Bilimi	54
Peygamberlik Delilleri ve H. Muhammed'in (s.a.a) Peygamberliği	55
H. Muhammed'in Tebliğ Yöntemi	57
Hatice H. Muhammed'i Beklerken	58
H. Ali, İman Eden İlk Erkek	59
Namazın Farz Kılınışı	59
Üç Yıllık Amelî Tebliğ	60
Akrabaları Davet ve İlk Mucize	61
H. Muhammed'in Genel Daveti	65
Aleni Davet	65
<i>H. Muhammed'in Safa Dağındaki Konuşması .....</i>	<i>65</i>
<i>H. Peygamber'in Sözlerinin Yankısı .....</i>	<i>67</i>
Kureyş'in Şikâyeti	68
Kureyş'in Rüşvet Verme Girişimleri	69
Yolun Zorlukları ve Kureyş'in İşkenceleri	73
Yolun Zorlukları	73
Kureyş'in Yoğun Baskı ve Eziyetleri	74
H. Muhammed'in Hicreti ve İslâm Tarihinin Başlangıcı	79
Hedef Uğrunda Terk-i Vatan	79
Yasrib İslâm'ı Kabullenme Hazırlığında	80
Resulullah'ı (s.a.a) Öldürme Komplosu	80
Ali'nin (a.s) Fedakârlığı	81

Peygamber, Sur Mağarasına Gidiyor.....	82
Yesrib'e Doğru.....	82
Peygamber'in Yolunu Gözleyen Yesrib.....	83
Hicretten Bir Ders.....	84
Medine'de İslâm Kardeşliğinin Temeli Atılıyor	87
Canlı Bir Toplum	87
İslâmî Kardeşliği Oluşturmada Peygamber'in Girişimi.....	88
İslâm Kardeşliği; Vahdet ve Kardeşlik Şiari	88
Günümüzde İslâm Kardeşliği	91
İslâm'da Cihat.....	93
Rahmet Peygamberi	93
İslâm'da Cihadın Felsefesi.....	94
İslâm, Kılıç Zoruyla Mı Yayılmıştır?.....	95
Peygamber Döneminde Yapılan Savaşların Hedefi ve Savaşlarda	
Ölenlerin Sayısı.....	99
1- Bedir Savaşı	100
2- Uhud Savaşı	101
3- Ahzab (Hendek) Savaşı	102
4- Kurayzaoğulları Savaşı.....	102
5- Mustalikoğulları Savaşı.....	103
6- Hayber Savaşı	104
7- Mute Savaşı	104
8- Mekke'nin Fethi.....	104
9- Hüneyn ve Tâif Savaşları	105
Hız. Muhammed'in Evrensel Risaleti	109
Doğunun ve Batının Dini İslâm.....	109
Hız. Muhammed, Mekke'den Tüm İnsanları İslâm'a Davet Ediyor ..	110
İslâm'ın Evrenselliğinin Bir Başka Örneği.....	111
<i>İran Şahı Kısra'ya.....</i>	<i>112</i>
<i>Rum İmparatoru Herakliyas'a .....</i>	<i>112</i>
<i>Yemame Meliki Hevze'ye.....</i>	<i>112</i>
<i>Yahudilere .....</i>	<i>113</i>

<i>Necran Kardinali'ne</i>	113
İslâm'ın Risaletini Duyurma Yönündeki Sorumluluğumuz	113
Son Peygamber Hz. Muhammed	115
İslâm'ın Ebediliği ve Hz. Muhammed'in Son Peygamber Oluşu ..	115
<i>İslâm Dininin Ebediliği</i>	116
Kur'ân Açısından Hatemiyet	118
Hadisler Açısından Hatemiyet	119
Gadir Hadisi ve Hz. Muhammed'in Halifesi	121
Peygamber (s.a.a), Kâbe İle Vedalaşıyor	121
Gadir Hadisini Rivayet Edenler	125
Gadir Hadisinin Manası	127
Hız. Muhammed'in Ahlâk ve Davranışı	129
Toplumun Ahlâka Olan İhtiyacı	129
İnsanlar Arasında Hız. Muhammed	131
Hız. Muhammed'in Yücelik ve Affediciliği	133
Hız. Muhammed'in Temizliği	134
Hız. Muhammed'in İbadet ve Zühdü	135
Halifelik Konusu ve Peygamber'in Vasisi	137
Neden Peygamber'in Halifesine İhtiyaç Duymaktayız?	138
Hız. Peygamber, Halifesini Belirlemedi Mi?	140
İmamet ve Hilafette Şûra	143
Hilafetin Tarihî Sürecine Kısa Bir Bakış	145
Hız. Peygamberin, Hız. Ali'nin Halifeliği Hakkındaki Tekitleri	145
Yürekleri Yakan Olay; Resulullah'ın Vefatı	148
Hilafetin Gasbedildiği Yer; Sakife	148
Hız. Peygamber'den On Veciz Söz	155

TAKDİM

Tarihin başlangıcından itibaren bütün çağlar ve yüzyıllar boyunca peygamberler ile onların vasileri, ilâhî hidayet meşalesini elden ele taşımışlardır. Yüce Allah kullarını hiçbir yerde, hiçbir zaman hidayete ileten bir hüccetsiz, doğru yolu gösteren bir mürşitsiz ve aydınlatıcı ışıksız bırakmamıştır. Buna göre hüccet kullardan önce, kullarla beraber ve kullardan sonra hep vardır. Öyle ki, eğer yeryüzünde sadece iki kişi kalsa, onlardan biri hüccet olur.

İşte tarih boyunca gelen peygamberler ile arkalarından gelen seçkin önderler özveriyi gerektiren hidayet yolunu izlediler, meşakkatli eğitim yolunda yürüdüler, ilâhî elçilik görevini yerine getirme yolunda her türlü zorluğa katlandılar, ilâhî elçilik hedeflerinin gerçekleşmesi yolunda kendini ilkelerine ve inançlarına adanmış bir insanın feda edebileceği her şeylerini feda ettiler. Bu açıdan, “Son Elçi” olan Hz. Muhammed’in (s.a.a) ve onun hak vasilerinin hayatı önem arz etmektedir. Nitekim yüce Allah, Kur’ân-ı Kerim’de şöyle buyuruyor:

“Allah’ın Elçisi’nde sizin için güzel bir örnek vardır.”⁽¹⁾

Peygamberimizin (s.a.a) hak vasileri olan Ehlibeyt İmamları’nın (hepsine Allah’ın selâmı olsun) hayat çizgisi, Hz. Peygamber (s.a.a) döneminden sonraki ilâhî hidayetin gerçek çizgisini yansıtır. Onların hayatlarını kapsamlı biçimde incelemek, köklü ilâhî hidayet hareketinin kapsamlı bir portresini gözlerimiz önüne sü-

---

1- Ahzâb, 21.

rer. O hareket ki, Peygamberimizin (s.a.a) vefatının arkasından ateşli enerjisi zayıflamaya yüz tuttu; ama sonra ümmetin derinliklerinde içten içe yol almaya başladı. Bu süreçte Peygamberimizin Ehlibeyt'i (Allah'ın selâmı hepsine olsun) ümmeti bilinçlendirmeye, ümmetin enerjisini Peygamberimizin (s.a.a) kutsal devrimini kavrama doğrultusunda harekete geçirmeye çalıştılar. Fakat yönetimin ve ümmetin tutumlarına egemen olan evrensel yasaların müsaade ettiği ölçüde ilerleyebildiler.

Bu nedenle Peygamber efendimizin ve Ehlibeyt İmamları'nın ve onların hakkındaki olaylar üzerinde inceleme yapmanın, fertlerin tarihi olmadığını; bilakis onun, Allah'ın, insanlık tarihi boyunca peygamberlerin dilek ve çabalarının tecelli etmesini istemiş olduğu insanın "ilâhî hidayet ve eğitim" tarihi olduğunu bilmek gerekir. Hz. Peygamber ve Ehlibeyt'i, yeryüzünde (kelimenin tam anlamı ve bütün yönleriyle) ilahî halifeliğin canlı tecessümü ve yüce örneğidirler.

Ehlibeyt'in hayatını, onlar için özel bir durum doğuran ve onları her alanda onunla yaşamaya ve karşılaşmaya mecbur eden bütün şart ve durumları tanıma ve idrak etmeye olan ihtiyacımız, işte buradan aydınlığa kavuşmuş oluyor.

Tarihçiler ve yazarlar, son elçi ve onun hak vasilerinin hayatlarını her açıdan ele alıp tam anlamı ile incelediklerini iddia edemezler. Bundan dolayı Ehlibeyt'in her biri hakkında özetle kaleme alınan 14 ciltlik bu çalışma, onların hayatlarından bazı kesitler; kişilikleri, davranışları ve tutumları hakkında tarihçilerin kaydettikleri ve araştırma kaynaklarında yer verdikleri bazı alıntılarını sunmaktan ibarettir.

Yaynevimiz tarafından Ehlibeyt'le ilgili çıkarılan kitapların yanında bu eserin de yararlı olacağını ümit ediyoruz.

Tevfik Allah'tandır.

KEVSER

KISA BİYOGRAFİSİ

En Meşhur Adı: Muhammed ve Ahmed (s.a.a).

En Meşhur Künyesi: Ebu'l-Kasım.

En Meşhur Lakapları: Resulullah, Hatemu'n-Nebiyyin, Hatemu'l-Murselin, Mustafa, Habibullah, Rahmetun li'l-Âlemin.

Doğumu: Rebiyülevvel ayının on yedisi, cuma günü seher vakti.

Doğum Yeri: Mekke-i Muazzama.

Doğum Yılı: Ebrehe'nin askerlerinin savaşçı fillerle Mekke'ye saldırdığı ve askerlerinin helak olduğu yıl (Ammu'l-Fil), İsa Mesih'in (a.s) doğumunun 570. yılında.

Değerli Babası: Abdullah. Hz. Muhammed'in (s.a.a) doğumundan önce vefat etmiştir.

Değerli Annesi: Âmine. Hz. Muhammed'in (s.a.a) doğumundan altı yıl sonra vefat etmiştir.

Değerli Büyükbabası: Abdulmuttalib, oğlu Abdullah'ın vefatından sonra Hz. Muhammed'i (s.a.a) himayesine almıştır.

Değerli Amcası: Ebu Talib, babası Abdulmuttalib vefat ettikten sonra Hz. Muhammed'i himayesine almış, kendisine peygamberlik verildikten sonra da ona iman etmiş ve daha sonra da ölünceye kadar onu himaye etmekten kaçınmamıştır.

Sütannesi: Halime Sa'diyye.

Mübarek Şekilleri: Geniş yüzlü, açık alınlı, nuranî ve birbiriy-le uyumlu uzuvları vardı. Dişlerinin arası açıktı.

Evliliği: Yirmi beş yaşında Huveylid kızı Hatice ile evlendi.

Biset: Kırk yaşında Allah tarafından peygamberliğe seçildi.

Hicret: Bisetten on üç yıl sonra elli üç yaşında Medine-i Münevvere'ye hicret etti.

Vefat: Hicret'in on birinci yılında, altmış üç yaşındayken safer ayının yirmi sekizinde vefat etti.

Defnedildiği Yer: Medine-i Münevvere.

Evlâtları: Fatıma-i Zehra, Ümmü Külsüm, Rugayye, Zeyneb, Kasım ve "Tayip" ve "Tahir" lakapları ile meşhur olan Abdullah Hatice'den olan çocuklarıdır.⁽¹⁾ Hz. Hatice'den başka Maria Kıbtiyye'den de İbrahim adında bir oğlu olmuştur. Bu çocuklarının arasında sadece Hz. Fatıma-i Zehra ile zürriyeti devam etmiştir.

1- Hz. Hatice'nin, Hz. Peygamber (s.a.a) ile evlenmeden önceki hayatı hakkında tarihî kaynaklar bize güvenilir ve ayrıntılı bilgiler vermiyor. Bir rivayete göre Hz. Hatice Hz. Peygamber'den (s.a.a) önce iki evlilik yapmış -önceki eşleri Atik b. Âid el-Mahzumî ve Ebu Hale et-Temimî'dir- ve bu evliliklerden birkaç çocuğu olmuştur. Oysa başka kaynaklara göre o, Hz. Peygamber'le (s.a.a) evlendiğinde bakire idi. Bu duruma göre Zeynep ve Rukiye Hz. Hatice'nin kendi çocukları değil, Hale adındaki kız kardeşinin kızları idi ve annelerinin ölümü üzerine teyzeleri Hz. Hatice tarafından evlât edinilmişlerdi. bk. Menakıb-ı Âl-i Ebî Talip, c.1, s.159; A'lamu'l-Hidaye, c.1, s.90; es-Sahih Min Sireti'n-Nebiyyi'l-Âzam, c.1, s.121-126

İSLÂM ÖNCESİ DÜNYANIN DURUMU

İnsanlık Ateşte

İslâm güneşi doğmadan önce bütün dünya halkları, inanç ve düşünce alanında, bireysel ve sosyal davranışlar alanında esef verici ve karanlık bir ortamda yaşamaktaydılar. Her ne kadar dünyanın her noktası, her yönüyle aynı durumda değil idiyse de, genel anlamda bütün dünya halklarının, fikrî sapkınlıklarda, vehmî düşüncelerde, yanlış toplumsal gelenek, hurafe ve efsanelerde, içtimaî ve ahlâkî sıkıntılarda ortak oldukları söylenebilir.

İslâm'ın doğuşundan önce Yahudiler, Hz. Musa'nın (a.s) dinini tahrif etmiş ve o dinin temel ilkelerini yozlaştırmış ve ayrıca da maddecilik, insanların yaşamına yansımıştı.

İnsanları ahlâkî yönde arındırmak ve ruhlarını pisliklerden temizlemek için gelmiş olan Hristiyanlık da, ne yazık ki din adamları tarafından, hakikatini kaybedecek derecede tahrif edilmişti.

Böylece Hristiyanlık, Hristiyan ruhanilerin çoğunluğunun elinde bir ticaret metasına dönüşmüştü. Ayrıca Hristiyanlık, toplumsal sistemlere hitap edecek eksiksiz kanun ve yasalardan yoksun olduğu için, insanları hayatın tüm boyutlarında kurtuluş sahiline taşıyamamış ve mensuplarını doğru yola hidayet etmekten aciz kalmıştı.

Bütün bunların sonucunda dünya halkları, vehmî düşüncelerde, hurafe ve efsanelerde, yanlış toplumsal geleneklerde ve içtimaî ve ahlâkî sıkıntılarda ortak oldular.

Fesat ve bedbahtlık ateşi alevlenmişti. Aslı astarı olmayan düşünceler ve hurafeler din adına insanlara hüküm sürmekteydi; düalizm ve üç tanrıcılık inancı insanlara yüklenmişti. Puta, ateşe, ineğe ve yıldıza tapan haklar da mevcuttu. Bunların hepsinden daha yüz kızartıcı olanı ise, çok yaygın bir şekilde kadın ve erkeğin cinsel aletlerine tapılmasıydı.⁽¹⁾

Her yere çullanan bu fesat, bu ahlâkî ve manevî yozlaşma, insanların yaşadığı bütün toplumların yanlışlara düşmesine, karanlıklarda ve sapkınlıklarda ilerlemesine neden olmuş ve kan dökme, cana kıyma, zulüm ve haksızlık gibi ateş uçurumlarını dünyanın her yerine yaymıştı. Gerçek şu ki, insanlık, sonu olmayan bir uçurumun eşiğine gelip dayanmıştı.

İslâm'ın Doğuş Eşiğinde Arabistan

“Yanmış toprak” olarak bilinen Arabistan çok acayip bir yerdi. Kurak çöllerden, kum yığınlarından oluşan bu ülkede ne su vardı, ne de bitki. Çöl dikenleri ve kaktüslere bitki denirdi. Hurma ve kokuşmuş su ile açlığını gideren insan adlı bir varlığın tünediği derme çatma yapılsa, ev olarak adlandırılırdı. Kabileler arasındaki savaş ve keşmekeş, Arabistan halkının sosyal düzeninin temelini oluşturmaktaydı. Mekke put haneleri farksızdı ve halkı ise, insan canını dirhem ve dinarla satın alan tüccar ve faizcilerden ibaretti.

Aşiret üzere kurulu çöl hayatı, hayvancılık ve çobanlık uğraşı ve bir de buna eklenen kan emici feodalizm düzeni ile

---

1- Will Dourant Tarihi, c.1, s.95, 301; c.4, s.304; c.7, s.95

Arabistan Yarımadası halkı ezilmekteydi ve hayat onlar için çekilmez olmuştu artık. Yönetici sınıfın ve faizciler takımının sömürüsünden kaynaklanan ekonomik kriz ve çıkmaz, “insan yaşamı” kavramını ortadan kaldırmış ve sosyal mutluluk ufkunu karartmıştı.

Mekke’de ticaretle uğraşan faizci para babaları, meşru olmayan yollarla büyük servetler elde etmiş ve toplumun zayıf ve güçsüz kesimini, faizle ve zulme dayalı faydalanma yoluyla sömürerek sınıflar arasında uçurumlar oluşturmuşlardı.

O dönemin Arapları, bilgisizliklerinden dolayı daha çok tabiat olgularına ve puta tapıyorlardı; bu bağlamda Kâbe ise Arapların put hanesi olmuştu.⁽¹⁾

Arabistan’ın çirkin ve iğrenç ahlâkî ve içtimaî yapı ve geleneklerinden her biri, bir milletin yüceliğini yok etmeye yeterli bir sebepti. İslâm’ın doğuşu öncesindeki Arapların insanlıkla çelişen sapıklıkları öyle bir ortam oluşturmuştu ki, doğal olarak bunun ürünü fesattan, yiyecekleri ölmüş hayvandan, sloganları korkudan, mantık ve kanıtları ise kılıçtan ibaretti.

O günün Arapları, Arap ırkından oldukları, Arap asaleti ve kanı taşıdıkları için kendilerini en yüce ulus görmekteydiler; oysa bu, vehimden öte bir şey değildi. Aslına bakılırsa, yirminci asırda şahit olduğumuz milliyetçilik, ırkçılık ve nasyonalizm, ilk cahiliyet döneminde, kendine has yapısıyla Arapların dini hâline gelmişti.

Bir de Araplar kendi aralarında ve birbirlerine karşı servet ve evlatlarının çokluğuyla iftihar ediyor ve bunu, kendi kabilelerinin ayrıcalıklarından sayıyorlardı.

1- Nehcü’l-Belâğa Şerhi, Allame Hoî, c.2, s.173; Tarih-i Cami-i Edyan, Çev. Ali Askeri Hikmet, s.479

Bir başkasının malına el koymak, sınır tanımazlık, hak-hukuk bilmezlik, vahşilik ve hıyanet Arapların açık-seçik özelliklerindendi; onlara göre adam öldürmek cesaret ve kahramanlıktı. Kız çocuğunu utanç sebebi kabul ettikleri veya geçim sıkıntısından ve yoksulluktan korktukları için bu masum yavruları doğar doğmaz hemen öldürüyor veya diri diri toprağa gömüyorlardı. Araplardan birine, hanımının, kız çocuğu dünyaya getirdiği haberi verildiğinde, öfkeden simsiyah kesilir ve insanlardan ayrılarak ne yapması gerektiğini düşünürdü; bu lekeyi kabullenerek onu saklamalı mıydı, yoksa diri diri toprağa gömmeli ve ailesinin şerefini korumalı mıydı? Zira o dönemde bir ailenin sahip olduğu bir kız çocuğu bile ar ve utanç vesilesi sayılmakta idi.⁽¹⁾

İmam Ali (a.s), Nehcü'l-Belâğa'da, Arapların sosyal durumunu şöyle şerh etmektedir:

Ey Arap toplumu! O zaman siz, en kötü bir yol-yordam tutmuştunuz; en kötü bir yeri yurt edinmiştiniz. Sarp taşlar, kayalar vardı yanınızda, yörenizde; zehirli yılanlar vardı çevrenizde. Bulanık sular içmedeydiniz; kötü yemekler yemedeydiniz; birbirinizin kanını döküyordunuz; yakınlık bile gözetmiyordunuz. Aranızda putlar dikilmişti, tapıyordunuz; suçlar işliyordunuz, çekinmiyordunuz.⁽²⁾

Araplar bir fesat bataklığında ve bozgunculuk girdabında yaşamaktaydılar. Kötü eğitim ve fikirsel gerilik sonucunda vahşi, talancı ve bozguncu bir millet olup ortaya çıkmışlardı

1- Nahl, 58, 59. ve İsrâ, 31. ayetlerin içeriğinden alıntıdır. el-Mizan, c.12, s.294

2- Muhammed Abduh'un Nehcü'l-Belâğa Şerhi, 26. hutbe; Feyzu'l-İslâm'ın Nehcü'l-Belâğa Şerhi, c.1, s.83

ve de dünya halklarının çoğu gibi aslı-astarı olmayan vehmî efsane ve hurafeleri “din” edinmişlerdi.⁽¹⁾

Böyle bir toplumun temelden ıslahı için köklü bir devrim ve çok boyutlu bir değişimin zarureti ve gerekliliği açıktır. Ancak bu devrim ve değişimin önderi olacak şahıs, yüce Allah katından olmalıydı ki, haksızlık, haddini bilmezlik ve çıkarıcılığın her türünden korunabilsin; şahsî çıkarları için kendi karıştırlarını saf dışı bırakmasın ve hatta onların ıslahı için uğraş versin; sadece Allah yolunda, halkın durumunu iyileştirmek ve toplumu geliştirmek için çalışsın.

Maneviyattan, güzel ahlâktan ve yüce insanî erdemlerden yoksun bir önderin, toplumu yapılandıramayacağı, ıslah edemeyeceği ve insanları kurtuluş sahiline taşıyamayacağı ortadadır.

Bu görevi, olması gerektiği gibi ve en güzel şekliyle yerine getirebilecek kimseler ancak ve ancak ilâhî önderlerdir. Yüce Allah’tan ilham alarak insanların bireysel ve sosyal yaşamlarının her alanında köklü ve derin değişimler oluşturabilecekler ancak onlardır.

Şimdi yeni evrensel değişimin önderinin nasıl biri olduğuna ve dünyaya ne tür değişimler getirdiğine bir bakalım.

1- Dâiretü'l-Maarif, 3. baskı, s.255

HZ. MUHAMMED'İN DOĞUMU VE ÇOCUKLUK DÖNEMİ

Nurun Doğuşu

Mekke şehri katı bir karanlığa ve derin bir sessizliğe gömülmüştü; ne bir canlılık emaresi ve ne de bir hareket göze çarpmaktaydı. Her zamanki gibi ay yavaş yavaş etraftaki siyah dağların ardından yükselmekte, şehrin sade ve gösterişsiz evlerine ve de şehri çevreleyen kum çöllerine mat ve gizemli ışığını yaymaktaydı.

Saat gece yarısını geçmişti ki serin bir rüzgâr, Hicaz'ın kura topağını okşamaya başladı ve kısa bir süre için de olsa dinlenmesine ortam hazırladı. Bu meyanda, yıldızlar da bu riyasız manzaraya bambaşka bir renk ve sefa katarak Mekke halkına gülümsemedeydi.

Nitekim seher vakti gelip çatmış ve şafakla uyanan kuşlar, adeta sevgiliyle niyaza durur gibi ötmeye başlamış ve bu cennet havasında ruha neşe katmıştı.

Mekke'nin engin ufku seher ağartısının eşiğinde idiye de, henüz müphem bir sessizlik şehre hüküm sürmekte ve herkes uykudaydı. Bir tek Âmine'nin gözüne uyku girmemişti ve beklediği sancıyı hissetmekteydi. Gitgide sancısı sıklaştı ve ağırları arttı... Birden tanımadığı, nur yüzlü ve güzel kokulu

birkaç kadın gördü odasında. Onların kim olduğunu ve kilitli kapıdan içeriye nasıl girdiklerini anlamaya çalıştı.⁽¹⁾

Çok geçmeden aziz bebeği dünyaya geldi ve aylarca bekleyiş sonrasında Âmine'nin gözleri, rebiyülevvel ayının on yedinci gününün seherinde⁽²⁾ bebeğini görmeye aydınlandı.

Âmine'nin karanlık ve sessiz gecesini doğumuyla aydınlatan Muhammed (s.a.a), herkesi sevince boğmuş idiyse de, Şam yolculuğundan dönerken genç yaşta Medine'de vefat eden ve orada defnedilerek sonsuza dek Âmine'yi yalnız bırakan kocası Abdullah'ın boşluğu derinden hissedilmekteydi.⁽³⁾

Muhammed (s.a.a) İlginç Bebek

Muhammed (s.a.a) dünyaya geldi; doğuşuyla birlikte de gökyüzünde ve yeryüzünde ve özellikle de o günün uygarlık beşiği olan Doğu'da birtakım olaylar gerçekleşti.

Bu olaylar, önemli bir hadiseden haber veren, günümüz dünyasının en hızlı haber ajansı konumundaydı. Halkların eskimiş ve hurafî gelenek ve göreneklerini altüst edecek ve insanları ileriye taşıyıp yeni bir çığır açacak olan bu bebek, daha doğduğu ilk günden, ileride yapacağı köklü değişikliklerin habercisi olmuştu.

İnsanlar tarafından kudret ve saltanatın ölümsüz simgesi addedilen Enuşirvan'ın görkemli sarayı o gece sarsılmış ve on dört sütunu çökmüştü.⁽⁴⁾

1- Biharu'l-Envar, c.15, s.325

2- Biharu'l-Envar, c.15, s.250

3- Kamilu't-Tevarih, c.2, s.10; Tabakat, c.1, s.61; Biharu'l-Envar, c. 15, s.125

4- Biharu'l-Envar, c.15, s.257

Bin yıl boyunca alevleri yükselen Fars Ateş Tapınağı⁽¹⁾ ansızın sönmüştü. Nitekim insanları bağnazlığa ve yanlış taklide iterek düşüncelerine engel olan bu hayal ürünü ve yanıcı tanrının külleri başka bir yön ve hakikate yönelmişti.

Save gölünün birden kuruması da, o büyük bölgeyi uyardırmıştı.⁽²⁾

Muhammed'in (s.a.a) Bakıcısı Halime

Araplar arasında çok eskilere dayanan yaygın bir gelenek vardı; onlar, yeni doğmuş bebeklerini, hem özgür bir atmosferde ve çölün doğal ortamında büyümesi ve hem de -en özgün hâliyle çölde bulunan- fasih Arapça şivesiyle konuşmayı öğrenebilmesi için şehrin etrafındaki kabile mensuplarından bir bakıcıya teslim ederlerdi.⁽³⁾

Bu nedenle ve ayrıca Âmine'nin, kendi çocuğunu emzirecek kadar sütü olmayışından dolayı, Muhammed'in (s.a.a) büyükbabası ve kefilî Abdulmuttalib, oğlu Abdullah'ın hatırası olan aziz Muhammed'i (s.a.a) teslim edebileceği saygın ve güvenilir bir kadın bakıcı aramaya koyuldu. Gerekli ve yeterli araştırmalardan sonra -cesaret ve fesahatle tanınan- Benî Sa'd kabilesinden Halime adında iffetli ve soylu bir kadını seçti.

Halime, Muhammed'i (s.a.a) alıp kendi kabilesine götürdü ve kendi çocuğunu gözetler ve kollar gibi onu gözetledi ve kolladı.

Benî Sa'd kabilesi bir süredir kıtlık ve yokluğa duçar olmuştu. Kurak çöl ve ondan da kuru gökyüzü, onların fakirlik ve yoksulluklarını daha bir artırmıştı.

1- Biharü'l-Envar, c.15, s.258

2- Biharü'l-Envar, c.15, s.263

3- Sire-i Halebiyye, c.1, s.99

Muhammed (s.a.a), Halime'nin evine geldiği günden itibaren hayır ve bereket ona akın etti; yokluk ve yoksullukla geçen hayatı düzelmeye başladı. Halime'nin ve çocuklarının solan benzine bir nur ve canlılık geldi; kuruyan göğsü sütle doldu taşı; koyunların ve develerin otlağında yemyeşil otlar yeşerdi.

Muhammed'in (s.a.a) gelişmesi, diğer çocuklara oranla daha iyiydi, daha hızlı koşuyor ve onlar gibi kırık dökük konuşmuyordu.

Hayır ve bereket hep Muhammed'le (s.a.a) birlikteydi, onu tanıyan insanlar da bunun farkında ve bilincindeydiler. Halime'nin eşi Haris ona: "Ne denli mübarek bir çocuğun bize nasip olduğunun farkında mısınız?" diyordu.⁽¹⁾

Olaylar Fırtınasında Muhammed (s.a.a)

Henüz Muhammed'in (s.a.a) ömründen altı bahar geçmişti ki⁽²⁾ annesi Âmine, akraba ziyareti ve belki de eşi Abdullah'ın mezarını ziyaret için oğlu Muhammed'i (s.a.a) de yanına alarak Mekke'den ayrıldı ve Medine'ye yöneldi. Âmine akrabalarıyla görüştüktan ve eşinin mezarıyla yeniden ahitleştikten sonra Mekke'ye doğru yola düştü; ancak Mekkeye varmadan Ebvâ diye bilinen bir yerde dünyadan göçtü.⁽³⁾

Muhammed (s.a.a), her çocuğun baba sevgisine ve anne şefkatine en muhtaç olduğu bir yaşta, hem babasını, hem de annesini kaybetmişti.

1- Biharu'l-Envar, c.15, s.331-395; Sire-i İbn Hişam, c.1, s.159-160; Sire-i Halebiyye, c.1,s.99

2- Biharu'l-Envar, c.15, s.402-406

3- Sire-i İbn Hişam, c.1, s.168

Muhammed'in (s.a.a) Siması

Hız. Peygamber'in (s.a.a) dünyaya gelişı ve bunun sonrasında gerçekleşen olaylar, olağanüstü olduğu ve Efendimizin yüce kişiliğinden haber verdiği gibi, çocukluk dönemindeki söz ve davranışları da onu diğer çocuklardan ayırıyor ve üstün kılıyordu. Abdulmuttalib bu gerçeğe ulaşmıştı ve bu yüzden de o Hazret'e fevkalâde saygı gösteriyordu.⁽¹⁾

Muhammed'in (s.a.a) amcası Ebu Talib şöyle diyordu:

Muhammed'in yalan söylediğini, çirkin ve cahilce bir iş yaptığını asla görmedik; ne yersiz gülerdi, ne faydasız söz söylerdi; çoğunlukla yalnızdı.⁽²⁾

Muhammed (s.a.a) henüz yedi yaşındaydı ki Yahudiler şöyle dediler:

Bizim kitaplarımızda, son peygamberin haram ve şüpheli yiyeceklerden sakınacağı kayıtlıdır. İyisi mi onu sıyalalım.

Gidip bir tavuk aldılar ve Ebu Talib'e gönderdiler. Olaydan haberdar olmadıkları için herkes ondan yedi, Muhammed (s.a.a) ise elini bile sürmedi. Niye yemediğini sordular, şöyle buyurdu:

Bu haramdır ve Allah beni haramdan korur.

Yahudiler, parasını sonra öderler düşüncesiyle komşunun tavuğunu tutup gönderdiler. Muhammed (s.a.a) bu tavuktan da yemedi ve *"Bu yemek şüphelidir..."* buyurdu.

Bunun üzerine Yahudiler: *"Bu ocuk büyük, yüce ve değerli bir makama sahiptir."* dediler.⁽³⁾

1- Biharü'l-Envar, c.15, s.366, 382, 402

2- Biharü'l-Envar, c.15, s.366, 382, 402

3- Biharü'l-Envar, c.15, s.336

Kureyş kabilesinin büyüğü olan Abdulmuttalib, diğer çocuklara davrandığı gibi Muhammed'e (s.a.a) davranmıyordu; ona saygıyla yaklaşıyor ve büyük bir makama sahip olduğuna inanıyordu.

Kâbe'nin yanında oturması için Abdulmuttalib'e özel bir yer hazırlandığında ve evlatları da o özel yerin etrafında bir halka oluşturduğunda, Abdulmuttalib'in görkem ve heybeti karşısında kimse cesaret edip de oraya giremezdi; ancak Muhammed (s.a.a) bu heybet karşısında eziklik hissetmeden doğruca oraya yönelirdi. Abdulmuttalib, Muhammed'in (s.a.a) girmesine engel olmak isteyen oğullarına: "Oğlumu salıverin gel-sin; andolsun Allah'a, o, yüce bir makam sahibidir." derdi. Böylece Muhammed (s.a.a), Kureyş'in büyüğünün yanına gidip oturur ve onunla sohbet ederdi.⁽¹⁾

1- Biharu'l-Envar, c.15, s.142; Sire-i İbn Hişam, c.1, s.168

HZ. MUHAMMED'İN ÇOCUKLUK VE GENÇLİK YILLARINDAN ALINTILAR

Ebu Talib'in Gözetim ve Desteği

Öksüzlüğünün acı ve sıkıntısına rağmen Muhammed'in (s.a.a) çocukluk dönemi, değerli büyükbabası Abdulmuttalib ve sevgili amcası Ebu Talib'in himayesi gölgesinde geride kalmıştı. Ancak Muhammed'in (s.a.a) yüce kişiliğinin alt yapısını oluşturmaları, acı olaylar karşısında sabır dersi vermesi ve ileride üstlenmesi gereken peygamberliğin ağır yükünü taşıyabilmeği öğretmesi bakımından -her açıdan daha can alıcı ve latif ruhunu incitici olan- öksüzlük acısını bütün çocukluğu boyunca tatması gerekli görünüyordu adeta.

Gün geçtikçe Muhammed (s.a.a) büyüyordu ve buna paralel olarak da güdü ve güçlerin olgunlaşmaya başladığı dönemden ibaret olan gençlik çağına da adım atmak üzereydi.

Muhammed (s.a.a) her ne kadar anne şefkatinden ve baba sevgisinden yoksun idiyse de, Ebu Talib, ahlâkî görevi ve babası Abdulmuttalib'in ısrarlı tavsiyesi gereği onu koruyor ve kolluyordu.

Aslına bakılırsa Muhammed (s.a.a), Ebu Talib'in hem oğlu konumundaydı, hem kardeşi Abdullah'ın ve hem de babası Abdulmuttalib'in emanet ve hatırasıydı. Bu sebeple Muhammed (s.a.a), Ebu Talib'in ailesinin bir ferdi sayılmaktay-

dı; diğer çocukları gibi onun sofrasında oturuyor ve onun evinde yaşıyordu.

Ebu Talib, Muhammed'in (s.a.a) şefkatli babası, vefalı amcası ve de samimî eğitmeni oluvermişti. Bu amca ve yeğen, birbirlerine öylesine düşkün ve bağılydılar ki, adeta hayat ip-leri birbirine düğümlenmişti. Ebu Talib, Muhammed'e (s.a.a) duyduğu bağıllık ve düşkünlüğü nedeniyle asla onu yanından ayırmıyordu; onun elinden tutup Araplar arasında Ukaz, Mucne ve Zi'l-Mecaz diye bilinen halk pazarlarına götürüyordu ve hatta Mekke'nin ticaret kervanıyla Şam'a gitmek istediği zaman bile ayrılığına dayanamayacağından dolayı onu da yanına alıp Şam'a doğru yola koyuldu. Muhammed (s.a.a) deve üzerinde Yesrib ve Şam'ın uzun yolunu kat ediyordu.⁽¹⁾

Bahira'nın Muhammed (s.a.a) İle Görüşmesi

Kureyş kafilesinin Busra'ya⁽²⁾ yaklaştığı gün, kendi manastırında bir köşeye çekilen Bahira isminde bir zahit, ansızın bir kervanın geldiğini ve başlarının üstünde de bir parça bulutun onlara gölge ederek onlarla birlikte hareket ettiğini gördü. Hemen aşağıya inerek bir köşede durdu ve hizmetçisine de şöyle dedi: "Git onlara de ki, bugün hepiniz benim misafirimsiniz."

Herkes davete icabet edip Bahira'nın yanına gitti ve Muhammed (s.a.a) de malların başında bekledi. Bahira, bulut parçasının olduğu gibi yerinde kaldığını ve hareket etmediğini görünce:

– Kafilenin tümü burada mevcut mudur? diye sordu.

1- Sire-i İbn Hişam, c.1, s.180

2- Şam bölgesinde küçük bir şehir

– Yaş olarak herkesten küçük olan bir genç dışında herkes buradadır, dediler.

Bahira:

– Söyleyin o da gelsin, dedi.

Muhammed'i (s.a.a) de getirdiler ve bulut da onunla birlikte harekete geçti. Rahip Bahira şaşkınlığını gizleyemiyor ve sürekli ona bakıyordu. Yemekten sonra ona yönelerek dedi ki:

– Sana bir şey sormak istiyorum ve benim cevabımı vermen için seni Lat ve Uzza'ya⁽¹⁾ ant verdiriyorum!

Muhammed (s.a.a):

– En nefret ettiğim iki isme beni yemin verdirdin.

Bahira:

– Seni Allah'a ant veriyorum ki benim cevabımı ver!

Muhammed (s.a.a):

– Sorunu sor!

Bahira, Muhammed (s.a.a) ile yaptığı kısa sohbetten sonra onun eline-ayağına düşüp öptü ve dedi ki:

– Eğer senin zamanında yaşayacak olsam, herkesin önünde senin düşmanlarınla savaşağım; sen insanoğlunun büyüğüsün...

Bahira sordu:

– Bu genç kimin oğlu?

1- Arapların taptıkları ve gerekli zamanlarda da onlar üstüne yemin ettikleri iki putun adıdır.

Kafiledekiler, Ebu Talib'i göstererek onun oğlu olduğunu söylemek istediler.

Bahira:

– Hayır, bu gencin babası hayatta olmasa gerek!

Ebu Talib:

– Doğru; o, kardeşimin oğludur.

Bahira:

– Bu gencin geleceği çok parlak ve önemlidir. Eğer benim onda gördüğümü Yahudiler de görececek olsa, onu ortadan kaldıracaklardır. Yahudilerin zarar vermemesi için ona dikkat et!

Ebu Talib:

– O ne yapacak ki? Yahudilerin onunla ne işi olabilir ki?

Bahira:

–O, geleceğin peygamberidir ve vahiy meleği ona inecektir.

Ebu Talib:

– Allah onu kendi başına bırakmayıp, düşmanlarından ve Yahudilerden koruyacaktır.⁽¹⁾

Muhammed'in Çalışması ve Tefekkürü

Ebu Talib, Kureyş'in önde gelenlerinden olmasına rağmen ailesinin yüklü giderini karşılayacak durumda değildi. Olgunluk ve gençlik çağına adım atan Muhammed (s.a.a) de doğal olarak amcasının giderler yükünü hafifletmek için çalışmak

---

1- Sire-i İbn Hişam'dan alıntıdır, c.1, s.181; A'lamu'l-Vera, s.26; Biharu'l-Envar, c.15, s.193–204

istiyordu. Ancak yapı ve ruhiyesi ile daha uyumlu olabilecek bir işle meşgul olmayı düşünüyordu. Ne yapmalıydı?

Muhammed (s.a.a) geleceğin büyük peygamberi ve aziz önderi olacağından, hak-hukuk tanımayan ve haddini aşan inatçı insanlarla karşılaşacağından, cahiliyet döneminin hurafî inançlarıyla ve yanlış gelenekleriyle mücadele edeceğinden, yüce adalet divanını kuracağından ve insanca yaşamının doğru kural ve yasalarının temelini atacağından dolayı çobanlık onun için en uygun işti.

Muhammed (s.a.a) akrabalarının ve Mekke halkının hayvanlarını etraftaki çöllerde otlatıyor, koruyor ve almış olduğu ücretle de Ebu Talib'e yardım ediyordu.⁽¹⁾ Ayrıca şehir halkının gürültüsünden, kavgâ ve çekişmesinden uzak çöl ortamında

---

1- Sire-i İbn Hişam, c.1, s.167. Ancak Ehlibeyt İmamları'ndan, Hz. Peygamber'in (s.a.a) çocukluğunda koyun çobanlığı yaptığına dair bir bilgi bize ulaşmamıştır. Fakat İmam Cafer Sadık'tan (a.s) nakledilen bir hadiste genel olarak bütün peygamberlerin bir süre çobanlık yaptıkları bildirilmekte ve bunun hikmeti açıklanmaktadır. (bk. İlelü's-Şerayi, s.23) Gerçi bazı tarihçiler Sahih-i Buharî'de yer alan bir hadise dayanarak Hz. Peygamber'in (s.a.a) [ücret karşılığında] Mekkelilerin koyunlarının çobanlığını yaptığını ileri sürmüşlerdir.

Sonuç olarak, Hz. Peygamber'in (s.a.a) çocukluğunda veya gençliğinin başlarında koyun çobanlığı yaptığı kesinlik kazanırsa şayet, bunu İmam Sadık'tan (a.s) gelen hadiste belirtilen gerekçe ile açıklayabiliriz. İmam'ın belirttiği gerekçe, Hz. Peygamber'i yüce mertebeye çıkmasında etkili faaliyetlerle meşgul etmek suretiyle Kur'ân'daki: **"Sen kesinlikle yüce bir ahlâk üzereşin."** nitelemesinde kastedilen yüce kemâle hazırlamaktır. O yüce kemâl mertebesi ki, sahibinin halkı gözetmesini, onları eğitmesini, onlara doğru yolu göstermesini ve o yola yöneltmenin zorluklarına katlanmasını gerektiren ilâhî risaletin yükünü taşımaya hazırlanmasını sağlar. Konuyla ilgili bk. Hidayet Önderleri, Hz. Muhammed Mustafa, c.1, s.81-82. (Kevser Yay.)

bulduğu uygun fırsatı değerlendirerek güzel tecrübeler ediniyordu ki, bunlar, Muhammed'in peygamberliği ve önderliği döneminde kendini gösterdi.

Muhammed (s.a.a) bu zaman zarfında mertlik, dürüstlük, yiğitlik, cömertlik, güzel ahlâk, komşuyla iyi geçinme, sabır, doğru sözlü olma, emaneti koruma, kötülüklerden korunma... gibi erdemlerde öylesine başı çekmekteydi ki, insanlar arasında "Emin" lakabıyla meşhur olmuştu.⁽¹⁾

Muhammed'in İffeti

Ergenlik çağıyla eş zamanlı olarak gizli içgüdü ve güçler kendini hissettirdiğinde çocuklar, çocukluk dönemini geride bırakarak heyecan dolu bir döneme girmiş olur ve kendilerini başka bir dünya içinde görürler. Bu dönüm noktasında her türlü sapıklığın, çirkinliğin, iffetsizliğin ve kayıtsızlığın akınına uğrayan genç nesil, olması gerektiği gibi gözetlenmez veya onların kendisi bu güdülerini koruma ve dengeli tutma yönünde gayret sarf etmez iseler, bedbahtlık ve zavallılığın korkunç uçurumlarına yuvarlanacak ve mutluluğu yakalayabilme olasılıkları oldukça zayıflayacaktır.

Muhammed (s.a.a) de farklı ahlâkî rezillik ve günahlarla seması kararan bozuk bir toplumda yaşıyordu. Değil Hicaz'ın gençleri, yaşlıları bile yüz kızartacak düzeyde iffetsizliğe ve cinsel sapıklığa yönelmişlerdi. Öyle ki, fesadı simgeleyen siyah bayraklar her sokakta bazı evlerin üstüne dikilmiş ve kayıtsız insanları oraya yönlendirmedeydi.

Muhammed (s.a.a) böyle bozuk bir toplumda çocukluk dönemini geride bırakıp gençlik çağına girmişti ve yirmi beş

1- Sire-i İbn Hişam, c.1, s.183

yaşına kadar evlenmemiş olmasına rağmen yaşadığı çevreden etkilenmemiş ve en küçük bir hatası dahi görülmemiştir. İşte böyle bir toplumda hem dost, hem de düşman, erdem ve ahlâkın en güzide ve en yüce örneği olarak tanıtıyordu Muhammed'i (s.a.a).

Hatice ile evliliği olayında Muhammed'in (s.a.a) hakkında okunan şiirler, onun üstün sıfatlarını ve özellikle de iffetini haykırmaktaydı. Bir şair, Hatice'ye hitapla şöyle demektedir:

...Ey Hatice, Muhammed ile evlenmekle dünyadaki insanlar arasında büyük bir makama ulaştın ve insanlar içinde yüceldin. Çünkü hiçbir kadın onun gibisini doğurmamıştır ve de güzel ahlâk, yücelik, iffet sahibidir ve her zaman da böyle olacaktır.⁽¹⁾

Bir başka şair şöyle diyordu:

Eğer Ahmed yaratılmışların tümüyle dahi ölçülecek olsa, üstünlük ondan yana olacaktır. Şüphesiz ki onun erdemleri, Kureyş için apaçık ortadadır.⁽²⁾

1- Biharu'l-Envar, c.16, s.74

2- Biharu'l-Envar, c.16, s.75

HZ. MUHAMMED'İN İLK EVLİLİĞİ

Gençlik Dönemi ve Evlilik

Gençlik dönemi, insanın içgüdülerin uyandığı ve cinsel güçlerin ortaya çıktığı bir dönemdir.

Bu yaştaki kız ve erkekler, birbirlerine karşı içlerinde bir eğilim hisseder, bir yuva kurmadıkları sürece de psikolojik rahatlamaya ve ruhsal huzura kavuşamazlar ve içlerinde alevlenen ateş de sönmez.

Yüce İslâm dini, cinsel içgüdünün doğru yönde kullanılması ve taşkınlığı durumunda topluma bulaşacak olası zararlarının önlenmesi için gençlerin bir an önce evlenmesini ve de geçimlerini temin etme noktasında sıkıntı yaşayacakları bahanesine sığınarak evlilikten kaçınmamalarını emretmiştir.⁽¹⁾

Evliliğin ilk basamaklarının ve geçim durumunun, altından çıkılmaz bir yük hâline geldiği olumsuz yaşam koşulları karşısında yapılabilecek en doğru iş, zeminin olgunlaşmasını ve şartların iyileşmesini beklemek ve de bu zaman zarfında iffeti yaşam sloganı edinmektir.⁽²⁾

Muhammed (s.a.a) de yirmi beş yaşına⁽³⁾ kadar böylesi ağır koşullar altındaydı. Maddî açıdan henüz evlenmeye elveriş-

---

1- Nûr Suresi, 31

2- Nûr Suresi, 32

3- Biharu'l-Envar, c.16, s.3; Tarih-i Yakubî, c.2, s.15

li bir durumda olmadığından dolayı herhangi bir girişimde bulunmadı ve yaşam şartlarının olgunlaşmasını ve ortamın oluşmasını bekledi.⁽¹⁾

Hatice'nin Teklifi

Hatice zengin ve soylu bir kadındı; insanlar onun servetiyle ve onun adına ticaret yapar, yaptıkları işe karşılık olarak da ondan ücret alırlardı.

Muhammed'in (s.a.a) emanete vefası, dürüstlüğü, üstün erdem ve kişiliği bütün Arabistan'da yankılanarak Hatice'nin de kulağına ulaşmıştı. Bu yüzden Hatice, Muhammed (s.a.a) ile çalışmayı düşündü ve düşüncesini ona açarak teklifini şöyle dile getirdi:

Bir köle (Meysere olarak bilinirdi) ile birlikte bir miktar mal sizin emrinize vereceğim ve karşılık olarak da başkalarına ödediğimden daha fazlasını size ödeyeceğim.

Muhammed (s.a.a), amcası Ebu Talib'in yaşlanıp yorgun düştüğünü, nüfusunun çok olduğunu ve buna karşılık da sıkıntı çekerek az gelirle geçinmeye çalıştığını yakından bildiği için Hatice'nin teklifini kabul etti.⁽²⁾

Hatice Kimdir?

Hatice, Hüveylid'in kızı ve kişilikli bir kadındı. Ebu Hale isminde biriyle evlenmiş ve onun ölümü sonrasında Atik Mahzumî ile evlenmişti ve o da vefat etmişti. Hatice, kırk yaşında olmasına rağmen zenginliği ve saygınlığı sebebiyle

---

1- A'yanü's-Şia, c.2, s.8; Sire-i Halebiyye, c.1, s.152

2- Sire-i İbn Hişam, c.1, s.188 (1. baskı, 1375 h.k); Biharu'l-Envar, c.16, s.22

Kureyş'in büyüklerinden çoğu onunla evlenmek istemiş, ancak Hatice bu teklifleri geri çevirmişti. Çünkü o, kendisiyle evlenme teklifinde bulunanların, yaşanacak insanlar olmadıklarını veya malına göz dikmiş olduklarını çok iyi biliyordu.⁽¹⁾

Muhammed (s.a.a) Şam Yolunda

Kureyş'in ticaret kervanı Şam'a gitmek için hazırlıklarını yaptığında Muhammed (s.a.a) de bu kervana katılmak üzere hazırlandı. Hatice, kölesi Meysere'ye: "Sen de Muhammed (s.a.a) ile Şam'a git ve onun emrinde ol." dedi.

Bu, önemli bir yolculuktu ve bu bölüme sığmayacak kadar da ayrıntılıdır. Ancak bu ticaret yolculuğunun hayırlarla ve bereketlerle dolu olduğu şöyle özetlenebilir: Hem çok kârlı bir ticaret olmuştu, hem Muhammed'in (s.a.a) şaşkınlık uyandıran kişiliği kervandaki insanlarca anlaşılmıştı, hem yol esnasında Hristiyan bir rahip o hazretle görüşmüş ve onun peygamberliğinden haber vermişti⁽²⁾ ve hem de kutlu evliliğin zemini bu yolculukta oluşmuştu.

Bir süre sonra bu yolculuk son bulmuş ve kervan Şam'dan dönmüştü.

Hatice'nin isteği üzere Muhammed'in (s.a.a) maiyet ve hizmetinde bu yolculuğa katılan Meysere, yolculuğun ayrıntılarını, geçmişte hiç olmadığı kadar bir kârla döndüklerini, bu yolculukta Muhammed'den (s.a.a) gördüğü erdem ve kerametleri Hatice'ye anlattı.⁽³⁾

1- Biharu'l-Envar, c.16, s.12; Tarih-i Taberî, c.3, s.1127

2- Sire-i İbn Hişam, c.1, s.188 (1. baskı 1375 h.k). Bu, Hz. Muhammed'i (s.a.a) çocukluğunda mülakat eden Bahira değil, başka bir rahiptir.

3- el-Kâmil-u fi't-Tarih, İbn Esir, c.2, s.39, 1375 Beyrut basımı

Meysere Muhammed'in (s.a.a) semavî kişiliğinden ve Kureyş'in en saygın kadını (Hatice) ile evleneceğinden haber veren Yahudi din bilgininin sözlerini de Hatice'ye aktarmıştı. Ayrıca Hatice'nin amcası Varaka b. Nevfel de, Son Peygamber'in zuhur edeceğini ve Hatice ile evleneceğini geçmiş peygamberlerin sözleri olarak anlatmıştı.⁽¹⁾ İşte bütün bunlar, Muhammed'in (s.a.a) sevgisini Hatice'nin kalbine ekmiş ve Muhammed'i (s.a.a), ideal eş olarak seçmesine neden olmuştu.⁽²⁾

Fakat bu düşüncesini Muhammed'e (s.a.a) nasıl açabilirdi? Bu, Kureyş'in en saygın kadını olan Hatice için kolay bir şey değildi.

Hatice'nin Evlilik Teklifi

Hatice, çok yakın arkadaşı ve sırlarının mahremi olan Nefise'den bu konuda Muhammed (s.a.a) ile görüşmesini istedi. Nefise, Muhammed'in (s.a.a) yanına gidip: "Niçin evlenmiyorsun?" dedi.

Muhammed (s.a.a): *"Hayat şartları ve geçim durumum buna müsaade etmiyor."* diye karşılık verdi. Nefise: "Bu sorun halledilecek olsa, soylu bir aileden gelen cemel, servet ve üstünlük sahibi bir kadın da bulunacak olsa, onunla evlenir misin?" diye sordu. Muhammed (s.a.a): *"Bu bahsettiğin kadın kimdir?"* deyince, Nefise: "Hatice." diye karşılık verdi. Muhammed (s.a.a) *"Bu nasıl olur? Kureyş'in büyüklerinin ve zenginlerinin evlenme teklifini geri çeviren biri benimle evlenir mi hiç?"* dedi. Nefise: "Neden olmasın ki?! Ben bunu hallederim." dedi.⁽³⁾

1- Biharu'l-Envar, c.16, s.20-21

2- Biharu'l-Envar, c.16, s.20-21

3- Sire-i Halebiyye, c.1, s.152; A'yanü's-Şia, c.2, s.8

Muhammed (s.a.a), Hatice'nin de evlenme isteğinden emin olunca, konuyu amcalarıyla paylaştı. Bu kutlu haberi duyan amcaları çok sevindiler. Hatice'nin evine gidip amaçlarını iletiler ve nitekim evlilik merasimini özel bir şekilde gerçekleştirdiler.⁽¹⁾

Muhammed (s.a.a) en güzel evlilik dönemini, yani ömrünün takriben yirmi beş yılını, kendisi için iyi bir eş ve aynı zamanda da en büyük yar-ü yaveri olan Hatice ile geçirdi.⁽²⁾

Hatice, Muhammed'e (s.a.a) iman eden ilk kadın olmakla birlikte, bütün servetini de İslâm dinini yaymak için onun emrine sundu.⁽³⁾

Muhammed (s.a.a) bu evlilikten, Kasım ve Tahir (çocukluk dönemlerinde Mekke'de öldüler) adında iki erkek çocuk ve Rukiye, Zeyneb, Ümm-ü Külsüm ve Fatıma (a.s) adında dört kız çocuk sahibi oldu.⁽⁴⁾

Hatice, Muhammed (s.a.a) ve getirmiş olduğu din için yaptığı fedakârlık ve özverisinden dolayı hayatı boyunca eşinin derin sevgisine muhatap oldu ve hatta ölümünden sonra bile Peygamberimiz (s.a.a) onu hatırladıkça, çok üzülüyor⁽⁵⁾ ve ayrılığından dolayı da gözyaşı döküyordu. Her halükârda 65 yaşındayken; bisetin onuncu yılında Hatice'nin hayat güneşi battı⁽⁶⁾ ve Muhammed'in (s.a.a) evi sonsuza dek Hatice'nin nurundan mahrum kaldı.

1- Biharü'l-Envar, c.16, s.56-73

2- Biharü'l-Envar, c.16, s.7-10-11; A'lamü'l-Vera, s.146.

3- Biharü'l-Envar, c.16, s.10-71; A'yanü's-Şia, c.2, s.8

4- Biharü'l-Envar, c.16, s.3; A'lamü'l-Vera, s.146; A'yanü's-Şia, c.2, s.18.

[Hatice'nin, Peygamberimizden (s.a.a) önce evlenip evlenmediği konusu hakkında önceki dipnotlarımızın birinde açıklama yapmıştık.]

5- Biharü'l-Envar, c.16, s.8.

6- Biharü'l-Envar, c.16, s.13.

HZ. MUHAMMED'İN EVLİLİKLERİNİN FELSEFESİ

Müslüman olsun, Hıristiyan olsun, tarafsız araştırmacı ve tarihçiler şöyle yazmaktadırlar:

Allah Resulü'nün (s.a.a) evliliklerinin şehvet amaçlı olmadığı apaçık ortadadır. Eğer Muhammed (s.a.a) şehvet amaçlı evlenmiş olsaydı, gençlerin heyecan ve coşku döneminden ibaret olan ve genç bir eşten başka bir şey düşünmedikleri yirmi beş yaşında, gençliğini önceki kocalarının evinde yitiren kırk yaşındaki Hatice ile evlenmezdi.

Güzel Arap kız ve kadınları, Muhammed (s.a.a) ile evlenme onuruna ulaşmak istedikleri hâlde, o Hazret takriben yirmi beş yıl⁽¹⁾ olanca sefa ve samimiyetini Hatice ile paylaştı ve başka bir kız veya kadınla da evlenmedi.

Kuşkusuz, eğer Hz. Peygamber (s.a.a) şehvet düşkününü olsaydı, bu uzun süre boyunca genç kadınlarla evlenmekten sakınamazdı.

Eleştirenlerin Rezil Oluşu

Eğer eleştirmenler: “Gençliğini dul ve yaşlı bir kadınla geçi-
rerek başka bir kadınla evlenmeyen, yaşlılığı ve de İslâm'ın
iç ve dış dengelerini koruyabilme uğraşısı sebebiyle evlenme

1- Murucu'z-Zeheb, c.2, s.287

fırsatı bulamayan Allah Resulü (s.a.a), ne oldu da ömrünün son on yılında birçok evliliklere teşebbüs etti?” diye soracak olurlarsa, onları biraz düşünmeye davet ederiz.

Düşkün, korumasız ve yetim çocukları olan kadınları himaye altına almanın kendisi büyük bir riyazet değil midir? Farklı ahlâk, huy ve yapıya sahip olan kadınlarla bir arada olmak, zevk ve sefa sürmekle nasıl bağdaştırılabilir? Elli yaşın üstünde olan kâmil bir insanın, fertlerin değer ve makamını tanımayan genç bir kadınla yaşaması kolay mıdır?⁽¹⁾

Eleştirmenlerin bu sorulara verebilecek cevapları yoktur. İtiraf etmeliler ki, Hz. Muhammed (s.a.a) şehvet düşkünü biri değildi. İnat ve zulümle onu şehvet düşkünü diye suçluyorlar. Bu ne büyük bir haksızlık ve ne büyük insafsızlıktır!

John Diwen Purt şöyle diyor:

Çok evliliklerin normal bir şey kabul edildiği bir ülkede yaşayan şehvet düşkünü bir insanın, yirmi beş yıl boyunca bir kadınla yetinmesi nasıl mümkün olur?!⁽²⁾

Allah Resulü’nün Eşlerinin Sayısı

Hz. Peygamber (s.a.a), Hatice’den sonra Sûde, Ayşe, Gaziye, Hafsa, Ümm-ü Habibe, Ümm-ü Seleme, Cehş kızı Zeyneb, Hüzeyme kızı Zeyneb, Meymune, Cüveyriye ve Safiye ile evlendi.⁽³⁾

Resulullah’ın (s.a.a) birçok kez evlilik yapmasını gerektiren konum ve koşullar hakkında kısa bir araştırma yapalım.

Allah Resulü’nün (s.a.a) evliliklerinin birkaç amaçlı olduğu söylenebilir:

1- Bununla kastedilen Ayşe’dir.

2- Ozr-i Taksir be-Pişgah-ı Muhammed ve Kur’ân, s.35

3- Biharu’l-Envar, c.22, s.200-204

1- Rahat ve izzetli bir yaşam sahibi olduktan sonra aile reisini kaybetmekle iman ve haysiyeti tehlikeye düşen kadınların onurlarını ve öksüz çocuklarını korumak için yapılan evlilik.

Bu durumda olan kadınlar, genellikle kabileleri tarafından alınıyor, inkârcılığa ve dinden çıkmaya mecbur ediliyorlardı. Sûde bunun örneğidir. O, eşiyle birlikte Habeşistan'a hicret ettikten sonra kocası ölmüş ve kimsesiz kalmıştı.

Allah Resulü (s.a.a), eşi Hatice'nin ölümünden bir süre sonra onunla evlendi.⁽¹⁾

Bunun bir diğer örneği Hüzeyme'nin kızı Zeyneb'dir. Dertlilerin dert ortağı ve cömert bir kadın olan ve de "Düşkünler Anası" lakabıyla tanınan Zeyneb, eşinin ölümünden sonra bir yandan kimsesiz kalırken, öte yandan da yoksulluğun pençesine düşmüştü. Bunun üzerine de Allah Resulü (s.a.a), Zeyneb'in onur ve haysiyetini korumak için onunla evlilik yapmış ve Peygamber (s.a.a) hayatta iken de Zeyneb vefat etmişti.⁽²⁾

Bu bölüm altında değerlendirilir bir diğer örnek de Ümm-ü Seleme'dir. O yaşlı ve imanlı bir kadındı; bakıma ve korunmaya muhtaç yetim çocukları vardı ve bu nedenle Peygamberimiz (s.a.a) onunla evlenmişti.⁽³⁾

2- Kanun koyuculuk ve de cahiliyet döneminin yanlış geleneklerini yıkmak açısından yapılan evlilik.

Cahş kızı Zeyneb, Resulullah'ın (s.a.a) halası kızıydı. O, Resulullah'ın (s.a.a) oğulluğu Harise oğlu Zeyd ile evlenmişti. Zeyneb, Kureys'in büyüğü Abdulmuttalib'in torunlarındandı; Zeyd ise Resulullah (s.a.a) vesilesiyle azat edilen bir köle idi.

1- Muhammed'in (s.a.a) Hayatı, Dr. Heykel, s.319

2- Biharu'l-Envar, c.22, s.203; Muhammed'in (s.a.a) Hayatı, Dr. Heykel, s.320

3- Muhammed'in (s.a.a) Hayatı, Dr. Heykel, s.321

Peygamber efendimizin (s.a.a) emriyle gerçekleşen bu evliliğin kendisi, yanlış ve hiçbir değer ifade etmeyen sınıfsal imtiyazın, İslâm dini tarafından lağvedilmesinin bir örneğidir.

Zeyneb, sahip olduğu konum ve kimlik hasebiyle Zeyd'in karşısında ululanıyor ve böylece de yaşamı çekilmez hâle getiriyordu. Hz. Peygamber (s.a.a) her ne kadar nasihat ettiyse de, onlar bundan etkilenmediler. Zeyneb'e olan isteğini kaybeden Zeyd sonunda onu boşadı.⁽¹⁾

Zeyneb'in boşanmasından sonra Hz. Peygamber (s.a.a), cahiliyet dönemi insanları arasında yaygın olan bir geleneği (oğulluğu gerçek oğul sayıp ondan boşanan eşiyle evlenmemek) ortadan kaldırmak için Allah'ın emri gereği onunla evlendi.⁽²⁾

3- Esir ve köleleri özgürlüklerine kavuşturmak için yapılan evlilik.

Mustalik Oğulları büyük bir kabileydi. Bunlar, İslâm ordusuyla savaşa girmiş ve yenilip esir düşmüşlerdi. Hz. Peygamber (s.a.a), Mustalik Oğulları kabilesinin reisi olan Haris'in kızı Cüveyriye ile evlendi. Müslümanlar, ellerindeki esirlerin Hz. Peygamber (s.a.a) ile yakınlık kazandığını görünce, onların çoğunu azat ettiler. İbn Hişam'ın deyişiyle, bu evliliğin bereketiyle Mustalik Oğulları'ndan yüz aile azat edildi.⁽³⁾

4- Büyük Arap kabileleriyle akrabalık bağı oluşturarak onların muhalefetlerini önlemek ve iç siyaseti korumak için yapılan evlilikler.

Hz. Peygamber'in (s.a.a) Ayşe, Hafsa, Ümm-ü Habibe, Safiye ve Meymune ile evliliği bu çizgi doğrultusunda gerçekleşmiştir.

1- Biharu'l-Envar, c.22, s.214-218

2- Ahzâb Suresi, 37

3- Sire-i İbn Hişam, c.3, s.295

Ümm-ü Habibe, Peygamber (s.a.a) ailesinin amansız düşmanı olan Ebu Süfyan'ın kızıdır. Ümm-ü Habibe'nin kocası Habeşistan'a hicret ettikten sonra İslâm dininden dönerek Hıristiyan olmuş ve ölmüştü. Ümm-ü Habibe büyük bir ıstırap ve üzüntü içerisindeydi. Çünkü o Müslüman'dı, babası Ebu Süfyan ise Peygamber'in (s.a.a) bir numaralı düşmanıydı. Bu yüzden de ona sığınamıyordu. Bu sebeple kimsesiz ve mahrum kalmıştı.

Hz. Peygamber (s.a.a) hem Ümeyye Oğulları'nın kalbini kazanmak, hem de Ümm-ü Habibe'yi kimsesiz ortada bırakmamak için onunla evlendi.⁽¹⁾

Safiye, Nezir Oğulları kabilesinin reisi Cübey İbn Ahtab'ın kızıdır. Yahudi esirler, Müslümanlar arasında taksim edildikten sonra Hz. Peygamber (s.a.a), onun haysiyetini korumak için onunla evlendi ve böylece de İsrail Oğulları'nın en büyük kabilelerinden biri ile akrabalık bağı oluşturdu.⁽²⁾

Meymune, büyük kabilelerden biri olan Mahzum Oğulları'na mensuptu ve Resulullah (s.a.a) Hicret'in yedinci yılında onunla evlenmişti.⁽³⁾

Hz. Peygamber (s.a.a) Aişe dışındaki eşleriyle evlendiği zaman onlar dul ve çoğu da gençlik ve tazelik dönemlerini geride bırakmıştı. Bunun kendisi, Hz. Peygamber'in (s.a.a) yaptığı evliliklerin, İslâm dininin kutsal maslahat ve hedefleri doğrultusunda gerçekleştiğini kanıtlayan en büyük delildir. Şehvet düşkünlüğü ve benzeri iftiralar, Peygamber'in (s.a.a) yüce kişiliği ile asla bağdaşır şeyler değildir.

1- el-İsabe ve'l-İstiab, s.305; Mevsuat-u Âli'n-Nebi, s.369-374; Sire-i İbn Hişam, c.1, s.223; A'lamü'l-Vera, s.141

2- Mevsuat-u Âli'n-Nebi, s.345; A'lamü'l-Vera, s.142

3- Biharu'l-Envar, c.22, s.203; Sire-i İbn Hişam, c.1, s.372; Mevsuet-u Âli'n-Nebi, s.404

HZ. MUHAMMED'İN PEYGAMBERLİK ÖNCESİ KİŞİLİĞİ

Muhakat⁽¹⁾ Aslı

Psikologlar şuna inanmaktadır: Çevre, bireylerin kişilik ve düşünce tarzının altyapısını oluşturur. “Aynılık ve birliktelik” ilkesi de onları, toplumun düşünce ve davranışları çizgisinde hareket ettirir.⁽²⁾

Bazı psikologlar, bu alanda aşırı giderek bahsi geçen görüşün “tümel ve her yönlü” bir yasa olduğu sanısına kapılmış, istisnasız olarak bütün sosyal olguları bu yasa çerçevesinde değerlendirmeye almış ve analiz etmiş iseler de, “toplum” etkeninin, bireylerin ruhiyesi/ruh yapısı ve kişiliği üzerinde inkâr edilemez etkisi olduğu kesindir.

Buna binaen, takva ve erdem ortamı, çocukları takvalı ve disiplinli eğitir; bozuk ve sapık toplum ise genellikle bireyleri fesat ve sapıklık uçurumuna sürükler. O hâlde yolunu, toplumun hastalıklı ve uçurumla son bulan yolundan ayıran insanlar, normal ötesi insanlardır.

1- Bir kimseyi taklit etmek, müşâbehet etmek

2- Rehberan-i Bozorg ve Mesuliyetha-yi Bozorgter, c.2, s.37

İslâm'ın Doğuşu Öncesinde Arabistan Ortamı

Arabistan başta olmak üzere dünya keşmekeş ve cehalet denizinde boğulmuştu ve Arap yığını fesat ve hurafe ateşinde yanmaktaydı. Kara cehalet bulutları, Arapların yaşam ufku- nu karartmış ve onları kara günde kendi başlarına bırakmıştı; nice mallar yağmalanıyor ve nice kanlar haksız yere dökü- lüyordu. Tapmış oldukları cansız putlar ise, yaşanan rezalet düzeyini daha iyi kanıtlamaktaydı.⁽¹⁾

Sınıfsal ayrılık, farklılık ve çatışmalar en kötü hâliyle hüküm sürmekteydi. Toplumlarda mevcut olmayan tek şey, kanun ve adaletti. Merhamet duygusundan yoksun zenginler, emekçi ve zahmet çeken sınıfı sömürüyorlardı; başkalarının emeğine, öksüz çocukların ve dul kadınların perişan hâline aldırmadan altın-gümüş biriktiriyorlardı ve bunlar yetmezmiş gibi bir de büyüklük taslıyorlardı.

Alışveriş ve ticaretle, çaresiz bir kocanın borcu karşılığında karısını sorumlu tutacak ve çaresiz bir kadının borcuna kar- şılık da kocasını alıkoyacak kadar gaddarca ve bir o kadar da yanlış bir yol tutturmuş gidiyorlardı.⁽²⁾

İlim tahsil etmeleri ve olgunluk kazanmaları gerekirken, ata- larıyla ve sayılarının çokluğu ile övünür dururlardı ve hatta bazen kendi sayılarının çok olduğunu karşı kabileye kanıtla- mak için mezarlığa gider ve orada yatan ölülerini de kendi sayılarına ilave ederlerdi.⁽³⁾

1- Uygarlık Tarihi, Will Dourant, Dördüncü kitap, Farsça çev: Ebu'l- Kasım Payende, c.11, s.1–10; ed-Dürretü'l-Beyza Fî Şerh-i Hutbet-i Fatimete'z-Zehra, s.27–54

2- Dâiretü'l-Maarif, Ferid Vecdi, c.6, s.250

3- Mecmau'l-Beyan, c.10, s.534

Şehvetperestlikler, şarap içmeler ve kan dökmeler, günlük ve normalleşmiş işlerdendi.⁽¹⁾

Meşhur Arap şairi İmreü'l-Kays, amcası kızı Anize ile arasında geçen şeytanî aşkı ve çılgınlığı, olanca arsızlıkla şiirlerinde şerh ederdi.⁽²⁾ Bundan daha kötüsü ise bu şiirler, en yüce edebiyat eserleri olarak Kâbe'nin duvarına asılırdı.

Bunlar, karanlık ufkundan İslâm nuru parlayan bir toplumun genel yapısının, ahlâkî durumunun ve davranış biçiminin dış görüntüsünden ibaretti.

Böyle bir toplumun gidişatını beğenmeyen, bu gidişat karşısında üzülen ve hatta ona karşı koyan bir insanın, yüce ve semavî kişilik sahibi olduğu ortadadır. Halklara önderlik etmeye ve onları karanlıklardan kurtarmaya layık olan da, böyle bir kişiliğe sahip şahıs olabilirdi ancak.

İnsanların putlara yöneldikleri bir toplumda, okuma yazmayı kimseden öğrenmemiş⁽³⁾ olan Muhammed (s.a.a) Hira dağına yöneliyordu; evrenin yaratıcısının kudret ve azameti karşısında yere kapanıyor ve O'na kulluk sunuyordu.⁽⁴⁾

Muhammed (s.a.a), Allah'ın inayetleri sayesinde daha ilk günlerde yolunu belirledi; hiçbir surette şek ve şüpheyeye kapılmadan kavminin yaşam tarzını, yol-yordamını kınadı ve o yanlış geleneklerin aksi yönünde hareket etti.⁽⁵⁾ Ömrü boyunca bir an olsun puta tapmadı; hatta onların adını bile duymaktan nefret ederdi. Geçen sayfalarda da değindiğimiz

---

1- el-Asru'l-Cahilî, Dr. Sevfi Zeyf, Mısır, 5. baskı, s.70

2- Şerhü'l-Muallakati's-Sab', ez-Zuzenî, s.3

3- Ankebut Suresi, 48

4- Biharu'l-Envar, c.18, s.280

5- Biharu'l-Envar, c.18, s.277-281; Nehcü'l-Belâğa, Feyzü'l-İslâm Şerhi, s.802

gibi Bahira'nın, on iki yaşında olan Hz. Muhammed'i (s.a.a) meşhur Lat ve Uzza putlarına yemin verdirmesi üzerine, o öfkelenerek: *"Bu ikisinden nefret ettiğim kadar hiçbir şeyden nefret etmem."*⁽¹⁾ buyurur.

Muhammed'in (s.a.a) yücelik ve temizliği, herkesin dilindeydi; doğruluk ve dürüstlüğü sayesinde "Emin" lakabını almıştı ve Hatice de ticaret mallarını, bu güzel vasfından dolayı ona teslim etmişti. Muhammed'in (s.a.a) insanlara karşı davranışı ve muaşeret ahlâkı öylesine yüce ve alımlı idi ki, herkes ona hayran oluyordu.

Ammar şöyle diyor:

Muhammed (s.a.a) peygamberliğe seçilmeden önce onunla çobanlık yapıyordum. Bir gün ona Fah otlağına gitmeyi teklif ettim, o da kabul etti. Sabahleyin kalkıp kararlaştığımız yere gittim ve Muhammed'in (s.a.a) benden önce geldiğini, ancak koyunlarının otlamasına engel olduğunu gördüm. Bunun nedenini sordum ve o da: "Sana söz vermiştim ve sen gelmeden de koyunlarımın otlamasını istemedim." dedi.⁽²⁾

Muhammed (s.a.a) başka bir yolda ilerlemekteydi, kavminin geleneklerine bağlılığı yoktu ve gaybî bir etken gözetiminde tekâmülünü sürdürüyordu. Bu nedenle de insanlar ona özel bir saygı gösteriyor, sorunlarını çözmede onun görüşüne önem veriyor ve ona uyuyorlardı.

Hacerü'l-Esved'in Yerine Konması

Hız. Peygamber (s.a.a) 35 yaşındayken Kureys, Allah'ın evi Kâbe'yi daha iyi bir şekilde onarmaya karar vermişti. Her Ku-

---

1- A'lamü'l-Vera, Necef basımı, s.17-18; Biharu'l-Envar, c.15, s.410

2- Biharu'l-Envar, c.16, s.224

reyş kabilesi, bu şerefe ortak olmak için Kâbe'nin bir kısmının onarımını üstlenmişti.

Önce Velid Kâbe'yi yıkmaya başladı ve daha sonra diğer insanlar da ona yardım etti. İbrahim-i Halil'in (a.s) atmış olduğu temeller görününceye kadar yıkma işi devam etti. Daha sonra her kabile üstlenmiş olduğu bölümü onarmaya başladı.

Hacerü'l-Esved'i yerine koyacak kadar duvarlar yükseldiğinde, Kureyş kabileleri arasında büyük bir anlaşmazlık çıktı. Her kabile, Hacerü'l-Esved'i yerine koymak ve bu şerefi sahiplenmek istiyordu.

Gittikçe anlaşmazlık büyüdü ve kabileler ayrılarak savaş hazırlığına başladılar.

Abdü'd-Dar Oğulları büyük bir tabağı kanla doldurup ellerini de içine daldırdılar ve böylece birbirleriyle ölüm yemini etmiş oldular.

Vahşete gebe olan bu anlaşmazlık dört veya beş gün sürdü. Sonunda Kureyş'in en yaşlısı olan Ebu Ümeyye şu öneride bulundu:

Mescidin kapısından girecek olan ilk şahsı bu konuda hakem seçmenizi ve bu sorunun çözümü için onun görüşüne uymanızı öneriyorum.

Kureyş bu öneriyi kabul etti ve herkes mescidin kapısından girecek ilk kişiyi beklemeye koyuldu. Birden Hz. Peygamber (s.a.a) mescidin kapısından içeri girince, herkes "Bu Emin'dir, bu Muhammed'dir ve biz de onun hükmüne razıyız." dediler.

Olup bitenlerden habersiz olan Hz. Muhammed'e (s.a.a) olay anlatıldı ve o da bir elbise getirmelerini istedi. Muhammed'in (s.a.a) ne yapmak istediğini kestiremeyen Kureyş hiç düşünmeden bir elbise getirdi. Peygamber (s.a.a), getirilen elbiseyi

yere serdikten sonra Hacerü'l-Esved'i kaldırıp elbisenin üzerine koydu ve şöyle buyurdu:

Her kabile bu elbisenin bir tarafını tutarak bu şerefe ortak olsun.

Kureyş kabileleri, Hacerü'l-Esved'i taşıdı ve konulması gereken yere kadar kaldırdılar. Bir başkasının bırakması durumunda çekişme ve anlaşmazlık sebebi olacağından dolayı bizzat Muhammed'in (s.a.a) kendisi Hacerü'l-Esved'i alıp yerine koydu ve bu uygulamasıyla da anlaşmazlığı tümüyle gidermiş oldu.⁽¹⁾

Bu olay, bir yandan Muhammed'in (s.a.a) sosyal kişiliğinin yüceliğini gösterirken, öte yandan da vahşete gebe bir anlaşmazlığın, savaş yapılmadan ve kan dökülmeden çözümlenmesine sebep olan güzel tedbirini ve doğru düşüncesini ortaya koymaktadır.

Hiz. Muhammed'in (s.a.a) peygamberlik ve kutsal semavî inkılâp bayraktarlığı makamına layık olduğu, bu olaydan da anlaşılmaktadır.

1- Sire-i İbn Hişam, Hicrî 1375 basımı, c.1, s.192-197; Biharu'l-Envar, c.15, s.337-412

VAHYİN BAŞLANGICI

Hız. Muhammed'in Evrensel Risaleti

Buraya kadar Hz. Muhammed'in (s.a.a) hayat defterinden bazı sayfalara göz atmış ve inişli çıkışlı yaşamından bir nebze de olsa okumuş olduk. Şimdi ise o Hazret'in hayatının en hassas bölümlerinden birini okuyacağız.

Muhammed (s.a.a), uygarlık ve insanlık eserlerinden bir iz taşımayan sahipsiz ve kayıtsız bir toplumda kırk yıldır yaşıyordu ve bütün bunlar, o Hazret'in latif ruhunu incitmekteydi.

Muhammed (s.a.a), bulunduğu toplumda cahilliğin karanlığından başka bir şey görmüyordu. Kâbe'ye gidiyordu ve orada, Allah'a kulluk etmesi gereken insanların puta taptıklarını görüyordu. Kâbe'den ayrılıp insanların arasına dönüyordu ve orada da gördüklerinden üzüntü duyuyordu.

Kavminin iğrenç düşünce ve geleneklerini görmekle üzüliyordu, zahmet çeken ve yoksul kesimin perişan durumu karşısında acı çekiyordu.

Kadınların en aşağı sosyal konumlara düşürülmüş olmasından, kumar ve şarabın yaygın hâle getirilmiş olmasından, adam öldürme ve cinayetin önemszenmeyişinden son derece acı duyuyordu.

Ticaret ederken ve insanlarla muaşeretle bulunurken de insanların ahlâkî çelişkilerini görmek onun latif ruhunu incitiyordu. Ruhunun acı duymayacağı bir yere giderek dinlenmek ve ibadet etmek zorunda hissediyordu kendini. Bu amaçla Hira dağına gider, Allah'ın rahmet izlerini ve evrenin olgularını seyre koyulurdu.⁽¹⁾

Muhammed (s.a.a) kırk yaşındaydı ve gök kaynaklı evrensel misyonunu ifa etmek için de hazırdı.⁽²⁾

Bir gün Hira dağındaydı ki, vahiy meleği Cebrail göründü ve "Oku!" dedi. Muhammed (s.a.a) "*Neyi okuyayım?*" dedi ve değişik bir hâle daldı. Tekrar aynı sesi daha net ve açık olarak duydu: "Oku, ey Muhammed!" Vahiy elçisi Cebrail, üçüncü defasında şöyle seslendi.⁽³⁾

Yaratan Rabbinin adıyla oku. O, insanı kan pıhtısından yarattı. Oku, Rabbin en büyük kerem sahibidir. O ki yazmayı öğretti. İnsana bilmediğini öğretti.⁽⁴⁾

Muhammed (s.a.a) yüce bir âlemle, meleklerle, Cebrail'le... iletişim kurduğundan dolayı bütün vücudu, vasfı kabil olmayan bir heyecan ve coşku ile dolup taşmıyordu. Onun ruhu yüce, kutsal, samimî ve ebedî bir aşına dayanağı bulmuştu. Peygamberlik gücünü kendinde görmedeydi ve benliğinde panik ve tedirginliğe yer yoktu; bütün vücudu huzur ve özgüvenle doluydu.

İndiği çağın ve onu takip eden asırların en büyük edebiyatçılarını dize getiren Kur'an'ın güzel ve gizemli cümle yapı ve

---

1- Biharu'l-Envar, c.18, s.206

2- Menakıb, c.1, s.40

3- Kamilu't-Tevarih'den alıntı, c.2, s.48; Tarih-i Taberî, c.3, s.1148

4- Alak Suresi, 1-5. Büyük tefsir âlimlerinin bildirdiğine göre Hz. Peygamber'e (s.a.a) inen ilk suredir.

kalıpları, Hz. Peygamber'in (s.a.a) direkt olarak yaratılışın kaynağı ile irtibatla olduğunu kanıtlamaktadır.

Kuşkusuz bu kelime ve cümleler, Kur'ân dışındaki hiçbir kitapta mevcut değildir ve bu da, Peygamber'in (s.a.a) başka bir kitaptan öğrenme ve alıntı etme olasılığını ortadan kaldırmaktadır.

Kur'ân-ı Kerim, Tevrat ve İncil'in mütalaasıyla elde edilmiş bir kitap olsaydı, Kur'ân'ın ayetlerine denk ayetler getirmek ve onunla mücadele etmek isteyen insanlar, ellerinde mevcut olan Tevrat ve İncil'e müracaat eder ve zahmete düşmeden de hedeflerine ulaşırlardı.

İlim ve bilimden uzak, bilimsel bir kitaptan yoksun bir toplumda ve cehalet ortamında yaşayan ve üstelik okuma-yazma öğrenmemiş olan bir insanın, değerli öğreti ve gerçeklerle dolu evrensel bir kitap yazmış olmasına hangi akıllı inanır? Ömrü boyunca okula gitmemiş ve öğretmen yüzü görmemiş bir insanın geçmişten ve gelecekte haber vermiş olması nasıl düşünülebilir? Gerçek şu ki, bahsi edilen insanın getirmiş olduğu evrensel kitap, vahyin ve gayb âlemiyle irtibatın ürünüdür ancak.

Vahiy Nedir?

Evrenin yaratıcısı Allah ile peygamberler arasında bir irtibatın varlığı; peygamberlerin bu irtibat yoluyla hakikatleri direkt olarak âlemin kaynağından aldıkları ve bu irtibatın tarafı olarak seçilmelerinin sebebi, hiç kuşkusuz peygamberlerin nefislerinin kâmil ve ruhlarının güçlü oluşudur.

Bu irtibatın kesilmesi durumunda, peygamberler hiçbir şeye sahip olamayacaklardır. Onların bütün makamları, âlemin kaynağıyla irtibat yeterliliğine sahip oluşları sayesinde.

İşte bundan ötürü de söyledikleri hiçbir şeyde gizlilik ve muğlâklık yoktu. Söylediklerinin ne olduğunu ve nereden geldiğini tam anlamıyla biliyorlardı. Bu, riyazet veya diğer etkenlerle elde edilebilecek, ancak ulaşılan şeylerin nereden geldiği bilinemeyecek “keşif, bulgu” ile taban tabana zıttır. Bu bulgular her zaman zan ve kuruntu üzerine kurulu olmakla birlikte, bazen gerçeğe aykırı da olabilmektedir; bu durumda başkaları açısından hiçbir itibarı olmayacaktır. Peygamberlerin bu zümreye olan üstünlüğü, açıklamaya gerek kalmayacak kadar açık ve nettir. Çünkü peygamberlerin söyledikleri ve gördükleri her şey hakikatin özüdür ve hatta örnek olarak gösterilebilecek bir ipham noktası bile söz konusu değildir.

Bir kez daha yinelemekte yarar vardır: Vahiy, Allah ile elçileri arasında olan bir irtibattır ve bu irtibat, bazen vahyi ulaştırmakla görevli Cebrail aracılığıyla ve bazen de aracsız olarak gerçekleşir.

Vahiy ve Günümüz Bilimi

Bilimsel bulguların ortaya çıkması ve bu alanda ilerlemelerin kaydedilmesi, hanif İslâm dininin konum ve önemine gölge etmemekle kalmadı ve hatta İslâm’ın temelini hem doğruladı, hem de güçlendirdi.

Radarların, telsizlerin ve iletişim araçlarının icadı; vahyin, tabiat ve yaratılış sırlarıyla hiçbir çelişki ve çatışkısı olmadığını kanıtlamış oldu. Şöyle ki: Bu tür iletişim sırlarını insanın yetkisine veren Allah, bu buluşlar türünden olmasa da, kendisi ile peygamberleri arasında özel bir irtibat sağlamıştır.

İlim ve tarih şu gerçeğe tanıklık etmektedir ki, Hz. Peygamber (s.a.a), Allah tarafından seçilmiş ve insanı hidayet etmek, aydınlatarak fesat ve cehaletin korkunç kuyularından

kurtarmakla görevlendirilmiştir. Hz. Peygamber (s.a.a) getirmiş olduğu yüce düşünceleri ve uygar programları vahiy kanalıyla almıştır.

İslâm dünyası, getirmiş olduğu semavî dinle o günün dünyasına mutluluk ve canlılık vermekle birlikte, on dört asırlık zaman duvarını aşır günümüz uygar dünyasının da kılavuzu olan büyük önderi Hz. Muhammed (s.a.a) ile iftihar etmektedir.

Günümüz bilgeleri, o Hazret'in kanun ve emirlerinin yücelik ve derinliğini her geçen gün daha iyi anlamaktadırlar. Ayrıca şuna da vurgu yapmak gerekir ki, toplumlar ve milletler, ancak o Hazret'in açıklamış olduğu yol ile gerçek mutluluklarına kavuşabilirler.

Peygamberlik Delilleri ve Hz. Muhammed'in (s.a.a) Peygamberliği

Aziz Peygamberimiz mektebe gitmemişti ve okuma ve yazmayı da kimsenin yanında öğrenmemişti. Bununla birlikte gayb âlemi ile irtibatına tekit eden birçok mucize getirmiştir ki, bunların içinde en önemlisi semavî kitap Kur'ân ve ebedî İslâm dinidir.

Kur'ân; fesahat, belâgat, üslûp, beyan, gaybî haberler, hidayet etme, terbiye etme, gelecekte haber verme ve insanî ilimleri kapsama gibi değişik yönlerden fevkalade ve ayrıcalıklı olduğu aşikâr olan bir kitaptır. Kur'ân'ı araştıran herkes, onun semavî bir kitap olduğunu ve insanın her ne kadar ders okumuş olursa olsun, onun gibi bir kitap yazamayacağını rahatlıkla görecektir.

Hz. Peygamber, Kur'ân'ı ve diğer mucizeleri kendi peygamberliğinin delili olarak ortaya koyuyor ve halktan eğer yap-

bilirlerse onunla mücadele edip bir benzerini getirmelerini istiyordu. Ancak hiç kimse Kur'ân'ın bir benzerini getiremedi. İnkârcılar Kur'ân ile mücadelede aciz düşmüşlerdi. Bundan dolayı o yüce insanın peygamberliği herkes için ispat edilmiş oldu.

Kur'ân bu konuya şöyle değinmektedir:

(Ey Muhammed!) De ki: Yemin olsun, eğer insanlar ve cinler bu Kur'ân'ın benzerini getirmek üzere toplansalar ve birbirlerine yardımcı olsalar bile, yine onun bir benzerini meydana getiremeyeceklerdir.⁽¹⁾

Ayrıca Hûd Suresi'nin 15. ayetinde açıkça meydan okuyarak, inkârcıların Kur'ân surelerine benzer sadece 10 sure getirmelerini istiyor. İnkârcılar 10 sure getirmekten de aciz kalınca Bakara Suresi'nin 23. ayetinde şöyle buyuruyor:

Eğer kulumuz Muhammed'e indirdiğimiz Kur'ân'ın doğruluğundan şüpheli iseniz, haydi onunkilere benzer bir sure ortaya getirin ve davanızda sadık iseniz, bu hususta Allah'ın dışındaki şahitlerinizi yardıma çağırın.⁽²⁾

Tarihin yaptığı şahitliğe göre, edebiyat, fesahat, belâgat dallarında kendilerini ispatlamış binlerce âlimin var olmasına rağmen, herkes Kur'ân'ın bir benzerini getirmede aciz kalmıştır. Hz. Peygamber'in (s.a.a) her asırda nübüvvetini ve hak üzere olduğunu ispatlayan bu meydan okuma hâlâ geçerlidir.

1- İsrâ Suresi, 88

2- Bakara Suresi, 23

HZ. MUHAMMED'İN TEBLİĞ YÖNTEMİ

Muhammed (s.a.a) Hira dağından inip eve yöneldiğinde, kendini bir başka âlemde görüyordu. Çünkü dağa çıkmadan önce peygamber değildi, şimdi ise peygamberliğe seçilmişti.

Hristiyan rahip Bahira'nın ve diğerlerinin müjdelediği şeyi şimdi görüyordu, ne kadar büyük ve önemli bir görevi yüklendiğini biliyor ve bunun hakkında düşünüyordu. Eğer bir korku ve tedirginliği var idiyse de bu, peygamberliğe seçilip seçilmediğini bilmediğinden değil, vazife ve sorumluluğunun öneminden kaynaklanıyordu.

Çünkü Bahira gibi şahısların (dinî kaynaklara dayanarak) o Hazret'in peygamberliğini müjdelemeleri ve gelecekte haberler vermeleri ve bizzat Hz. Muhammed'in (s.a.a) kendisinin Cebrail'i görmesi ve Cebrail tarafından: "Sen Allah'ın resulüsün!"⁽¹⁾ sözüyle müjdelenmesi, o Hazret'in peygamberliğini tam anlamıyla kanıtlayan delillerdir.

Ayrıca kulları hidayet etmekle görevlendirilen her peygamber, insanları ıslah etme ve tekâmüllerini sağlama yönünde sarsılmaz bir azimle çalışabilmesi için yüce Allah katından açık kanıtlar ve güçlü delillerle peygamberliğine inandırılır.

Buna binaen: "Muhammed (s.a.a), Hatice ile görüşünceye kadar peygamberlikle görevini yüklediğini bilmiyordu, Hatice

---

1- Sire-i İbn Hişam, c.1, s.237

onu peygamber olduğuna inandırdı.”⁽¹⁾ demek, çok yersiz ve aynı zamanda araştırmadan yoksun bir sözdür.

Hatice Hz. Muhammed’i Beklerken

Hız. Muhammed (s.a.a) peygamberlikle görevlendirildiğı gün eve geç geldi. O güne kadar böyle bir durumla karşılaşmayan Hatice üzgün ve tedirgindi. Ansızın Hız. Muhammed (s.a.a) yüzü değışmiş bir hâlde eve girdi. Hatice’nin, bu geç gelişin nedenini sorması üzerine Hız. Muhammed (s.a.a) karşılaştığı olayı anlattı. Aslında Hatice uzun zamandır bunu bekliyordu. Çünkü hem kölesi Meysere’den, Şam yolculuğunda karşılaştığı Nasranî rahibin Muhammed (s.a.a) hakkındaki “Bu, insanların peygamberidir.”⁽²⁾ sözünü duymuştu, hem de diğer Nasranî ve Yahudi din bilginlerinin, Muhammed’in (s.a.a) peygamberliği ve büyük bir makam sahibi olacağı müjdesini duymuştu. Bu yüzden Hatice kalkıp bazı gerekli gördüğü soruları sorduktan sonra bilgili ve Hristiyan zümreden olan Varaka b. Nevfel ile görüşüp durumu ona izah etti.

Varaka b. Nevfel: “Andolsun Allah’a ki, Musa’ya (a.s) inen Namus-u Ekber Cebraîl, ona inmiştir ve kuşkusuz ki o, bu ümmetin peygamberi olacaktır.”⁽³⁾ dedi ve Hatice’nin daha iyi anlayabilmesi için ona, melek ve vahyin iniş nişanesini öğretti.⁽⁴⁾

Hatice eve dönüp kısa bir araştırmadan sonra Muhammed’in (s.a.a) peygamberliğini kabul etti ve iman getirdiğini duyurdu. Böylece de ilk iman eden kadın olma iftiharına sahip oldu.

1- Muhammed’in (s.a.a) Hayatı, Muhammed Hüseyin Heykel, s. 134

2- A’lamü’l-Vera, 1390 Hicrî basımı, s.47

3- Sire-i İbn Hişam, c.8, s.238

4- Menakıb, c.1, s.42

Hz. Ali, İman Eden İlk Erkek

Arabistan'da büyük bir kıtlık başlamıştı ve Ebu Talib de maddî açıdan sarsılmıştı. Hz. Muhammed (s.a.a), Ebu Talib'e yardımcı olmak amacıyla Ali'yi (a.s) kendi evine götürdü⁽¹⁾ ve şefkatli bir baba gibi eğitmeye başladı. Hz. Muhammed'in (s.a.a) evinde yaşayan ve çok güçlü zekâ ve istidat sahibi olan Ali (a.s) can-ı gönülden Hz. Muhammed'e (s.a.a) itaat ediyordu.

Ali (a.s) bu süre zarfında, tam manasıyla Hz. Muhammed'in (s.a.a) hakikatini ve doğruluğunu anlamıştı ve bu yüzden de on yaşında ve tam bir basiretle Hz. Muhammed'in (s.a.a) peygamberliğine iman etti. Böylece de İslâm ve imanın öncülük bayrağını taşımada diğer insanları geçti.⁽²⁾

Namazın Farz Kılınışı

Hz. Peygamber'e (s.a.a) ve Müslümanlara farz kılınan ilk şey, tevhit inancı ve bunun hemen akabinde ise namaz olmuştur. İnsan ile Allah arasındaki irtibatın ve Allah'ın sonsuz nimetlerine teşekkürün temelini oluşturan namazın önem ve yüceliği, buradan da açıkça anlaşılmaktadır. İşte bundan ötürüdür ki, dinimizin önderleri ve özellikle de yüce Peygamberimiz (s.a.a) namaz hakkında tavsiyelerde bulunmuş ve şöyle buyurmuştur:

Namaz dinin direğidir.⁽³⁾

Ve yine buyurmuştur ki:

Namazı hafife alan kimse ahirette bizim şefaatiimize ulaşamaz.⁽⁴⁾

1- Sire-i İbn Hişam, c.1, s.246; Biharu'l-Envar, c.18, s.208

2- Sire-i İbn Hişam, c.1, s.245; Biharu'l-Envar, c.18, s.188. el-Gadir, c.3, s.219-241; Tarih-i Taberî, c.3, s.1160

3- Vesailu's-Şia, 1384 h.k. 2. baskı, c.3, s.16-17

4- Vesailu's-Şia, 1384 h.k. 2. baskı, c.3, s.16-17

Her halükârda yüce Allah, namazın kılınış şeklini ve şartlarını Cebrail aracılığıyla Hz. Muhammed’e (s.a.a) ilette. O da bunları Hatice ve Ali’ye (a.s) öğrettikten sonra “cemaat namazı” olarak adlandırılan toplu namazı ikame etti.⁽¹⁾

Üç Yıllık Amelî Tebliğ

Hz. Muhammed (s.a.a) peygamberliğe seçildikten sonra, asırlarca putperestlik ve şirk pisliğine bulaşmış olan ve açık davet için hiçbir hazırlığı olmayan Arabistan toplumunda, gizli davet yöntemini seçti ve üç yıl bunu uyguladı. Eğer Hz. Muhammed (s.a.a), peygamberlikle görevlendirildiği dönemin başlangıcında alenî davet yöntemini seçecek olsaydı, asıl hedefinden alıkoyacak zorluklarla karşılaşacaktı. Bu yüzden Peygamber (s.a.a), el çırparak ve ısıklık çalarak farklı tanrı-lara tapan putperestler karşısında tek Allah’a yalvarıyor ve manevî öğretiler ve tek Allah’a hamd-ü sena mecmuasından ibaret olan namazı kılıyordu.

Hz. Muhammed (s.a.a), amcasının oğlu Ali (a.s) ve değerli eşi Hatice (a.s) ile birlikte Mescidü’l-Haram ve Mina gibi insanların kalabalık olduğu yerlere gidiyor ve müşriklerin gözleri önünde üç kişilik cemaat namazı kılıyordu. Böylece de tevhit karşısı inançlarla amelen mücadele ediyordu.⁽²⁾

O dönemin tüccarlarından olan Afif isminde biri şöyle diyor:

Ticaret yapmak için Abdulmuttalib oğlu Abbas’ın yanına gitmiştim. Bu arada Mescidü’l-Haram’a biri geldi, gökyüzüne ve

---

1- A’lamü’l-Vera, s.37; Cami-u Ahadisi’ş-Şia, c.2, s.31. Namazın farz kılındığı ilk dönemde beş vakit namazların her birinin iki rekât olarak kılındığı bilinmektedir.

2- Tarih-i Taberî, c.3, s.1122.

güneşe baktıktan sonra Kâbe'ye doğru namaza durdu. Kısa bir süre sonra bir kadın geldi ve yanında da bir erkek çocuk vardı. Üçü birden namaza başladılar.

Abbas'a hitapla: "Hakkında hiçbir bilgim olmayan bu din, ne dinidir?" dedim.

Abbas dedi ki:

Bu adam, Abdullah oğlu Muhammet'tir. O, göklerin ve yerin tanrısının Allah olduğuna ve insanlara yol göstermesi için de Allah tarafından görevlendirildiğine inanıyor. Şimdilik şu üç kişiden başka bu dine inanan yoktur. Gördüğün o kadın, Hüveylid kızı Hatice ve o çocuk da Ebu Talib oğlu Ali'dir.⁽¹⁾

Hız. Muhammed (s.a.a) bu şekilde devam etti. Gün geçtikçe de Müslümanların sayısı artıyor ve düşmanların istememesi- ne rağmen İslâm yayılıyordu. Böylece açık davet ortamı oluşmuş ve Hız. Muhammed (s.a.a) de bunu gerçekleştirmek için görevlendirilmişti.

Akrabaları Davet ve İlk Mucize

Resulullah'ın (s.a.a) amelî tebliği ve Müslümanların sayısının artışı, aleni davetini başlatması için zemin hazırlamış ve yüce Allah, Peygamber'ine, önce yakın akrabalarını davet etmesini emretmişti.⁽²⁾

Önce yakın akrabalarını davet etmesinin iki sebebi vardı: Bir yandan, "Eğer doğru diyorsa, neden önce kendi akrabalarını Allah'ın azabından sakındırmıyor ve tevhit dinine çağırıyor?" bahanesinin önünü tıkamak ve diğer yandan da onlar-

---

1- Tarih-i Taberî, c.3, s.1162; A'lamü'l-Vera, s.38, 1390 basımı.

2- "En yakın akrabalarını uyar." (Şuarâ Suresi, 214)

dan gelecek olumlu cevap ve destek ile İslâm dinini daha rahat yayma ortamını hazırlamak.

Hız. Muhammed (s.a.a) Ali'ye (a.s), önce yemek hazırlamasını ve sonra da kırk kişiye yakın akrabaları davet etmesini emretti. Ali (a.s), yemeği hazırladıktan sonra akrabaları davet etti. Bütün akrabalar daveti kabul etmiş ve gelmişti.

Önceden hazırlanan ve bir kişiyi dahi doyurmaya yetmeyecek yemek geldi. Kırk kişinin tümünün o yemekten yiyip doymasına rağmen yemekten hiçbir şey eksilmemişti. Davetliler bu durum karşısında hayrete düşmüştü. Ebu Leheb düşünmek-sizin ortaya atılıp: "Bu bir büyü ve sihirdir!" dedi. Oysaki büyü-nün, insanı doyuramayacağından gaflet etmişti.

Hız. Muhammed (s.a.a), belki de "mucize" ile "büyü"nün farklı şeyler olduğunu anlamaları için o gün hiçbir şey söylememişti. Çünkü eğer bu, büyü dahi olmuş olsaydı, onlar evden çıktıktan sonra acıkmaları gerekecekti.

Bu davetten bir sonuç çıkmayınca, Hız. Peygamber (s.a.a), bir kez daha yarın için onları yemeğe çağırdı ve bu ağırlamada hazırlanan yemek de dünkü gibi az olmasına rağmen onların tümünü doyurdu. Bunun ardından Hız. Muhammed (s.a.a) konuşmasına şöyle başladı:

Ey Abdulmuttalib Oğulları! Sizi uyarmak ve müjdelemek için Allah tarafından seçilmişim. Müslüman olun ve bana uyun ki, saadete eresiniz. Andolsun Allah'a ki, Arap içinde, benim size getirdiğimden daha hayırlı bir şeyi kendi kavmine getiren birini tanımıyorum. Ben size dünya ve ahiretinizi getirmişim. Sizi Allah'a davet etmek için Allah tarafından görevlendirilmişim. Kim bu işte bana yardımcı olmak ister? Aranızdan bunu kabul edecek kişi benim kardeşim, vasım ve halifem olacaktır.

H.z. Peygamber'in (s.a.a) bu davetine, yaşça herkesten küçük olan Ali (a.s) dışında kimse olumlu cevap vermedi. H.z. Ali (a.s) ayağa kalkarak dedi ki:

Ey Allah'ın Peygamberi, ben sana yardımcı olacağım.

H.z. Muhammed (s.a.a), Ali'yi (a.s) yerine oturttu ve davetini bir kez daha tekrarladı. Yine Ali (a.s) dışında kimse olumlu yanıt vermedi. Bunun üzerine H.z. Muhammed (s.a.a), Ali'ye (a.s) işaretle şöyle buyurdu:

Bu, sizin aranızda benim kardeşim, vasiyim ve halif emdir; onun sözlerini dinleyin ve ona uyun!⁽¹⁾

H.z. Peygamber'in (s.a.a) akrabaları arasından bazıları aynı gün iman etmişti.⁽²⁾ Diğerlerinin iman etmemelerinin nedeni ise, bilgisizlik ve bağnazlıkları olmuştu. Bütün bunlara rağmen bu yemek daveti, H.z. Peygamber'e (s.a.a) destek ve yardım noktasında etkisiz de değildi.

Bu yemek davetinde, bir kişiyi dahi doyurmayacak yemeğin kırk kişiyi doyurması kadar dikkat çeken bir diğer husus da H.z. Peygamber'in (s.a.a), amcası oğlu Ali'yi (a.s), açıkça kendinden sonraki halife ve ilk imam olarak tanıtmasıdır.

Akrabaları davetle birlikte genel ve aleni davet zemini de oluştu. H.z. Peygamber (s.a.a) hiç boş oturmadı, yılmadan yorulmadan davet ve tebliğini sürdürdü. Böylece o gün itibarıyla İslâm bayrağı dalgalandı ve hakikat yayılmaya başladı.

1- Tarih-i Taberî, c.3, s.1171-1173; Mecmau'l-Beyan tefsiri, c.7, s. 206; Biharu'l-Envar, c.18, s.192; el-Gadir, c.2, s.278. Bu konu, tarihin inkâr edilemez gerçeklerinden olup İslâm tarihçileri ve diğerleri tarafından kabul edilmektedir.

2- Tarih-i Yakubî, c.2, s.22.

HZ. MUHAMMED'İN GENEL DAVETİ

Aleni Davet

Hız. Muhammed'in (s.a.a) peygamberliğe seçilmesinden üç yıl geçmişti. Peygamberimiz (s.a.a), bu zaman zarfında, ahlâkî çöküntüye uğramış ve inanç sapıklığına düşmüş zavallı insanlara muhabbet ve mantıkla yaklaşarak onları kurtarmaya çalışıyor ve gizli olarak da tevhit dinine davet ediyordu.⁽¹⁾ Ancak getirmiş olduğu din evrensel olduğu için bütün dünyaya duyurulmalı ve ulaştırılmalıydı. Bu nedenle de aleni davetini başlatıp hedefini duyurmaya ve getirmiş olduğu dini tanıtmaya girişti.

Hız. Muhammed'in Safa Dağındaki Konuşması

Peygamberimiz (s.a.a) Allah'ın emri doğrultusunda, getirdiği dini yaymak ve bütün Arap kabilelerine duyurmak amacıyla davetini genelleştirmeye, alenileştirmeye ve dininin hakikati-ni halk kitlelerine açıklamaya karar vermişti.

Bu kararın ardından Safa dağına doğru ilerledi ve dağın yüksek bir noktasına çıktıktan sonra yüksek bir sesle kalabalığa şöyle seslendi: “*Ya sabahah!*”⁽²⁾

1- Sire-i İbn Hişam, c.1, s.262; Tarih-i Yakubî, c.2, s.19, 1384 h.k Necef basımı.

2- Bu, Araplar arasında önemli bir konuya dikkat çekmek ve halkı uyar-

H.z. Muhammed'in (s.a.a) sesi Safa dağında yankılandı ve bir anda insanların dikkatini çekti. Farklı kabilelere mensup insanların oluşturduğu kalabalık ona doğru koşuştular. H.z. Muhammed'in (s.a.a) sözlerini duymak için dağın eteğinde toplanıp pürdikkat kesildiler. Peygamber efendimiz (s.a.a) kalabalığa şöyle seslendi:

Ey insanlar, düşmanlarınızın bir araya gelip bir sabah ya da akşam vakti ansızın size saldırmak istediklerini söyleyecek olsam beni doğrular mısınız?

Herkes bir ağızdan: "Yaşamın boyunca senden bir yalan duymuş değiliz!" dedi.

H.z. Peygamber (s.a.a) buyurdu ki:

Ey Kureyş kabileleri, sizi Allah'ın azabından sakındırıyor ve uyarıyorum. Kendinizi ateşten kurtarın...(1)

Bu uyarının ardından şöyle devam etti:

Ben, uzaktan düşmanı gözetleyen ve tehlikeyi halkına bildiren gözcü konumundayım. Bu durumda olan biri, kendi halkına yalan söyler mi hiç?(2)

Ebu Leheb, H.z. Peygamber'in sözlerinden insanların etkileneceği korkusuyla hemen sessizliği bozup o Hazret'e şöyle dedi: "Yazıklar olsun sana! Bunları demek için mi bizi buraya topladın?"

Ebu Leheb, edepsizce ve küstahça birtakım sözleriyle H.z. Muhammed'in (s.a.a) sözünü kesip konuşmasına engel oldu.

---

mak (dikkatlerini bir şeye çekmek) için kullanılan bir ünlemdir. bk. Mecmau'l-Bahreyn, «Subh» kelimesi.

1- Tarih-i Taberî, c.3, s.1170.

2- Sire-i Halebiyye, c.1, s.311, 1382 basımı.

Yüce Allah da Ebu Leheb'in bu küstahlığı, inkârcılığı, düşmanlarla ve müşriklerle işbirliği karşısında: **"Ebu Leheb'in iki eli kurusun."**⁽¹⁾ ayetini indirerek, ona acı akıbetini haber verdi.⁽²⁾

Hz. Peygamber'in Sözlerinin Yankısı

Hz. Muhammed'in (s.a.a), Safa dağındaki mantıklı ve sıcak sözleri birçok insanı etkilemiş ve getirdiği yeni din de Mekke halkının gündemine oturmuştu. Simdi artık bir-iki kişinin yan yana geldiği her yerde bu din hakkında konuşuluyordu.

Hz. Muhammed'in (s.a.a) bu sözleri, özellikle baskı ve zulüm altında inleyen, Mekke'de uygulanmakta olan haksızlık ve adaletsizlikten bıkıp usanan kesim için bir ümit ışığı olmuş ve can çekişmekte olan bu bedenlere yeni bir can katmıştı. Kureyş kabilesinin kötü düşünceli ileri gelenleri ise bir türlü bu hakikatlere teslim olmuyordu.

Bu meşum ve sömürü sınıfı, Hz. Muhammed'in (s.a.a) her fırsattan yararlanarak onların itikadî sapıklıklarını açıkladığını ve insanlara anlattığını görünce, ne pahasına olursa olsun bu fikrî inkılâbın önünü tıkamaya karar verdi.

Hz. Muhammed'in (s.a.a) getirmiş olduğu din, şirk ve putperestlikle taban tabana zıt olup insanları tek Allah'a kulluk sunmaya, dünya ve ahiret saadetini getiren İslâm dinini kabul etmeye çağırıyordu.

Bu dinin insanlar tarafından kabul görmesi durumunda şirk ve putperestlik düzeni yıkılacak ve bununla birlikte de Mekke'nin hâkim sınıfının sömürü çarkı işlemez hâle gelecek ve saltanatları altüst olacaktı.

1- Mesed, 1.

2- Tarih-i Taberî, c.3, s.1170; Menakıb, c.1, s.43-44.

Onlar, bunu çok iyi anlamışlardı ve bundan dolayı da mümkün olan her yola başvurarak bu düşünce akımının yularını ele almak istiyorlardı. Önce bir danışma heyeti kurup yeni dini, doğurduğu şartları ve Hz. Muhammed'in (s.a.a) sesini nasıl kısabileceklerini tartıştılar.

Bu müzakere ve fikir teatisi sonucunda, Kureyş'in büyüğü ve Peygamber'in (s.a.a) de babası konumunda olan Ebu Talib'in evine gidip uygun gördüğü bir şekilde Hz. Muhammed'i (s.a.a) engellemesini istemeye karar verdiler.

Bu isteklerini bildirmek için Ebu Talib'in evine gittiler ve bir süre konuştuktan sonra Ebu Talib onları yatıştırdı.

Kureyş'in Şikâyeti

Kureyş kabilesinin önde gelenleri bir kez daha toplanarak Ebu Talib'in evine gittiler. Heyetin sözcüsü, Ebu Talib'e şöyle dedi:

Sen bizim aramızda ve Kureyş kabilesi nezdinde büyük bir makama sahipsin. Sen bizim reisimiz, büyüğümüz ve yol göstericimizsin. Bu yüce makamına hepimiz saygı duymaktayız. İlk ziyaretimizde senden, kardeşin oğlunun tavır ve davranışlarına engel olmanı istemiştik. Muhammed'i, babalarımızın dinine dil uzatmaktan, tanrılarımızı eleştirmekten, inanç ve düşüncelerimizi sorgulamaktan men etmeni ve sakındırmanı istemiştik senden. Sen ise, bizim talep ve sözlerimize hiç aldırmış etmedin ve Muhammed'e de engel olmadın. Andolsun Allah'a ki, atalarımıza dil uzatılması, düşüncelerimizin küçümsemesi ve tanrılarımızın eleştirilmesi karşısında daha fazla sabre-demeyiz! Muhammed'i bundan sakındırmalısın; aksi takdirde o ve -onun destekçisi olan- sana karşı savaşağız. Bunun sonucunda ya siz yok olacaksınız ya da biz.

Ebu Talib onlara karşı dost gibi görünme yolunu seçti ve onlar gittikten sonra olup bitenleri Hz. Muhammed'e (s.a.a) aktardı. Hz. Peygamber (s.a.a), Ebu Talib'e şöyle buyurdu:

Andolsun Allah'a, İslâm dininden ve amacımdan vazgeçmem karşılığında güneşi sağ elime ve ayı da sol elime verecek olsalar dahi bunu asla yapmayacağım; ya bu yolda can verecek, ya da amacıma ulaşacağım.

Sonra üzgün bir hâlde amcasının yanından ayrıldı. Ebu Talib, Hz. Muhammed'i (s.a.a) yanına çağırarak şöyle dedi:

Andolsun Allah'a ki, seni himaye etmekten el çekmeyecek ve sana el uzatmalarına izin vermeyeceğim.⁽¹⁾

Kureyş'in ileri gelenleri bir başka defa ise, Ammare b. Velid'i de yanlarına alarak Ebu Talib'e gelip dediler ki: "Bu (Ammare b. Velid) güçlü ve yakışıklı bir gençtir; evlat edinmen için bunu sana bırakmaya hazırız, yeter ki kardeş oğlunu desteklemekten el çek!"

Ebu Talib bu teklifi şöyle yanıtladı:

Çok kötü bir teklif getirdiniz! Demek sizin evladınızı saklayıp büyütmemi, kendi evladımı ise öldürmeniz için size vermemi istiyorsunuz benden?! Andolsun Allah'a ki, böyle bir şey asla olmayacaktır.⁽²⁾

Kureyş'in Rüşvet Verme Girişimleri

Kureyş büyükleri, maddiyat vaadiyle ve gümüş-altın vererek Hz. Peygamber'e (s.a.a) engel olabileceklerini düşündüler ve bu teklifi sunmak için de o Hazret'in huzuruna varıp şöyle dediler:

1- Sire-i İbn Hişam, c.1, s.265-266, 1375 Mısır basımı.

2- Sire-i İbn Hişam, c.1, s.266-267, 1375 Mısır basımı.

Amacın servet sahibi olmak, mal-mülk edinmekse, Arab'ın en büyük servet sahibi yaparız seni. Eğer üstünlük ve makam peşindeysen, seni kendimize mutlak reis seçeriz. Saltanat istiyorsan, seni kendimize padişah yaparız. Vahiy olarak algıladığın bu durumdan kendini kurtaramıyorsan, tedavin için en usta tabibi ayağına getiririz. Sen, yeter ki inancını insanlara duyurmaktan vazgeç ve insanlar arasındada daha çok bozgunculuk çıkarmaktan, atalarımızın tanrılarını, inançlarını ve düşüncelerini eleştirmekten sakın!

Allah Resulü (s.a.a) bu teklifi şöyle yanıtladı:

Ne malınızda gözüm var, ne de makam ve saltanat peşindeyim. Allah beni peygamberliğe seçmiş, bana kitap indirmiş ve sizleri sakındırmak ve müjdelemek için görevlendirmiştir. Ben sorumluluğumu yerine getirdim; bana itaat ederseniz, saadete ulaşırsınız ve eğer de davetimi kabul etmezseniz, aramızda Allah hükmedinceye kadar sabreder ve direnirim.⁽¹⁾

Sonunda Kureyş büyükleri, kendi tanrılarını eleştirmekten vazgeçmesine karşılık Muhammed'e (s.a.a) müdahale etmeye karar verdiler. Ebu Talib'in yanına gelip kararlarını bildirdiler ve bu hususta Muhammed (s.a.a) ile konuşmasını istediler.

Hız. Peygamber'in (s.a.a) buna cevabı ise şöyleydi:

Onları her yönüyle hayırlarına olan bir söze davet etmeye yim mi?! Oysaki üstünlük ve mutlulukları bu sözün gölgesinde gerçekleşecektir.

Ebu Cehil dedi ki: "Bir söz ne ki, on tanesini bile söylemene razıyız. Söylemek istediğin söz nedir?"

1- Sire-i İbn Hişam, c.1, s.295-296

Hız. Peygamber (s.a.a) buyurdu ki:

Allah'tan başka ilâh yoktur, demenizi istiyorum.

Hız. Muhammed'in (s.a.a) bu sözünü duyan Kureyş büyükleri şiddetle öfkelenip meyus oldular. Ebu Cehil şöyle dedi: "Bunun dışında bir şey iste!"

Hız. Muhammed (s.a.a), katiyen bunun dışında bir şey istemeyeceğini şöyle dile getirdi:

Güneşi bile elime verecek olsanız, bunun dışında bir şey istemeyeceğim sizden.⁽¹⁾

Kureyş'in önde gelenleri, Muhammed (s.a.a) ile konuşmanın bir sonucu olmayacağını, tehdit ve servet vaadinin de onu, izlediği yoldan geri çevirmeyeceğini anlayınca, o Hazret karşısında şiddet kullanmaya karar verdiler.

1- Tarih-i Taberî, c.3, s.1176

YOLUN ZORLUKLARI VE KUREYŞ'İN İŞKENCELERİ

Yolun Zorlukları

Kureyş büyükleri, Hz. Peygamber (s.a.a) genel davetini başlattığı günden itibaren mümkün olan her yolu deneyerek onu engel olmaya çalıştılar. Her zaman olduğu gibi önce servet, altın-gümüş ve makam vaadinde bulundular. Bekledikleri sonuca bu yolla ulaşamayacaklarını anlayınca tehdit, baskı ve işkence yolunu tuttular.

Böylece de Hz. Muhammed'in (s.a.a) hayatında yeni bir fasıl açılmış oldu.

Saygı unutulmuş, ahlâkî ve insanî değerler saf dışı edilmişti. Artık İslâm dininin ilerleyişini engelleyerek Kureyş büyüklerinin çıkarlarını korumak amacıyla düşmanlık ve kin silahı çıkmıştı ortaya.

O dönem insanların fikrî olgunluktan yoksunlukları, doğru yola ve Hz. Peygamber'in (s.a.a) davetine muhalefet nedenlerinden biri olduğu inkâr edilemez bir gerçektir. Ancak Kureyş'in muhalefetine nedeni kesinlikle bu türden değildi. Yeni Peygamber'in (s.a.a), ağaçtan yontma, taştan yapma put ve heykellere değer vermediği, saygı göstermediği ve *"Bu ruhsuz taş parçalarından ne bekliyorsunuz?!"* sözü duyulduğu günden itibaren Kureyş'in muhalefeti artmıştı.

Bir yandan Kureyş'in, ata yadigârı ve etik değerlerinden addettikleri taş ve ağaç ürünü tanrılarına yöneltilen eleştiri, diğer yandan da yeni Peygamber'in getirmiş olduğu yepyeni öğretilerin, sınıfsal çıkarlarıyla çatışıyor olması, onları çılgına çevirmişti.

Kureyş'in ileri gelenleri, önceden olduğu gibi zayıf tabakayı ve toplumun büyük bir kesimini oluşturan köleler topluluğunu sömürmek istiyordu. Faizle beslenen servet sahipleri, kurmuş oldukları faiz sistemini sürdürerek zahmetçi ve emekçi sınıfın kanını emmek düşüncesindeydi. Güç ve kuvvet sahibi zorbalar, kılıç ve mızrak zoruyla savunmasız ve güçsüz halkın mal ve namusunu sahiplenmeyi sürdürmek istiyordu...

Böylesi yanlış ve sapık sosyal sistem ve yapıya savaş açan bu yeni dinin, çıkarları tehlikeye düşen kesimlerin yoğun muhalefetiyle karşılaşması kaçınılmaz bir gerçektir.

Yeni dine cephe açan muhalif kanatın önderliğini Ebu Cehil, Ebu Süfyan, Ebu Leheb, Esved b. Abd-i Yagus, As b. Vail, Utbe, Şeybe, Velid b. Muğire, Akabe b. Ebî Muayt gibi tanınmış kimseler üstlenmişti.

Kureyş'in Yoğun Baskı ve Eziyetleri

Kalleşçe iftiralar zinciri, bedenî eziyetler, iğrenç küfürler, ekonomik ambargo ve baskılar... muhalif kanatın, Hz. Muhammed'e (s.a.a) ve dostlarına karşı alçakça uyguladığı yöntemlerin başlıcalarıdır. Aşağıda bunun bazı örneklerine kısaca değineceğiz:

1- Bir gün Kureyş'ten bazıları, içinde ölü yavrusu bulunan koyun işkembesini adamlarına vererek Hz. Muhammed'in (s.a.a) üzerine atmalarını istediler. Onlar da bu koyun işkem-

besini, bir köşede oturmakta olan Hz. Muhammed'in (s.a.a) üzerine atarak önderleri tarafından verilen emri uyguladılar.⁽¹⁾

2- Tarık Muharibî şöyle der:

Bir gün Peygamber'i (s.a.a) insanlar arasında gördüm, yüksek sesle: *"Ey insanlar, Allah'tan başka ilâh yoktur, deyin ve kurtuluşa erin."* diyordu. İnsanları İslâm dinine ve tevhit inancına davet ediyordu. Ebu Leheb de adım adım Hz. Muhammed'i (s.a.a) izliyor ve ona taş atıyordu. Peygamber'in (s.a.a) ayağı kanamıştı; ama yine de insanları aydınlatmaya devam ediyordu. Ebu Leheb ise: *"Ey insanlar, bu adam yalancıdır; sözlerini dinlemeyin ve ona kanmayın!"* diyordu.⁽²⁾

Resulullah'a (s.a.a) iman eden yeni Müslümanlar da o Hazretle birlikte en acımasız ve insanlık dışı işkencelere tâbi tutuluyorlardı.

3- Bir gün Resulullah (s.a.a), İslâm düşmanlarınca işkence edilen Ammar-ı Yasir ve ailesini görüp şöyle buyurdu:

Ey Ammar ailesi! Müjdeler olsun size ki varacağınız yer cennettir!⁽³⁾

İbn Esir şöyle yazar:

Ammar, babası ve annesi müşriklerin ağır baskı ve işkencesi altındaydı. Sıcak havada müşrikler tarafından evlerinden dışarı çıkarılıyor ve iman etmiş oldukları yeni dinden dönmeleri için güneşin kavurucu sıcağı altında işkence görüyorlardı. Ammar'ın annesi Sümeyye, Ebu Cehil'in vurmuş olduğu darbe ile şehit oldu. İslâm uğrunda şahadele ulaşan ilk Müslüman, Ammar'ın annesi Sümeyye'dir.

1- A'lamü'l-Vera, yeni baskısı, s.57

2- Menakıb, c.1, s.51

3- A'lamü'l-Vera, yeni basım, s.58

Ammar'ın babası Yasir de müşriklerin işkenceleri altında can verdi. Ammar da ağır ve dayanılmaz işkenceler altındaydı; ama o takiye yaparak ölümden kurtuldu.⁽¹⁾

4- Bilal-i Habeşî köle biriydi; Hz. Muhammed'e (s.a.a) iman etmiş ve onun dostları arasında yerini almıştı. Bu yüzden de efendileri tarafından sürekli olarak dayanılması güç baskı ve işkenceler altında tutuluyordu. Bilal'in Peygamber'e (s.a.a) imandan vazgeçmesi ve yeniden putlara tapması isteniyordu. Bilal, öğlenin sıcağında yanmış-kavrulmuş çöl kumları üzerine yatırılıyor ve göğsüne de çok büyük bir taş koyuluyordu. Bütün bu tehdit ve işkenceler karşısında Bilal direniyor ve tek bir kelime söylüyordu: "Ehed, ehed=Birdir, birdir!" Yani: "Allah birdir, O'ndan başka tanrı yoktur; asla şirk ve putperestliğe dönmeyeceğim."⁽²⁾

Baştan da belirttiğimiz gibi amacımız, müşrikler tarafından uygulanan baskı ve işkencelere kısaca değinmek ve kitabın kapasitesinin dışına çıkmamaktır. Bu yüzden ne yazık ki, Resulullah'ın (s.a.a) ve ilk Müslümanların yaşam öykülerini ayrıntılarıyla buraya taşıyamıyoruz. Ancak İslâm düşmanlarının, İslâm ve Müslümanlara karşı açtıkları savaşta mümkün olan her şeyi denediklerinin ve her türlü vesileyi kullandıklarının altını çizmek gerekir. Müşrikler tarafından başlatılan bu mücadelelere çok kısa olarak değineceğiz:

1- İktisadî Mücadele: Kureyş'in önde gelenleri, Hz. Muhammed'e (s.a.a) ve dostlarına karşı çok sıkı ekonomik savaş başlatmışlardı. Ekonomik baskı çok yoğun bir şekilde sürdürülüyordu ve bu arada Müslümanlarla alışverişin her türü de yasaklanmıştı.

1- el-Kâmil, İbn Esir, Beyrut 1385 h.k basımı, c.2, s.66-67

2- el-Kâmil, İbn Esir, Beyrut 1385 hicrî kamerî, c.2, s.66-67

2- Psikolojik Mücadele: İlk Müslümanların direnç ve azmini kırmak için onlarla evlenmek yasaklanmış, Kureyş'in onlarla her türlü ilişkisi kesilmiş ve Resulullah (s.a.a) da büyüclük, yalancılık... gibi iftiralara maruz bırakılmıştı. Bu, tam anlamıyla psikolojik bir savaştı.

3- Bedenî Eziyet ve İşkenceler: Yeni dini, önderini ve izleyicilerini ezmek için seçilen insanlık dışı bir başka uygulamaydı bu. İlk Müslümanların bazılarının ölümüyle sonuçlanan bu kalleşçe mücadele, hakikatte İslâm'ın ilerlemesini engellemek için seçilen bir savaş yöntemi idi.

Kureyş'in İslâm'a, Resulullah'a (s.a.a) ve Müslümanlara karşı kullandığı bütün bu insanlık dışı uygulamalara rağmen, İslâm dini ilerlemeye devam etti. Hz. Muhammed (s.a.a), insanları doğru yola davetini sürdürdü ve Müslümanlar da tutmuş oldukları yolda azimle yürüdüler. İnançları uğrunda işkencelere katlandılar, eziyetlere göğüs gerdiler, acılar yüklendiler, sürgünler yaşadılar ve sıkıntılara sabrettiler.

Sadr-ı İslâm Müslümanlarının içinde bulundukları durumdan ve yaşadığı şartlardan elde edilebilecek çok önemli bir sonuç vardır. İslâm dini düşmanların dediği gibi kılıç zoruyla değil, İslâm düşmanlarının kılıç ve mızrakları karşısında Müslümanların on üç yıllık sabır ve direnişi sayesinde ilerlemiştir.

HZ. MUHAMMED'İN HİCRETİ VE İSLÂM TARİHİNİN BAŞLANGICI

Hedef Uğrunda Terk-i Vatan

Yüce Peygamber (s.a.a), İslâm'a karşı başlatılan toplu ve yoğun muhalefet furyasını Mekkelilerin yüz hatlarından okuyor ve böylesi sapkın bağnazlık ve cahillik bataklığına gömülü insanların kolay kolay inanç ve davranışlarından vazgeçemeyeceğini biliyordu. Onların kurtulması Müslümanların takatleri kesecek fedakârlıklarda bulunmalarına, zahmetlere göğüs germelerine, yılmadan-yıkılmadan yola devam etmelerine ve çok yönlü bir mücadeleye girişmelerine bağlıydı.

Resulullah (s.a.a) isabetli görüşüyle bu karanlık ve engebeli tabloyu görmüştü. Böylesi bir basiretle de risalet ve tebliğ bayrağını omuzlarına almış, sabır ve direnişi şiar edinmişti.

Hiz. Peygamber (s.a.a), muhaliflerin bütün engellemeleri karşısında on üç yıl boyunca mücadele etti.⁽¹⁾ İslâm düşmanları da şeytanî komplolarından el çekmedi ve var güçleriyle Resulullah (s.a.a) ve İslâm aleyhinde çalıştılar.

Böyle bir ortam ve atmosferde, Resulullah'ın (s.a.a) evrensel misyonu, faaliyet merkezinin ve tebliğ üssünün değiştirilmesini ve daha sakın ve uygun bir yere hicret edilmesini gerektiriyordu.

1- el-Kâmil, İbn Esir, Beyrut 1385 h.k basımı, c.2, s.108

Yesrib İslâm'ı Kabullenme Hazırlığında

Bir hac mevsimiydi ve Hazrec kabilesinin büyüklerinden bazıları Mekke'ye geldiler ve Mescidü'l-Haram'da Allah Resulü (s.a.a) ile görüştüler. Resulullah (s.a.a), görüştüğü bu insanları, barış ve kardeşlik dini olan İslâm'a davet etmişti. Evs kabilesiyle olan köklü çekişmelerinden bıkip usanan bu insanlar, yitiklerini bulmuş ve can-ı gönülden İslâm'ı kabul etmişlerdi.

Hazreciler, şehirlerine dönerken Resulullah'tan (s.a.a) bir tebliğci ve din öğretici istediler. Allah Resulü (s.a.a) Mus'ab b. Umeyr'i görevlendirip onlarla gönderdi. Böylece Yesrib şehrinin halkı, İslâm güneşinin doğuşundan haberdar oldu ve yeni dini öğrenmeye akın ettiler. Yesrib halkının İslâm dinini kabullenmesine zemin oluşturan en önemli etken, Kur'ân'ın nurlu ve cezp edici ayetlerini duymak olmuştur.

Evs ve Hazrec kabilelerinin büyükleri İslâm'ı kabul etmiş ve Müslüman olmuşlardı. Mus'ab bu haberi Resulullah'a (s.a.a) ilettiler. Aynı yılın hac mevsiminde, hac ziyareti için Mekke'ye gelen Yesrib halkının büyük bir bölümü, bir gece yarısı gizlice Resulullah (s.a.a) ile görüştü. Yesribli Müslümanlar bu görüşmede, İslâm fidanının meyve vermesi için Resulullah'a (s.a.a) biat etti ve kendi kadın ve çocuklarını korudukları gibi Peygamber'i (s.a.a) de koruma ve himaye etme sorumluluğunu üstlendiler.⁽¹⁾

Resulullah'ı (s.a.a) Öldürme Komplosu

Henüz şafak sökmemiş ve gecenin karanlık yüzü ağarmamıştı ki Kureyş mensupları, Yesrib halkının Peygamber'e (s.a.a) biat edişinden haberdar oldular. Bu biati bozmak ve dolay-

---

1- A'lamü'l-Vera, Necef 1390 h.k basımı, s.55-61

sıyla da Peygamber'in (s.a.a) ilerlemesini önlemek amacıyla harekete geçtiler.

Öncelikle Kureyş'in hakemliği için toplanıldığı Daru'n Nedve'de bir danışma komitesi oluşturuldu. Uzun uzadıya yapılan müzakerelerden sonra sinsice ve şeytanî bir karar alındı. Bu karar uyarınca her kabileden bir kişi seçilecek ve bu seçilen şahıslar geceleyin Peygamber'in (s.a.a) evine saldıracak ve onu öldüreceklerdi. Böylece de İslâmî davetin kökü kazanmış olacaktı.⁽¹⁾

Yüce Allah, düşmanların plan ve komplosunu Peygamberi'ne (s.a.a) bildirip geceyle Mekke'den çıkmasını emretti.⁽²⁾

Hız Muhammed (s.a.a), hicrete dair vahyin gelmesinden sonra doğduğu toprakları terk etmeye karar verdi.

Ali'nin (a.s) Fedakârlığı

Hız Muhammed (s.a.a), Yesrib'e hicret etmekle görevlendirildikten sonra Ali'yi (a.s) çağırarak ona sırlarını açtı. Sahiplerine ulaştırması üzere yanında bulunan emanetleri teslim etti ve şöyle buyurdu:

Ben hicret etmeliyim ve sen de benim yatağında yatmalısın.

Ali (a.s) kendisine verilen emirleri kabul ederek Resulullah'ın (s.a.a) yatağında yattı ve onu tehdit eden tehlikeler karşısında kendini hedef kıldı.⁽³⁾ Ali'nin (a.s) bu fedakârlığı öyle samimî, candan ve önemliydi ki, yüce Allah Kur'ân-ı Kerim'de onu övmüş ve methetmiştir.⁽⁴⁾

1- Tarih-i Taberî, c.3, s.1229; A'lamü'l-Vera, s.61-62

2- Tarih-i Taberî, c.3, s.1231; Biharu'l-Envar, c.19, s.60

3- Sire-i İbn Hişam, c.1, s.481; Tarih-i Taberî, c.3, s.1232

4- Biharu'l-Envar, c.19, s.78. Ahzâb Suresi, 23

Peygamber, Sur Mağarasına Gidiyor

Gecenin ilerlemesiyle düşmanlar da plânlarını uygulamak üzere Peygamber'in (s.a.a) evini kuşattılar. Ama Peygamber'in (s.a.a) yardımcısı ve koruyucusu olan yüce Allah, Hz. Muhammed'i (s.a.a) bu tehlikeden de kurtardı.

Resulullah (s.a.a) Yâsîn Suresi'nin ayetlerini okuyarak evden çıktı ve kestirme bir yol seçerek Mekke dışında olan Sur mağarasına doğru ilerledi.

Olaydan haberdar olan Ebu Bekir de Peygamber (s.a.a) ile birlikte yola koyuldu.⁽¹⁾

Evin etrafını kuşatan kâfirler, kılıçları kınından çıkararak Peygamber'in (s.a.a) yatağına doğru saldırıya geçtiler. Fakat Hz. Muhammed'in yatağında Ali'yi (a.s) görüp olanca şaşkınlıkla: "Muhammed (s.a.a) nerede?" diye sordular.

Ali (a.s) şöyle buyurdu:

Ben sizin onu gözetleyen bekçiniz miyim? Sizin amacınız onu çıkartmaktı, o da kendiliğinden şehirden çıktı, gitti.⁽²⁾

Kurdıkları plânın suya düştüğünü gören Kureyş, işin peşini bırakmadı. Buldukları bir ayak izini takip ederek Hz. Muhammed'in (s.a.a) sığındığı mağaranın önüne kadar ilerlediler. Yüce Allah bir kez daha Elçi'sini (s.a.a) korudu ve böylece onların şeytanî çabaları sonuçsuz kaldı.

Yesrib'e Doğru

Peygamber (s.a.a) Sur mağarasında üç gün kaldıktan sonra Yesrib'e doğru hareket etti.⁽³⁾

1- Tarih-i Taberî, c.3, s.1234

2- A'lamü'l-Vera, s.63

3- Sire-i İbn Hişam, c.1, s.486; Biharu'l-Envar, c.19, s.69

Suraka b. Malik isminde Mekkeli biri, Hz. Resulullah'ı (s.a.a) takip etmeye başladı; ancak atının ayağı üç kez yere gömülüp sonunda onu yere fırlatınca, pişman olarak geri döndü.⁽¹⁾

Allah Resülü (s.a.a), rebiyülevvel ayının on ikinci günü -Medine'nin yakınında bulunan- Kuba'ya vardı⁽²⁾ ve birkaç gün⁽³⁾ orada kaldı.

Ebu Bekir ısrarla Resulullah'ın (s.a.a) Yesrib'e hareket etmesini istediği hâlde Peygamber bunu kabul etmedi ve Ebu Bekir'e şöyle buyurdu:

Ali, beni canıyla korumuştur; o, Ehlibeyt'imın en hayırlısıdır; amcamın oğlu ve kardeşimdir. Ali yanıma gelinceye kadar buradan ayrılmayacağım.⁽⁴⁾

Ali (a.s) kendisine verilen görevi yerine getirdikten sonra Kuba'da bekleyen Resulullah'a (s.a.a) vardı. Ali'nin (a.s) ayakları parçalanmıştı ve güçlkle yürüyebiliyordu. Hz. Peygamber (s.a.a) şefkatle Ali'yi (s.a.a) kucaklayıp bağrına bastı. Ağzının suyunu Ali'nin ayaklarına sürdü. Ali'nin parçalanmış ayakları hemen iyileşti ve daha sonra birlikte Yesrib'e doğru hareket ettiler.⁽⁵⁾

Peygamber'in Yolunu Gözleyen Yesrib

Yesrib çok başkalaşmış ve büyük bir heyecan şehre hâkim olmuştu. Yesrib halkı her gün her köşe-bucakta toplanarak Peygamber'in (s.a.a) yolunu bekliyordu.

1- Sire-i İbn Hişam, c.1, s.489; Biharu'l-Envar, c.19, s.88

2- Kâmilü't-Tevarih, Beyrut 1385 h.k basımı, c.2, s.106

3- Tarih-i Taberî, c.3, s.1245

4- Biharu'l-Envar, c.19, s; 116

5- Kâmilü't-Tevarih, Beyrut 1385 h.k basımı, c.2, s.106

Nitekim Peygamber (s.a.a) cuma günü⁽¹⁾ Yesrib şehrine vardı. Yesribililer sevinçten ne yapacaklarını bilemiyorlardı. Hz. Peygamber'in (s.a.a) nurlu yüzüne öylece baka kalmışlardı...

Hz. Muhammed (s.a.a) Yesrib şehrine yerleşerek adalet ve iman doğrultusunda İslâm'ın, yani büyük bir medeniyetin temelini atmış oldu.

Hz. Peygamber'in (s.a.a) Yesrib'e gelmesiyle şehrin adı da değiştirildi ve "Medinetü'n-Nebi=Peygamber'in Şehri" adını aldı.⁽²⁾ Ayrıca bu yıl, bu önemli tarihî vakıa -hakka kulluğun ve adaletin zaferi- hasebiyle tarihin başlangıcı olarak kabul edildi ve İslâm güneşinin doğmasıyla adeta insanlar yeniden doğmuş oldu. Kof ve kokuşmuş ahlâk yargıları, inançsal ve yaşamsal değerler yıkıldı; yerine de tam anlamıyla yaratılış ve hayat gerçekleriyle uyumlu İslâm'ın getirdiği değer sistemi oturtuldu.

Hicretten Bir Ders

Hz. Peygamber'in (s.a.a) bu hicreti on dört asır önce gerçekleşmiştir. Bugün tarihi yeniden araştırmalı ve Müslümanları, katlandıkları zorluklar sonrasında hicret ederek bir başka noktada İslâm'ın temelini atmaya mecbur eden neden ve etkenleri bir kez daha tespit etmeye ve anlamaya çalışmalıyız.

Kureyş'in eziyet, baskı ve işkencelerinden kurtulduktan sonra birçok yönden rahat ve müsait bir bölgeye yerleşen Müslümanlar, keyif düşkünlüğünü ellerinin tersiyle itti ve İslâm medeniyetini oluşturmak ve yaymak için gecelerini gündüz-

---

1- Sire-i İbn Hişam, c.1, s.494; Biharu'l-Envar, c.9, s.122

2- Mu'cemu'l-Buldan, «Yesrib» maddesi; Mecmau'l-Bahreyn, «Yesrib» maddesi

lerine katarak vasfı mümkün olmayan bir azimle çalıştılar. Bu fedakârlıklar ve dur durak bilmeyen gayretler sonucunda da düzensizlikten ve kölelik hayatından kurtulup İslâm'ın sunduğu mutluluk ve yücelik yoluna ulaştılar.

Müslümanların, Allah'a iman ve Peygamber'in (s.a.a) emirlerine itaat sonucu gerçekleştirdikleri bu kutsal devrimin, bu yüce medeniyetin anısı ve de Müslümanların bu uğurda çektikleri acılar ve azimli gayretleri, her yıl "hicret" in yıldönümü münasebetiyle ihya edilmeli ve bu örnek/model Müslüman halklara tanıtılmalıdır.

MEDİNE’DE İSLÂM KARDEŞLİĞİNİN TEMELİ ATILIYOR

Canlı Bir Toplum

Toplumun canlılığı, düşünce birliğine, aynı yönde tutum ve davranış sergilemeye ve bireylerinin karşılıklı samimiyetine bağlıdır. Her insan ancak böyle bir toplumda saadet ve olgunluğuna ulaşabilir.

İslâm dini, böyle bir toplum oluşturma noktasında ırk, dil, renk ve coğrafya farklılığına hiçbir şekliyle aldırış etmemiştir. İslâm açısından İslâm’ı kabul eden herkes Müslüman, eşit ve birbirinden sorumludur.⁽¹⁾ İslâm dininin ivedilik ve titizlikle yoğunlaştığı husus; gönül, düşünce ve davranış birliğinin alt yapısını oluşturan “Allah’a iman” dır.

“İslâm kardeşliği”, bahsi edilen vahdet ve birlikteliği her yönüyle yansıtabilen en güzel deyimdir. Kur’ân-ı Kerim, bu gerçeğe şöyle vurgu yapmaktadır:

Muhakkak müminler kardeşirler...⁽²⁾

1- Biharu’l-Envar, c.73, s.293; Ravdatu’l-Kâfi, s.246

2- Hucurât Suresi, 10

İslâmî Kardeşliği Oluşturmada Peygamber'in Girişimi

Hız. Peygamber (s.a.a), Medine'ye yerleştikten sonra ilk olarak Müslümanların yaşam düzenini sağlayan karargâh olarak cami inşaatını başlattı. Cami inşa edildikten sonra ise, İslâm toplumunda daha köklü birliktelik ve samimiyet oluşturmak ve de hicret eden Müslümanlara, kaybetmiş oldukları vatan ve dostlarına karşılık her yönden daha vefalı ve daha cana yakın kardeşler edindirmek amacıyla, Müslümanlar arasında mevcut olan genel kardeşliğe ilave olarak her iki Müslüman arasında kardeşlik akdi okuyarak "İslâm kardeşliği" temelini attı. Hız. Ali'yi (a.s) de kendine kardeş seçerek şöyle buyurdu: *"Ali de benim kardeşimdir."*⁽¹⁾

Kur'ân-ı Kerim, "İslâm kardeşliği"ni yücelikle ve saygıyla anarak şöyle buyurmaktadır:

Allah'ın size olan nimetini hatırlayın: Hani siz birbirinize düşman idiniz, (Allah) kalplerinizi uzlaştırdı da, O'nun nimetiyle kardeşler hâline geldiniz. Siz ateşten bir çukurun kenarında bulunuyordunuz, (Allah) sizi ondan kurtardı...⁽²⁾

İslâm Kardeşliği; Vahdet ve Kardeşlik Şiarı

İslâm kardeşliği, protokol türünden bir şey değildir; iman ruhuyla yoğrulmuş bir hakikattir ve peyderpey ürün verir. Ma-sum önderimiz İmam Cafer Sadık (a.s), İslâm kardeşliğinin ürünlerini şöyle örneklendirmektedir:

1- Sire-i İbn Hişam, c.2, s.504-505

2- Âl-i İmrân Suresi, 103

Mümin, diğer müminin kardeş ve kılavuzudur; ona haksızlık ve hıyanet etmez, onu aldatmaz ve vermiş olduğu söze aykırı davranmaz.⁽¹⁾

Bir Müslüman'ın, kendisi için istediği şeyi Müslüman kardeşi için de istemesi, ayrıca malı, eli ve diliyle ona yardımda bulunması, İslâm kardeşliğinin gereklerindendir.

Her Müslüman, Müslüman kardeşinin açlığından, susuzluktan ve giyecek elbise bulamayışından sorumludur. Yardıma muhtaç bir Müslüman'ı kendi kaderine terk etmek, İslâm kardeşliğiyle bağdaşmaz. İmam Cafer Sadık (a.s), bir Müslüman'ın diğer Müslüman üzerindeki haklarını sıraladığı uzun bir hadisinde şu hususlara da yer vermiştir:

...Eğer senin hizmetçin varsa ve kardeşin de bundan yoksun ise, yemeğini hazırlamada, elbisesini yıkamada ve diğer ihtiyaçlarını karşılamada yardım etmesi için hizmetçini ona yollamalısın...⁽²⁾

İslâm kardeşliği, bütün bağları ve hatta akrabalık bağlarını bile etkilemektedir. Kur'ân-ı Kerim çok net olarak şöyle buyurmaktadır:

Allah'a ve ahiret gününe inanan bir milletin babaları, oğulları, kardeşleri yahut akrabaları da olsa, Allah'a ve Resulü'ne düşman olanlarla dostluk ettiğini göremezsin.⁽³⁾

Salman-ı Farisî'yi ve Bilal-i Habeşî'yi Peygamber'e (s.a.a) kardeş kılan ve en yakın dostları konumuna getiren faktör, İslâm kardeşliği olmuştur. İslâm kardeşliği sonucunda nice köklü

1- Usul-i Kâfi, c.1, s.166-167

2- Usul-i Kâfi, c.2, s.169

3- Mücâdele Suresi, 22

düşmanlıklar ortadan kaldırılmış ve nice bölük-pörçük toplumlar birbirlerine kenetlenmiş ve dost olmuşlardır.

Bu birlik ve birliktelik, Müslümanların, iyi ve kötü günlerinde birbirlerinin sevinç ve hüznelerini paylaşan büyük bir aile olmalarını, birbirlerine sevgi ve şefkatle yaklaşmalarını, vahdet ve kardeşliği yaşam şiarı edinmelerini gerekli kılmaktadır. İslâm kardeşliği, bütün Müslümanlara, birbirlerine karşı genel anlamıyla sorumluluklar yüklemiştir. Öyle ki her Müslüman, diğer Müslümanların sıkıntı ve darlıkları karşısında kayıtsız kalmamalı ve bu olumsuzlukların giderilmesi için bütün imkânlarını seferber etmelidir.

Bahsi edilen sorumluluk iki alanı kapsamaktadır:

Ekonomik Yardımlaşma: Genel sağlık ve kültürün temini, konut edindirme, iş imkânı sağlama... gibi ekonomik alanlardaki ihtiyaçların giderilmesi doğrultusunda yardımlaşmada bulunmaktan ibarettir. Kur'ân-ı Kerim'in ve din önderlerinin bu husustaki köklü çözümsel öngörüsü ise zekât, humus, sadaka, infak... unvanıyla beyan edilmiştir.

Bilimsel ve Eğitsel Yardımlaşma: Bu alanda yapılması gerekenler ise tebliğ, aydınlatma, kılavuzlama ve yön vermeden ibarettir. Her Müslüman, öğrendiklerini başkalarına aktarmakla, diğer fertlerin eğitimi hususunda tembellik etmemekle, iyiliğe davet etmek ve kötülükten sakındırmakla yükümlüdür. Esef vericidir ki Müslümanlar, vehim ürünü korkuları sebebiyle ve hayalî çıkarlarını elde etme amacıyla bu büyük geleneği terk etmiş, günahın işlenmesine engel olmamış ve iyi işlere de teşvik etmemişlerdir. Bunun doğal sonucunda, İslâm kardeşliğinin eğitsel ruhu ortadan kalkmış ve bunu takiben de bir toplumu canlı kılan unsurlar toplumdan ayrılmış oldu.

Günümüzde İslâm Kardeşliği

Müslümanlar, her zaman gerçek birlik ve beraberliğe muhtaçtırlar; bugün ise daha elzem ve kaçınılmazdır. Çünkü yüce Allah'ın İslâm ülkelerine bahşetmiş olduğu değerli yeraltı kaynakları, başkalarının iştahını kabartmaktadır. Bu kaynaklara sahip olmak isteyen dış güçler ise Müslümanları bölüp parçalamak ve birbirinden koparmak amacındalar.

Müslümanlar bunun bilincinde olmalı ve Hz. Peygamber (s.a.a) tarafından temeli atılan İslâm kardeşliğinin istikrarı için İslâmî emirlere uymalıdır.

Müslümanlar her ne kadar güçlü olsalar dahi, yine de birlik ve beraberliğe muhtaçtırlar. Bu alanda başarı sağlamak için evlâtlarımızı, çocukluk döneminde birbirinin yar ve yardımcısı Müslümanlar olarak yetiştirmeli ve eğitmeliyiz.

İSLÂM'DA CİHAT

Rahmet Peygamberi

Hız. Peygamber'in (s.a.a) peygamberlikle görevlendirilişinin on beşinci asrına girişı, bir milyar sınırını aşan ve dünyanın farklı ülkelerinde yaşayan Müslümanlar tarafından görkemle kutlandı.

Bu kutlama, Peygamberimizin (s.a.a) barış ve kardeşlik bayrağını omzuna alıp **"Biz seni ancak âlemlere rahmet için gönderdik."**⁽¹⁾ şiarıyla evrensel adalet ve birlikte barış üzere yaşama temelini sarsılmaz kıldığı günün anısına gerçekleşmiştir.

İslâm dini, birçok savaşların veya istenmedik olayların çıkmasına sebep olan sınıfsal ve etnik farklılıkları en iyi şekilde çözümlemiştir. Günümüz uygar dünyası ise henüz bundan kurtulmuş değil ve her gün bir bahaneyle savaş ateşini körüklemektedir.

İslâm, barış ve adalet yanlısı bir din olup Ehlikıtap'ı da çok net bir şekilde birlik ve beraberliğe davet etmektedir:

De ki: Ey Kıtıp Ehli! Bizim ve sizin aranızda eşit olan bir kelimeye gelin: Yalnız Allah'a tapalım ve O'na hiçbir şeyi ortak koşmayalım...⁽²⁾

1- Enbiyâ Suresi, 107

2- Âl-i İmrân Suresi, 64

Müslümanlar Medine'ye hicret edip zaferler kazandıktan sonra, eski muhalifleri tarafından barış teklifleri gelmeye başladı. Hz. Peygamber (s.a.a) de bu barış tekliflerini olumlu buluyor, sıcak karşılıyordu. Hicretin ilk yılında birkaç Yahudi kabile-siyle yapılan barış anlaşmaları bunun canlı şahididir.⁽¹⁾

İslâm dini genel barış ve birlikte yaşamının yanında olup bu alanda da zengin içerikli programlar öngörmüştür.

İslâm'da Cihadın Felsefesi

İslâm, dünyanın sosyal ve ekonomik düzenini, kendine has yöntemiyle ıslah etmeyi amaçlayan dinamik ve evrensel bir ekoldür.

İslâm dini, eski Romalıların, Yahudilerin ve Nazilerin toplum ve ırk çerçevesinde sıkışıp kaldığı gibi bir kısır döngü-de mahsur değildir; bilakis bütün dünya insanlarına hitap etmektedir. Bu ise, Müslümanlara birtakım sorumluluklar yüklemiştir. Müslümanlar, İslâm'ın eğitim ve öğretileri gereği mahrum ve mazlum kitleleri kurtarmak, barış ve adaleti hâkim kılmak ve dünya insanlarını yaşamın gerçekleriyle tanıştırmakla yükümlüdürler.

İslâm mücahitleri, cihat yoluyla bir parça toprak kazanmak ve bir rejimi yıkıp yerine benzeri veya daha zalim bir rejim kurmak amacı gütmemektedirler. İslâm'daki cihat Allah yolunda, insanların olgunlaşmasını sağlamaya yönelik ve mahrum kitleleri kurtarma amaçlı yapılan insan sevgisine dayalı ve şaibesiz bir gayretten ibarettir. Bunun doğal sonucu ise fitnenin kökünü kazımak ve genel barışı hâkim kılmaktır. Bu büyük hedef ve bu dinamik öğretiler, yığınların uyutulmasına ve horlanmasına son veren ve aynı zamanda da mahrumları

1- A'lamü'l-Vera, 1390 tarihli üçüncü baskı, s.69

sömürerek efsanevî bir hayat düzeni kuran bir avuç azınlığın sömürü ve çıkarıcılığına engel olan etkenlerdir.

İnsan fıtratının hükmü gereğince toplumdaki yaban otlar ayıklanmalı ve bozuk azalar koparılmalıdır ki, mahrum kitlelerin kurtuluş ve saadet zemini oluşturulabilsin. İnsan sevgisi taşıyan, adalet ve özgürlük yanlısı olan insanlar, hem bu mücadele karşısında tazim eder ve hem de böylesi kutsal bir hedefe katkıda bulunmak isterler.

Ne de güzeldir Allah'ın buyruğu:

Eğer Allah, insanların bir kısmıyla diğerlerini savmasaydı, dünya bozulurdu.⁽¹⁾

İslâm'ın kanun koyuculuk teorisinde savaş, nihaî amaç değildir; savaş, saldırı ve zulmü önlemek, kapanmış saadet yolunu insanlara açmak için nihaî araç ve son çare olarak tanıtılmıştır.

İslâm'ın mesajını İran'a getiren Müslüman elçi, İranlı komutan Rüstem Farahzad'a şöyle demişti:

İnsanı, kula kul olmaktan kurtarıp Allah'ın kulluğuna yüceltmek, dünyanın darlığından özgürlüğün genişliğine ulaştırmak ve (batıl) dinlerin zulmünden İslâm'ın adaleatine davet etmek için Allah bizleri seçmiştir. Davetimizi kabul edenlerin ülkesini kendilerine bırakıp gideriz...⁽²⁾

İslâm, Kılıç Zoruyla Mı Yayılmıştır?

Müslümanların savaşmaktaki amaçları, mahrum kitlelere ulaşabilmek ve böylece de onları İslâm dininin yasa ve hükümleriyle aşına etmek ve bu ilâhî dinin yücelik ve fıtratla uygunluğunu yakından görmelerini sağlamaktır.

1- Bakara Suresi, 251

2- Tarih-i Taberî, c.5, s.2271

Müslümanlar, kâfirlere (kitap ehline) karşı yapmış oldukları savaşlarda kimseyi Müslüman olmaya zorlamamışlardır. Müslümanların savaş yaptığı taraflar, barış şartlarını kabul etmekle hem kendi dinlerinde baki kalabilir ve hem de bunun karşılığında İslâm devletinin himayesini kazanmış olurlardı.

Hz. Peygamber (s.a.a) Hudeybiye Barışı'nda, Mekke kâfirlerinden birinin Müslümanlığı seçerek Medine Müslümanlarının yanına gelmesi durumunda, Müslümanlar tarafından kabul edilmeyerek Mekke'ye geri gönderileceğini taahhüt etmiş⁽¹⁾ ve taahhüdünün gereğini de yerine getirmiştir.⁽²⁾ Oysaki Hz. Peygamber (s.a.a), bu taahhüdüne karşılık olarak, İslâm dininden çıkıp Mekke kâfirlerinin yanına giden şahısların da Medine'ye geri gönderilmesini isteyebilirdi.

Peygamber efendimiz (s.a.a) Mekke fethinde, insanların kendi hür iradeleriyle doğru dini tanıyabilmeleri için, hem Kureys kabilesini, hem de diğer insanları serbest bırakmış ve kimseyi Müslüman olmaya mecbur etmemiştir.

Ayrıca Peygamber (s.a.a), eziyet ve bozgunculuk kaynağı olan birkaç kişi dışında kimsenin öldürülmemesi hususunda Müslümanlarla ahitleşmişti.⁽³⁾

İslâm dini hakkında araştırma yapmak ve araştırması sonucunda da kendi hür iradesiyle İslâm'ı seçmek üzere aman isteyen şahıslara yüce Peygamberimizin (s.a.a) aman vermesi de, bu husustaki bir diğer örnektir.

Safvan b. Ümeyye bunlardan biridir. Safvan, Mekke'nin fethinden sonra Cidde'ye kaçmıştı. Onun için Peygamber'den

---

1- Biharu'l-Envar, c.20, s.350

2- Biharu'l-Envar, c.20, s.362

3- A'lamü'l-Vera, s.110

(s.a.a) aman istendi ve o Hazret de aman alameti olsun ve sorunsuz olarak Mekke'ye gelebilsin diye kendi sarığını ona gönderdi. Bunun üzerine Safvan, gittiği Cidde şehrinden döndü ve Peygamber'in (s.a.a) huzuruna gelerek İslâm dini hakkında araştırma yapması için iki aylık bir süre talebinde bulundu. Hz. Peygamber (s.a.a) ise ona dört ay mühlet verdi. Safvan, İslâm'ı kabul etmemiş olmasına rağmen Peygamber (s.a.a) ile birlikte Hüneyn ve Taif'e yolculuk yapmıştı. Ama sonuçta kendi seçimi ve hür iradesiyle İslâm'ı kabul etti.⁽¹⁾

Bu örneklerden de anlaşıldığı gibi kılıçlar, hakkı teşhis ettikleri hâlde ona karşı cephe açıp savaşıyor ve böylece de diğer insanların saadet yolunu tıkayanlara kullanılmıştır ancak.

Aslına bakılacak olursa, zaten kılıç fitnenin kökünü kazımak, mahrum kitleleri kurtarmak, insanın ilerlemesine ve olgunlaşmasına müsait zemin oluşturmak içindir.

Sadr-ı İslâm'daki Müslümanların imanı ve direnişi, İslâm dininin kılıç zoruyla ilerlemediğinin en güzel kanıtıdır. Sadr-ı İslâm Müslümanlarının dine bağlılıkları öyle bir düzeydeydi ki, bu uğurda bütün sıkıntıları göğüslemiş, direnmiş ve hatta doğup büyüdüğü topraklardan ayrılarak hicret etmişlerdi.

İslâm dinini ilk kabul edenlerden biri, Bilal Habeşî'dir. İslâm'ı kabul ettiği için Ebu Cehil tarafından işkence edildi, Hicaz'ın sıcak kumları üzerine yatırılıp göğsüne kocaman bir taş koyuldu ve "Muhammed'in Rabbini inkâr et!" denildi. Bilal ise: "(Allah) birdir, birdir."⁽²⁾ diyerek bütün işkencelere karşı direndi ve kutsal İslâm dininden vazgeçmedi.

1- el-Kâmil, İbn Esir, c.2, s.248-249, 1385 Basımı

2- Usdu'l-Gabe, c.1, s.206

Durum bundan ibaretken, İslâm dininin kılıç zoruyla ilerlediği ve yayıldığı nasıl söylenebilir?

İslâm'da herhangi bir eksiklik ve zayıf bir nokta bulamayan düşmanlar, bu yola başvurarak İslâm'ı lekelemeye girişmişlerdir. Oysaki İslâm'ın başarısı, bu dinin kolay ve sade oluşundan, mahrum ve mazlum kitlelere kanat genişinden ve de yaşamın her alanını kapsayan bir din oluşundan kaynaklanıyordu.

Fransız yazar ve düşünür Dr. Gustav Lobon şöyle yazmaktadır:

İslâm, kolaylık ve sadeliğinden dolayı ilerleme sağlamaktadır; gerçekten de bu, hayret uyandırıcı bir şey olmakla birlikte İslâm dininin de özelliklerindendir. Müslümanların ayak bastığı her yerde, İslâm dini ebediyen kalmıştır.⁽¹⁾

Bir başka Hristiyan yazar da şöyle demektedir:

İslâm dininin yayılması, askerî fetihlerden daha çok, İslâm sınırları ötesindeki ülkelerle yapılan ticarî ve kültürel ilişkilerle gerçekleşmiştir.⁽²⁾

1- Temeddün-i İslâm ve Arab, s.807

2- Ceng ve Sulh Der İslâm, s.345, Seyyid Gulam Rıza Saidî tarafından Farsça'ya tercüme edilmiştir.

PEYGAMBER DÖNEMİNDE YAPILAN SAVAŞLARIN HEDEFİ VE SAVAŞLARDA ÖLENLERİN SAYISI

Daha geniş bir alanda hüküm sürmek, daha çok insanî güçleri sömürmek ve başka halkların servetini ele geçirmek için savaştan diktatörlerin aksine Hz. Peygamber (s.a.a), zulüm ve haksızlığa engel olmak, yol üstündeki dikenleri ortadan kaldırmak, hak ve adalet bayrağını dalgalandırmak için kitap ve kanun meşalesiyle ilerlemiş ve kaçınılmaz olmadıkça da kılıca el sürmemiştir.

Hz. Peygamber'in (s.a.a) savaşlarında öncelikli hedef, Allah'ın temiz kullarına zulmeden ve bunu sürdürebilmek için de İslâmî gerçek ve inançların yayılmasına engel olan çıkar odaklarını silahsızlandırmaktan ve bununla birlikte insanların, hak, adalet ve insaf hükümeti sayesinde kendi haklarını sahiplenmesinden ibaretti.

Böylesi yüce hedefler doğrultusunda gerçekleştirilen savaşlar, gayrimeşru nitelendirilebilir mi hiç?

Açıktır ki savaşın bu türü, her peygamberin yükümlülükleri arasında öncelikli ve kaçınılmaz vasfını taşımakta ve de her akliselim tarafından saygıyla desteklenmektedir. Çünkü kutsal hedefe ulaşabilmek için başka bir yol bulunmamaktadır.

Hız. İsa'nın (a.s), toplumun yaban otlarını yok etmek için kılıca el atmamasının nedeni, peygamberlik süresinin kısa oluşu ve koşulların da elverişli olmayışındı.

Hıristiyan misyonerler, Müslüman halkların azim ve moralini zayıflatmak, sömürü ve fesada karşı mücadele ruhunu yok etmek ve de İslâm'ın ilerleyişine engel olabilmek için Hız. Peygamber'in (s.a.a) savaşlarını çarpıtarak ve bu savaşlarda öldürülenlerin sayısını kasıtlı olarak abartarak kilise yöneticilerinin engizisyon mahkemelerindeki ve haçlı seferlerindeki cinayetlerini -ki bunun sonucunda milyonlarla masum insan öldürülmüştür- meşru ve doğal göstermeye çalışmışlardır.

Gerçeğin aydınlanması ve değerli okuyucuların İslâmî savaşların hem felsefesini öğrenmeleri ve hem de gerçek istatistikleri elde etmeleri için öncelikle Peygamber efendimizin (s.a.a) yapmış olduğu savaşların meşhurlarına, bu savaşların niye yapıldığına ve ardından da öldürülenlerin sayısına özetle değineceğiz.

1- Bedir Savaşı

Hız. Muhammed (s.a.a) peygamberliğe seçildikten sonra hem o, hem de ona iman edenler, on üç yıl boyunca Mekke'de Kureys'in eziyet ve işkenceleri altında yaşadılar. Sonuçta Peygamber (s.a.a), doğduğu topraklardan ayrılmak ve Medine'ye hicret etmek zorunda kaldı.

Buna rağmen Mekke müşrikleri, bir yandan Mekke'de yaşayan savunmasız Müslümanlara eziyet ve işkence etmekten vazgeçmeyerek Mekke'den ayrılmalarına engel oldular⁽¹⁾ ve öte yandan da çok ciddi olarak Medine'yi ekonomik muhasa-

---

1- Biharu'l-Envar, c.19, s.143

ra altında tutmaya karar verdiler. Müşrikler Medine'ye gıda maddesi taşınmasını yasakladılar ve bunu uygulama noktasında da ticaret kervanlarına engel oldular.

Mekke müşrikleri tarafından uygulanan iktisadî kuşatma uzun bir süre devam ettirildi. Çok ciddi bir şekilde bundan etkilenen Medine halkı, gıda maddesi temin edebilmek için Kızıl Deniz sahillerine kadar gitmek zorunda idiler.⁽¹⁾

Hz. Peygamber (s.a.a) Medine'ye hicret ettikten sonra Ebu Cehil Peygamberimize (s.a.a), hakaret dolu bir mektup yazarak kendisini Kureyş'in saldırısıyla tehdit etti.⁽²⁾

İşte burada yüce Allah şöyle buyurdu:

Kendilerine savaş açılan kimselere (savaş için) izin verildi; çünkü onlar zulme uğradılar. Şüphesiz Allah, onlara yardım etmeye kadirdir.⁽³⁾

Hz. Peygamber (s.a.a) İslâm'ı korumak, Müslümanların hayatî haklarını savunmak ve Kureyş'in şeytanî plânlarını bozmak üzere Hicret'in ikinci yılında harekete geçti ve nitekim "Bedir'de" Kureyş ordusunun karşısında yer aldı.

Müslümanların sayısı, Mekke kâfirlerinin üçte biri oranında olmasına rağmen, iman gücü ve Allah'ın yardımıyla onları hezimete uğrattılar.⁽⁴⁾

2- Uhud Savaşı

Mekke müşrikleri, Bedir Savaşı'nda öldürülenlerin intikamını almak üzere savaş hazırlıklarını tamamladıktan sonra

---

1- Muhammed Sitare-i Ki Der Mekke Dirahşid, s.92

2- Biharu'l-Envar, c.19, s.265-266

3- Hacc Suresi, 39 ve 40. ayetlerin mazmunu

4- el-Kâmil, İbn Esir, c.2, s.118; A'lamu'l-Vera, s.76

Medine'ye doğru harekete geçtiler. Bu saldırının haberini alan İslâm ordusu da, Mekke ordusunu karşılamak üzere yola koyuldu ve nitekim iki ordu Uhud'da karşılaştı. Böylece savaş başlamış oldu.

Bu savaşta bazı Müslümanlar, Hz. Peygamber'in (s.a.a) tavsiyelerine uymadığı için savaş İslâm ordusunun lehine olmamıştı.⁽¹⁾

3- Ahzab (Hendek) Savaşı

Bir grup Neziroğulları Yahudileri, Hicret'in beşinci yılında Mekke'ye gitmiş ve Kureyş kabilesini İslâm ve Müslümanlara karşı tahrik etmişlerdi. Bunu fırsat bilen Kureyşliler, farklı gruplardan oluşan büyük bir ordu ile Medine'ye doğru hareket ettiler.

Müslümanlar, İslâm'ın merkezi olan Medine'yi korumak için şehrin etrafına bir hendek kazarak on bin kişilik düşman ordusuna karşı savunmaya geçtiler.

Hz. Ali'nin (a.s) düşman ordusunun kahraman savaşçısını öldürmesi üzerine savaş, Müslümanların lehine bitmişti.⁽²⁾

4- Kurayzaoğulları Savaşı

Kurayzaoğulları,⁽³⁾ Hz. Peygamber (s.a.a) ile yaptığı barış sözleşmesini bozmuş ve Kureyş'e yardım etmişti.⁽⁴⁾ Peygamber (s.a.a) tarafından tehlikeli bulunan bu grubun yok edilmesinden başka bir çıkar yolu yoktu.

1- Tabakat, birinci bölüm, s.27-29

2- Tarih-i Taberî, c.3, s.1463-1476

3- Medine etrafında yaşayan bir Yahudi kabilesi

4- Biharu'l-Envar, c.20, s.191; Tarih-i Taberî, c.3, s.1472

Ahzab Savaşı'ndan sonra Hz. Peygamber (s.a.a), Kurayzaoğulları üzerine yürüme emri verdi. Nihayet yirmi beş gün İslâm ordusunun kuşatması altında bulunan Kurayzaoğulları teslim oldu.

Evs kabilesi, Peygamber'den (s.a.a) kanlarının bağışlanmasını istedi.

Hz. Peygamber (s.a.a) ise şöyle buyurdu:

Sizin büyüklerinizden olan Sa'd b. Muaz'ın, hakkınızda hükmetmesine razı mısınız?

Kendilerinden olan Sa'd'ın, onların tarafını tutacağı ümidiyle bu teklifi oracıkta kabul ettiler.

Sa'd b. Muaz da, savaşçıların öldürülmesine, malların bölünmesine ve kadınların da esir edilmesine hükmetti. Hz. Peygamber (s.a.a) şöyle buyurdu:

Sa'd'ın hükmü, Allah'ın bu insanlar hakkında buyurduğu hükmün aynısıdır.

Böylece savaşçıların tümü öldürüldü.⁽¹⁾

5- Mustalikoğulları Savaşı

Mustalikoğulları, Huzaa kabilesinden olup Müslümanlara karşı bazı girişimlerde bulunmuşlardı. Hz. Peygamber (s.a.a), kendisine ulaşan haberlerle Mustalikoğulları'nın kurduğu komplolardan haberdar olmuştu. Bu tehlikeyi önlemek için bir orduyla üzerlerine yürümüş ve "Müreyysi" diye bilinen bir yerde onlarla savaşarak muzaffer olmuştu. Bu savaş, Hicret'in altıncı yılında vuku bulmuştu.⁽²⁾

1- Tarih-i Taberî, c.3, s.1487-1493

2- el-Kâmil, İbn Esir, c.2, s.192; Tarih-i Taberî, c.3, s.1511

6- Hayber Savaşı

Yahudiler, Hayber kalelerinde yaşamakta ve müşriklerle olan askerî ve ekonomik ilişkileriyle de Müslümanların emniyetini tehdit etmekteydiler. Bunun üzerine Müslümanlar, Hicret'in yedinci yılında, düşmanın merkez karargâhı konumunda olan Hayber'e yürümüştü. Yahudiler, ancak muhasara ve savaş sonrasında İslâm devletine teslim olmuşlardı.⁽¹⁾

7- Mute Savaşı

Hz. Peygamber (s.a.a), Hicret'in sekizinci yılında, Haris b. Ümeyr'i, Busra⁽²⁾ (Havran) padişahına bir mektupla göndermiş, ancak Peygamberimizin (s.a.a) elçisi Mute'ye ulaştığında öldürülmüştü.

Müslümanlar, Allah Resulü'nün (s.a.a) emri üzere harekete geçerek, Rumlardan ve diğer milletlerden oluşan yüz bin kişilik Rum ordusuyla Mute'de karşılaşmıştı. Çok ağır bir savaş olmuş ve İslâm ordusunun komutanlarından Zeyd b. Harise, Cafer b. Ebu Talib, Abdullah b. Revaha bu savaşta şehit düşmüştü.

Müslümanlar, bu savaşta küfür ordusunun karşısında duramamış ve Medine'ye geri dönmüşlerdi.⁽³⁾

8- Mekke'nin Fethi

Kureyş kabilesi, Hz. Peygamber (s.a.a) ile yaptığı Hüdeybiye Antlaşması'nda, Müslümanlara ve Müslümanlarla antlaşma hâlinde olanlara saldırmayacaklarını taahhüt etmiş, ancak Müslümanlarla antlaşması olan Huzaa kabilesini yok etmek

---

1- el-Kâmil, İbn Esir, c.2, s.216; Tabakat, c.2, birinci bölüm, s.77-78; Tarih-i Taberî, c.3, s.1575-1584

2- Şam'da bir yer adı

3- Tabakat, c.2, birinci bölüm, s.92-94

için Bekroğulları kabilesiyle iş birliği yapmış ve böylece de antlaşma metnine sadık kalmamıştı.

Hız. Peygamber (s.a.a), bu saldırıları engellemek için tam bir gizlilikle hareket etmiş ve bunun sonucunda da şehri fethetmişti.

Allah Resulü (s.a.a) Mekke'ye girdikten sonra Allah'ın evini ziyarete gitmiş ve tarihî konuşmasında şöyle buyurmuştu:

Bilesiniz ki sizler, Allah'ın Eelçisi için kötü komşulardınız; onu yalanladınız ve ona eziyet ettiniz. Bizi yurdumuzdan sürdünüz ve hatta bununla da yetinmeyerek Medine'de ve başka yerlerde de peşimizi bırakmadınız ve bizimle savaş-tınız. Şimdi gidin, hepiniz serbestsiniz!⁽¹⁾

Hız. Peygamber'in (s.a.a) bu yüceliği ve onları bağışlaması, Mekke halkının İslâm'a yönelmesine neden oldu.

Allah Resulü (s.a.a), Mekke fethinde, savunma ve müşriklerin saldırılarını engelleme dışında savaşılmasını, ancak sekiz erkeğin ve dört kadının öldürölmesi gerektiğini emretmişti. Öldürölmesi gereken bu kişilerin dördü öldüröllebilmıştı ve bunun dışında da sadece Halid komutasındaki Müslüman-larla İkrime b. Ebu Cehil komutasındaki müşrikler arasında kısa bir çarpışma olmuş ve bazı insanlar öldürölümüştü.⁽²⁾

9- Hüneyn ve Tâif Savaşları

Havazin kabilesi, Müslümanlarla savaşmak üzere bir ordu hazırlamıştı. Bu savaş hazırlığından haberdar olan Peygam-berimiz (s.a.a), on iki bin kişilik bir ordu kurarak Havazin ka-bilesine yöneldi ve Hüneyn Vadisi'nde savaş başladı. Yenilgi-ye uğrayan küfür ordusu teslim oldu.⁽³⁾

1- A'lamu'l-Vera, s.104-112; Biharu'l-Envar, c.21, s.106

2- el-Kâmil, İbn Esir, c.2, s.247-250

3- Biharu'l-Envar, c.21, s.149

Bu savaşın galibi olan Müslümanlar, Havazin kabilesiyle işbirliği yapan Sakif kabilesiyle savaşmak üzere Tâif'e yöneldi.

İslâm ordusu, Sakif kabilesini bir süre kuşatma altında tuttuk-tan sonra oranın fethinden vazgeçerek Mekke'ye döndü.⁽¹⁾

Hz. Peygamber (s.a.a) döneminde bunların yanı sıra küçük çaplı bazı savaşlar ve tebliğ amaçlı bazı seyahatler de gerçekleşmiştir.

Meşhur tarih kaynaklarına göre Peygamberimiz (s.a.a) dönemindeki bu savaşlarda öldürölenlerin (Müslüman ve kâfirlerin) istatistiği şöyledir:

Savaşın Adı	Hamis Tarihi	İbn Hişam Siyeri	Yakubî Tarihi	Tabakat	Biharu'l-Envar	Taberî Tarihi
Bedir	84	84	86	84	84	84
Uhud	93	92	90	109	109	70
Hendek	9	9	14	11	9	9
Kurayza Oğulları	800	850	750	700	900	850
Mustalik Oğulları	12	.....	.....	10	10	.....
Hayber	32	23	.....	98	.....	3
Mute	21	13	.....	13	.....	3
Mekke Fethi	39	20	.....	33	.....	21
Huneyn ve Tâif	96	101	.....	87	112	85
Diğer Savaşlar	250	122	.....	119	333	210

1- Sire-i İbn Hişam, c.3, s.482

Açıklamalar:

— Bu cetveldeki rakamlar, adı geçen kaynaklarda belirtilen en yüksek rakamlardan ibarettir ve kaynaklarda ulaşamadığımız rakamların yeri boş bırakılmıştır.

— İstatistiklere ulaşma bakımından kaynak olarak seçtiğimiz Hamis Tarihi (Tarihu'lHamis) onlarca tefsir, hadis ve tarih kitabı üzerinde yapılan araştırmalar ürünüdür.

Görüldüğü gibi cetvelde belirtilen rakamlar, Hristiyan âlemince düzenlenen kutsal savaşlardaki ve haclı seferlerindeki ölü sayısıyla kıyaslanamayacak kadar az ve naçizdir.

Hız. Peygamber (s.a.a) döneminde yapılan savaşların hiçbirinin toprak kazanma, sınırları genişletme, intikam veya ihlal amaçlı olmadığını bir kez daha değerli okuyucularımıza hatırlatmak isteriz. Bu savaşlar, ancak ve ancak ahdini bozanların saldırı ve ihlallerini önlemek, Müslümanların harimini savunmak, bağımsızlıklarını korumak ve de hak kelimesini yüceltmek amacıyla yapılmıştır.

Dr. Gustav Lobon, Mishod'dan şöyle nakleder:

Cihadı farz kılan İslâm dini, bir yandan Müslümanları, diğer dinlerin mensuplarına insaf, adalet ve affedicilik üzere davranmaya çağırmış ve öte yandan da farklı dinlere inanan insanlara, dinsel özgürlük vermiştir.⁽¹⁾

1- Temeddün-i İslâm ve Arab, s.148

HZ. MUHAMMED'İN EVRENSEL RİSALETİ

Doğunun ve Batının Dini İslâm

İslâm dini, berrak ve zülal bir pınar gibi doğup, gitgide büyümeye başladı ve nitekim farklı coğrafyalarda yaşayan insanların susuzluğunu giderecek, bütün yanlış gelenekleri ortadan kaldıracak ve de bütün insanlığı hidayete taşıyacak bir boyut kazandı.

İslâm dini, günümüz dünyasında emperyalizmin sömürü politikasına ve bu ilâhî dinin düşmanlarca ortadan kaldırılabilmesi için uygulanan karalama stratejilerine rağmen hiçbir yara almadan giderek büyüyen bir dalga hâlinde ilerlemektedir. İslâm dini, başarı ve insanlar nezdinde genel kabul sırrını elinde bulundurmakla birlikte, programlarını da getirdiği kanunlara dayandırmıştır.

Bu ilâhî dinin büyük sırrı ise, İslâm dininin insan fıtratıyla uyum içinde olmasıdır ki, hem bütün insanlar fıtrat nimetine sahiptir, hem de hayatın temelini oluşturmaktadır.

“Doğu, doğudur; batı ise batı. Doğulu bir peygamber, batının önderliğini üstlenemez.” diyenler, büyük bir sapkınlık içindedirler. Çünkü fıtrat açısından doğu ile batı eşittir; doğulu fıtrî bir dine muhtaç olduğu gibi, batılı da muhtaçtır.

Hız. Muhammed, Mekke'den Tüm İnsanları İslâm'a Davet Ediyor

Peygamberimiz (s.a.a), Mekke semasında tevhit şiarını yan-
kılandırmakla, sadece Hicaz bölgesini ve Arap halkını değil,
bütün insanlığı ıslah etmek için ilâhî kıyamını başlatmış ve
evrensel misyonunu, Arabistan bölgesinden duyurmakla
görevlendirilmişti.

Peygamberimizin (s.a.a) amacı buydu ve genel davetini baş-
lattığında, kendi akrabalarına hitaben yaptığı konuşmasında
bu gerçeğe şöyle vurgu yapmıştır:

Ben, Allah'ın elçisiyim; özelde size ve genelde tüm insanlara.⁽¹⁾

Kur'ân-ı Kerim de bu gerçeğin altını çizmiş ve şöyle buyur-
muştur:

De ki: Ey insanlar, ben sizin hepinize... Allah'ın elçisiyim.⁽²⁾

Biz seni ancak âlemlere rahmet için gönderdik.⁽³⁾

**Bu Kur'ân bana vahyolundu ki, onunla sizi ve ulaştığı
herkesi uyarayım.**⁽⁴⁾

Bu ayetlerden açıkça anlaşılmaktadır ki, Peygamberimiz (s.a.a),
Medine'ye hicret ettikten ve İslâm'ın yayılmasından sonra ev-
rensel misyon düşüncesine koyulmamış, bilakis genel davetini
başlattığı günden itibaren bu yönde görevlendirilmişti.

İmam Cafer Sadık (a.s), kendisine sorulan: “Neden Kur'ân
okundukça ve öğretildikçe yeniliğini kaybetmiyor?” sorusu-
nu şöyle cevaplamıştır:

1- Kâmilu't-Tevarih, İbn Esir, c.2, s.61

2- A'râf Suresi, 158

3- Enbiyâ Suresi, 107

4- En'âm Suresi, 19

Yüce Allah, Kur'ân'ı sadece belli bir zaman ve özel bir topluluk için göndermemiştir; işte bundan dolayı da kıyamete kadar her zaman diliminde yeniliğini ve her topluluğun yanında tazeliğini koruyacaktır.⁽¹⁾

İslâm'ın Evrenselliğinin Bir Başka Örneği

Peygamberimiz (s.a.a), Hicret'in altıncı yılında, elçilerini dünyanın dört bir yanına göndermiş ve "Allah'ın Elçisi Muhammed" cümlesiyle başlayan mektuplarıyla dünya yöneticilerini İslâm'a davet etmiştir.

Bu mektupların tümünün içeriği, tevhide ve İslâmî kardeşliğe çağrıdan ibaretti. Yüce Peygamberimizin (s.a.a) bu daveti, Allah'ın emriyle ve insanları uyarmak amacıyla gerçekleşmiş olduğundan dolayı da etkili olmuş, Necaşî ve Mukavkıs gibi hakikat yorgunu ve insafılı insanların İslâm'ı kabul etmesini sağlamıştı.⁽²⁾

Hz. Peygamber'in (s.a.a) tebliğ amaçlı göndermiş olduğu mektupları derleme hususunda yapılan araştırmaların sonucuna göre, Peygamberimiz (s.a.a), dönemin padişahlarına, kabile reislerine, diğer dinlere mensup din bilginlerine toplam 62 mektup yazarak onları İslâm'a davet etmiştir. Bu mektupların 29 tanesi, içeriğiyle birlikte İslâm kaynaklarında mevcuttur.⁽³⁾ Hz. Peygamber'in (s.a.a) gönderdiği mektupların bazısını özetle gözden geçirelim:

1- Sefinetu'l-Bihar, c.2, s.413

2- el-Kâmil, İbn Esir, c.2, s.210, 1385 basımı; Mekatîbu'r-Resul, c.1, s.30-31, birinci baskı

3- Mekatîbu'r-Resul, c.1, s.35, 41, 90, 182

İran Şahı Kısra'ya

Bismillahirrahmanirrahim

Allah Resulü Muhammed'den, Fars'ın büyüğü Kısra'ya:

Hidayeti izleyene, Allah ve Elçisi'ne inanana, Allah'ın birliğine ve kulu Muhammed'in peygamberliğine tanıklık edene selâm olsun!

Ben, Allah'ın emri üzere seni İslâm'a çağırıyorum. Ben, diri gönülleri uyarmak ve kâfirleri mazeretsiz kılmak için Allah katından bütün insanlara gönderilmiş Peygamberim. İslâm'ı kabul et ki, barış ve esenlik kalesine girebilesin; aksi takdirde Mecusîlerin günahı senin üzerine olacaktır.⁽¹⁾

Rum İmparatoru Herakliyus'a

Bismillahirrahmanirrahim

Ben seni İslâm'a çağırıyorum; İslâm kalesine girecek olsan, Müslümanların yararına da zararına da ortak olursun...

Bunu yapmak istemiyorsan, insanları serbest bırak ki, İslâm'ı seçsinler veya cizye ödesinler ve sen de onlara engel olma.⁽²⁾

Yemame Meliki Hevze'ye

Bismillahirrahmanirrahim

Allah Elçisi Muhammed'den Hevze'ye:

Hidayete ve din önderlerine uyanlara selâm olsun!

Yemame hâkimi bilmelidir ki, benim dinim insanın erişebileceği en son noktaya doğru ilerlemektedir. Selamette kalmak istiyorsan, İslâm dinini kabul et..⁽³⁾

1- Mekatîbü'r-Resul, c.1, s.90; Sire-i Halebî, c.3, s.277

2- Muhammed ve Zimamdar, s.162

3- Sire-i Halebiyye, c.3, s.285

Yahudilere

Allah'ın Elçisi ve Musa b. İmran'ın kardeşi Muhammed'den:

Allah, beni de, Hz. Kelim'i görevlendirdiği hedef üzere göndermiştir. Sizi Allah'a ve Sina dağında Musa'ya indirilen kutsal levhalara ant veriyorum, Yahudilere ve bütün insanlara peygamber olarak gönderildiğimi semavî kitabınızda görmediniz mi? Eğer kitabınızda bulmuş iseniz, Allah'tan korkun ve İslâm'ı kabul edin; eğer kitabınızda bunu göremediyseniz, ancak o zaman mazursunuz.⁽¹⁾

Necran Kardinali'ne

İbrahim'in kulluk sunduğu Allah'ın adıyla

Allah'ın Elçisi Muhammed'den, Necran Kardinali'ne:

Ben sizi, kullara kulluk yerine, gerçek mabut olan Allah'a kulluk etmeye çağırıyorum...⁽²⁾

* * *

Hz. Peygamber (s.a.a), İslâm güneşinin doğuşunu bildirmek amacıyla hem padişahlara, hem de farklı din mensubu halklara birçok mektuplar göndermiştir ki, nakledilenler bunlardan birkaçıdır.

İslâm'ın Risaletini Duyurma Yönündeki Sorumluluğumuz

Öncelikle belirtilmesi gerekir ki, İslâm dininin hızla yayılmasının en büyük nedeni, aziz Peygamberimizin (s.a.a) ve vefalı dostlarının ardı arkası kesilmeyen ve gece gündüz demeden çalışmaları olmuştur.

1- Mekatîbu'r-Resul, c.1, s.172

2- el-Bidayetu ve'n-Nihaye, c.1, s.53

Allah Resulü (s.a.a), İslâm dinini insanlara ulaştırma bağlamında çok önemli iki etkenden yararlanmışır:

1- İslâm'ın hakikatini anlayan, Allah Resulü'ne (s.a.a) iman eden ve aşk besleyen usta konuşmacılar.

2- Tam anlamıyla İslâm dininin aynası olan ve İslâmî öğretileri tanıtan mektuplar.

Peygamber efendimiz (s.a.a), bütün imkânsızlıklara rağmen dünyanın dört bir yanına elçiler göndermiştir.

Bizler de, İslâmî hedefler doğrultusunda çalışarak ve İslâmî öğretileri genelleştirebilmek için yeni araç ve metotlar kullanarak başarı sağlamalı ve böylece de Peygamberimizin (s.a.a) yüce ruhunu razı etmeliyiz.

İslâm dininin evrensel misyonunu insanlara ulaştırabilmek için sahip olduğumuz bütün imkânları seferber etmeli ve İslâmî öğretileri yaymak için de hiçbir fedakârlıktan kaçınmamalıyız. Ancak böylelikle erdem ve hizmet dünyası oluşturabilir ve hem doğulu, hem de batılı kardeşleri bu hayat pınarına hidayet edebiliriz.

Aziz Peygamberimiz (s.a.a), Ali'ye (a.s) şöyle buyurmuştur:

...Andolsun Allah'a, Allah'ın, senin elinle bir insanı hidayet etmesi, güneşin doğup battığı her şeyden senin için daha hayırlıdır...(1)

1- Biharu'l-Envar, c.21, s.361

SON PEYGAMBER HZ. MUHAMMED

İslâm'ın Ebedîliği ve Hz. Muhammed'in Son Peygamber Oluşu

Bütün İslâm fırkaları, Allah'ın birliğine inandığı gibi Hz. Peygamber'in (s.a.a) son peygamber olduğuna da inanmaktadır.

İslâm dini her zaman için yeni ve tazedir. Görüş ufukları genişledikçe İslâm'ın kapsam ve kuşatıcılığı daha net ve somut olarak anlaşılır.

Şimdi inanç bağlantılı bu konunun hakikatini araştıracağız.

Öncelikle bir dinî ebedi kılan en önemli etkenleri açıklayacak, sonra da bununla ilintili olarak İslâm dinini irdeleyeceğiz:

1- Dinin fitrî olması: Temel öğretileri, insanın fıtrat ve öz yaratılışına dayalı olan bir din, zamanla birlikte ilerleyecektir; asla eskimeyecek ve işlevini kaybetmeyecektir.

2- Yasaların belli bir yer ve zamanla sınırlı olmaması: Bu özelliğe sahip olan bir din, her tür gelişmeye uyum sağlar ve zamanın akışıyla varlık felsefesini yitirmez. Belli bir zaman çerçevesiyle sınırlı olan bir yasa ise, her zaman diliminde insanın ihtiyaçlarını karşılayamaz. Bunu şöyle örneklendirebiliriz:

“Yolculuğa çıkmak isteyen veya taşımacılık yapan herkes, at ve deve gibi hayvanlardan yararlanmak zorundadır.” diye bir

kanun çıkacak olsa, bu kanun varlığını sürdüremeyecek ve yok olup gidecektir. Çünkü doğabilecek yeni gereksinimler, yeni araçların da kullanılmasını tabii olarak gerektirebilecektir.

Önceki dinlerin, varlıklarını sürdüremeyiş nedenlerinden biri, özel bir zaman ve belli bir topluluk için indirilmiş olmasıdır.

3- Kuşatıcılık: Ebedî bir din, insan yaşamının bütün alanlarına ışık tutabilmeli ve de insanın gereksinimlerinin tümünü cevaplayabilmelidir. İnsanın susuz ve dalgacı ruhu yemek, içki içmek, haç taşımak... gibi kuru teşrifatla ne susuzluğunu dindirebilir, ne de özlenen huzura kavuşturulabilir. İnsan, yaşam gerçeklerine ışık tutacak ve de sosyal sorunlarına çözüm üretecek çok yönlü birtakım yasa ve kanunlara muhtaçtır.

4- Çıkmazlarda kılavuzluk: Genel yasaların birbirleriyle çatışması veya beklenmedik zaruretlerin ortaya çıkması, insanı bir çıkmaza sürükler ve bu durumda insan ne yapması gerektiğini bilemez. İşte bu ikilemin insan yaşamından çıkarılabilmesi için ebedî bir din, genel yasaların yanı sıra, mecburî hâllerde ne yapılması gerektiğini içeren yasalara da sahip olmalıdır. Din ancak bu surette her zaman ve her durumla uyum sağlayabilir ve her zaman diliminde faydalı olabilir.

Bu sıraladığımız hususlar, bir dini kalıcı ve ebedî kılan en önemli etkenlerdir. İslâm dini ise, bu özelliklerin tümüne sahiptir. Bunun açılımı şöyledir:

İslâm Dininin Ebedîliği

1- İslâm'ın kanun koyuculuk sisteminde, her zaman için kalıcı olan insanın yaratılış ve doğası göz önünde bulundurulmuş ve ihtiyaçlarına da olumlu cevap verilmiştir. İslâmî yasa ve programlar, insanın bütün güdülerini dengeleyecek şekilde düzenlenmiştir. Bu, sade bir örnekle şöyle özetlenebilir: İslâm

dini, cinsel içgüdünün doyurulması bağlamında bir yandan farklı ve kolay projeler sunarken, öte yandan da toplumu olumsuz yönde etkileyecek ve yozlaştıracak şekilde serbest bırakılmasını önlemektedir.

2- İslâm'ın temel yasaları, belli bir zamanla sınırlı olmadığından dolayı zamanın akışı, varlıkların gelişim ve değişimi ile de değiştirilmesi gerekmiyor. Bu yasalar, bütün zamanlar ve hâllerle uyum hâlinde olup, toplumlar için faydalı ve gerekli hususları belirlemektedir. Bunun çok basit örneği şudur: Cihadı yasalaştıran İslâm dini, bunu belli bir aletle sınırlandırmamış ve genel anlamıyla cihadın gerekçesini de şöyle belirlemiştir: Hayatî haklarınızı savunabilmek ve zafere ulaşabilmek için düşman karşısında güçlenin.

Bu tümel yasa, gelişimin her türüne açık olmakla ve her tür aletle uygulanabilmekle birlikte her zaman için yön belirleyici niteliktedir. İslâm'ın diğer yasaları da aynı konumdadır.

3- İslâm dini, karşılaşılabilecek çıkmazlar ve zaruret hâlleri için çözüm olan ıztırar, la harec, la zarar...⁽¹⁾ gibi kanunlar koymuştur. Bu yasaların yanı sıra imam, Hz. Peygamber'in (s.a.a) halifesi ve taklit mercileri de sosyal çıkmazlar bağlamında kesin çözüm sunan mercilerdir.

4- İslâm dininin yasa ve programları, diğer ekollerin tümünden daha ayrıntılı ve kuşatıcıdır. İslâm dininin hukuk, ekonomi, askerî, ahlâkî... alanlarındaki yasaları zirvededir. İslâmî ilim uzmanları, bu alanlarda kaynağı Kur'ân, Peygamberimi-

---

1- İztırar Kanunu, zarurî hâllerde; La Herec Kanunu, büyük sıkıntı doğuran hâllerde ve La Zarar Kanunu ise zarar hâlinde uygulanan kanunlardır. Ancak bu yasaları icra edebilmek için fıkıh ve usul metodolojisi kitaplarında belirtilmiş koşul ve özellikler de gözetilmelidir.

zin (s.a.a) hadisleri ve Masum Ehlibeyti'nin buyrukları olan binlerce kitap derlemiştir.

Akıl nimetine sahip olan bir insan, bu önemli noktalar üzerinde yoğunlaşacak olsa, İslâm'ın kâmil ve kuşatıcı bir din olup, insanın bütün ihtiyaçlarını olumlu yanıtladığını ve de yeni bir din veya peygambere ihtiyaç duyulmadığını anlayacaktır.

Kur'ân Açısından Hatemiyet

Kur'ân-ı Kerim'in bazı ayetleri, İslâm dininin kuşatıcılığına ve Hz. Muhammed'in (s.a.a) hatemiyetine (=son peygamber oluşuna) vurgu yapmakta ve şöyle buyurmaktadır:

Rabbinin sözü hem doğruluk, hem de adalet bakımından tamamlanmıştır. O'nun sözlerini değiştirebilecek hiç kimse yoktur. O, iştiridir, bilendir.⁽¹⁾

Muhammed, sizin erkeklerinizden birinin babası değil, ancak Allah'ın Elçisi ve peygamberlerin hatemidir.⁽²⁾

“Hatem” veya “hatim” kelimeleri, bir başka kelimeye izafe edildiğinde, “son” manası ifade eder. Bu açıklamaya göre ayette geçen “hateme'n-nebiyyin” ifadesi, “ahire'n-nebiyyin”⁽³⁾ manasına gelmektedir.

Ayetin orijinalinde geçen “nebi” kelimesi, “resul” kelimesinden daha geneldir.⁽⁴⁾ Bu açıklama uyarınca da peygamberlerin

---

1- En'âm Suresi, 115. Tefsiru'l-Mizan, c.7, s.348; Minhacu's-Sadikin Tefsiri, c.3, s.439

2- Ahzâb Suresi, 40

3- Lisanu'l-Arab, «h-t-m» maddesi

4- Tefsir âlimleri, temel lügat, Kur'ân ayetlerine ve Sünnî ve Şîî kanallarıyla rivayet edilen muteber hadislere dayanarak «nebi» sözcüğünün «resul» sözcüğünden daha genel olduğunu vurgulamışlardır. Daha

tümü “nebi”dir. Ayet hakkında sunduğumuz bu iki ayrıntının sonucu şudur: Hz. Muhammed (s.a.a), bütün peygamberlerin sonuncusudur; ondan sonra nebi de, resul de, kitap sahibi de... gelmeyecektir.

Gerçekten bu Kur’ân en doğru yola iletir...⁽¹⁾

Bu beyan ile başka programlara ihtiyacın olmadığı çok açıktır.

Hadisler Açısından Hatemiyet

Hatemiyet, hadislerde çok yoğun olarak işlenen konulardan biridir. Bundan dolayı itikadî konular içerisinde en açık konu, budur. Bu bağlamda, örnek olması bakımından bazı hadislere değineceğiz:

Hz. Peygamber (s.a.a) şöyle buyurmaktadır:

Bilesiniz ki, ne benden sonra bir peygamber ve ne de getirdiğim dinden sonra bir din gelmeyecektir.⁽²⁾

İmam Muhammed Bâkır (a.s) buyurmaktadır ki:

Allah, kitabınızla önceki kitaplara ve peygamberinizle de peygamberlere son verdi.⁽³⁾

Müminlerin Emiri İmam Ali (a.s) şöyle buyurmaktadır:

Yüce Allah, Muhammed’i (s.a.a) bütün peygamber ve elçilerden sonra gönderdi ve onunla da vahye son verdi.⁽⁴⁾

---

detaylı bilgi edinmek isteyenler, aşağıdaki kitaplara bakabilirler: Cevamiu’l-Cami, s.275. el-Mizan Tefsiri, c.2, s.144; el-Keşşaf Tefsiri, c.3, s.164; Beyzavî Tefsiri, s.447; Mecmau’l-Beyan, c.7, s.91; Ruhü’l-Meani, c.22, s.32

1- İsrâ Suresi, 9

2- el-Mustedrek, c.2, s.262

3- Usul-u Kâfi, c.1, s.177

4- Nehcü’l-Belâğa, Feyzü’l-İslâm, Hutbe: 133, s.403

Yüce Peygamberimiz (s.a.a) Hz. Ali'ye (a.s) şöyle buyurdu:

Senin bana nispetin, Harun'un Musa'ya olan nispeti gibidir; aradaki fark ise, benden sonra bir peygamberin gelmeyeceğidir.⁽¹⁾

İmam Ali Rıza (a.s) da şöyle buyurmaktadır:

Muhammed'in dini, kıyamete kadar neshedilmeyecek ve ondan sonra kıyamete kadar da bir peygamber gelmeyecektir.⁽²⁾

Bunlar ve benzerleri birçok hadisler, peygamberliğin son bulunduğunu, İslâm dininin kuşatıcılığını ve ebedîliğini vurgulamaktadır.

İslâm dininin yüceliği, zengin içeriği, yasalarının genelliği ve kuşatıcılığı, tazeliğini korumasının ve de kıyamete kadar ebedîliğinin garantisidir.

O hâlde, bu özelliklere sahip olan bu dini yaymak ve herkese tanıtmak gerekmektedir.

1- el-Kâmil, İbn Esir, c.2, s.278, 1385 baskısı

2- Uyun-u Ahbari'r-Rıza, c.2, s.80

GADİR HADİSİ VE HZ. MUHAMMED'İN HALİFESİ

Peygamber (s.a.a), Kâbe İle Vedalaşıyor

Hicret'in onuncu yılıydı ve hac mevsimi... Hicaz çölü, aynı şiarı söyleyen ve aynı hedefe akın eden büyük bir kalabalığa şahit olmuştu. Hac mevsiminin bu yılki manzarası bir başkaydı; Müslümanlar, güzergâhta bulunan konakları aceleyle ve şevkle geride bırakıyor ve bir an önce Mekke'ye ulaşmak istiyorlardı.

Mekke çölünün her noktasından, "Lebbeyk Allahumme Lebbeyk" duyulmaktaydı. Kafileler birbiri ardınca şehre yaklaşıyor ve hacılar ihram giyerek tek renge bürünüyorlardı; toz-toprak içinde ve yaşlı gözlerle Allah'ın güvence harimine giriyor ve tevhit kahramanı Halil İbrahim'in (a.s) inşa ettiği evin etrafında tavafa başlıyorlardı.

Ferit Vecdi, Hicret'in onuncu yılındaki hacıların doksan bin olduğunu yazıyor ise de,⁽¹⁾ bu rakamın yüz yirmi dört bin olduğu da söylenmiştir.⁽²⁾

Hiz. Peygamber (s.a.a), Mescidü'l-Haram'ın Müslümanlarla dolduğunu ve **"Kuşkusuz ki, müminler kardeşler."** hükmü-

---

1- Dâiretu'l-Maarif, Ferid Vecdi, c.3, s.542

2- el-Gadir, c.1, s.9

nün gereği olarak onların kardeşlik duyguları içinde ve de melekvari ibadet ettiklerini görüyor ve elçilik görevini en mükemmel şekliyle yerine getirdiğinden dolayı mutlu oluyordu. Bazen de bir hüznün çemberi yüce Peygamberimizin (s.a.a) yüzünü kapsıyor ve sevincine gölge düşürüyordu. Allah Resulü (s.a.a), ölümünden sonra bu topluluğun dağılmasından, aralarındaki kardeşlik ve birlik duygularının yok olup gitmesinden ve yeniden sapkınlığa düşülmesinden endişe etmekteydi.

Allah Resulü (s.a.a) İslâm ümmetinin, adil ve âlim bir imamın kılavuzluğuna derinden muhtaç olduğunu, aksi takdirde ise yıllar boyu katlandığı zahmet ve sıkıntıların heder olacağını çok iyi bilmekteydi.

Bu sebeple, kısa süreli olsa da yolculuk veya savaş için Medine'den ayrıldığında şehir halkını sahipsiz bırakmıyor ve yönetimi, hem güvenilir, hem de üstesinden gelecek birine bırakıyordu.⁽¹⁾

Ümmetine böylesine düşkün ve şefkatli olan Peygamberimizin (s.a.a), kendi ölümünden sonra İslâm ümmetinin yönetimini, gelişecek olaylara bırakmış olması nasıl düşünülebilir?

Allah Resulü (s.a.a), bu hilafet makamına kimin lâayık olduğunu da çok iyi bilmekteydi.

Bu makama lâayık olan insanın kim olduğunu, Taberî şöyle tanımlamaktadır:

O, Peygamber'in (s.a.v) daveti üzere bir araya gelen Kureyş kabilesinin büyükleri ve de Peygamber'in (s.a.v) akrabaları önünde halifelik makamına atanan kimsedir.⁽²⁾

1- el-Kâmil, İbn Esir, s.216, 242, 278

2- Taberî Tarihi, c.3, s.1171-1173

Söz konusu olan halife, Fezâilu'l-Hamse kitabında ise şöyle tanıtılmaktadır:

O, arınmış bir Allah kuludur ki, ne bir an şirke düşmüş ve ne de puta secde etmiştir. Yüce İslâm dini uğrunda öz-verilerden kaçınmamış, ilmini Allah Resulü'nden (s.a.a) almıştır; adaleti ise en yüce yargı örneğidir.⁽¹⁾

O, görülmüş ve tanınmış biridir; o, Ebutalib oğlu Ali'dir (a.s).

Hac farızasını yerine getiren insanlar, şehirlerine doğru yola koyulmuşlardı ki, Allah Resulü'nün (s.a.a) buyruğu Hicaz çölünde yankılandı. Allah Resulü (s.a.a), bütün Müslümanların durup beklemesini emretmişti. Vahiy meleği inmiş ve şu ayeti getirmişti:

Ey Peygamber! Sana Rabbinden indirilen emri bildir ve eğer bu tebliği ifa etmezsen onun elçiliğini yapmamış olursun ve Allah, seni insanlardan korur.⁽²⁾

Yüce Allah bu ayette, Peygamber'ini (s.a.a) sert bir dille uyar-mış ve Ali'nin (a.s) halifelliğini resmen duyurmasını istemiştir.

Allah Resulü (s.a.a), Müslümanlar arasında ihtilafa neden olur endişesiyle Ali'nin (a.s) halifelik konusunu erteliyor ve uygun bir fırsat kolluyordu. Aslında bu ayetin inişiyle, beklediği ortamın gelip çatıldığını gördü.

Bu nedenle de İslâm'ın ruhundan ibaret olan "halifelik" konusunu tamamen aydınlatmak için o kavurucu çölün sudan yoksun "Gadir Hum" diye tanınan noktasında insanları bekletti.

1- Fezâilu'l-Hamse, c.1, s.178-186

2- Mâide Suresi, 67

İnsanlar niye durdurulduklarını ve gelişen olayın ne olduğunu bilmiyorlardı. Çok geçmeden cemaat namazı kılınacağı duyuruldu. Hz. Peygamber (s.a.a) öğle namazını kıldırdıktan sonra minbere çıktı.

Büyük bir sessizlik çökmüştü... Hicaz çölüne hâkim olan bu sessizliği, Allah Resulü'nün (s.a.a) konuşması bozdu. Allah'a övgü ve senadan sonra, yürek parçalayan haberi verdi ve çok yakında dünyadan göçeceğini duyurdu. Sonra da insanlara hitaben şöyle buyurdu:

Sizin için nasıl bir peygamberdim?

Müslümanlar bir ağızdan şöyle dediler:

“Ey Allah Resulü! Bize öğüt ve nasihat vermekten bıkmadın ve bizi eğitmekten usanmadın; Allah sana güzel mükâfat versin!”

...Allah Resulü (s.a.a) buyurdu:

Benden sonra Allah'ın Kitabı ve Masum İmamlar sizin kılavuzunuzdur; tam anlamıyla onlara uyun ki, dalaletle düşmeyesiniz.

Allah Resulü (s.a.a) bunu dedikten sonra, orada bulunanların göreceği şekilde Ali'nin (a.s) elini tutarak kaldırdı ve buyurdu ki:

Ey insanlar! Müminlere, kendilerinden daha evla ve yetkili olan kimdir?

İnsanların cevabı şu oldu:

“Allah ve Resulü (s.a.a) daha iyi bilir.”

Allah Resulü (s.a.a) buyurdu ki:

Allah benim mevlamdır; ben de müminlerin mevlasıyım ve onlara kendilerinden daha evlayım. Ben kimin mevlası

isem, kimin üzerinde velâyet sahibi isem, Ali de benden sonra aynı konumdadır.

Allah Resulü (s.a.a) bu cümleyi üç kez tekrarladı ve konuşmasının sonunda şöyle buyurdu:

Bunu duyanlar, duymayanlara ulaştırın!

İnsanlar henüz dağılmamıştı ki şu ayet indi:

Bu gün dininizi ikmal ettim, size verdiğim nimetimi tamamladım, size din olarak Müslümanlığı verdim de hoşnut oldum.⁽¹⁾

Peygamber (s.a.a) tarafından halifenin resmen belirlendiği bu merasimin sonunda, insanlar birbirleriyle yarışarcasına Hz. Ali'ye (a.s) ulaşmak ve Hz. Peygamber'in (s.a.a) halifesi olarak onu tebrik etmek istiyorlardı.

Hz. Ali'nin (a.s) yanına ilk gelen Ebubekir oldu ve hemen ardından da Ömer geldi. Hz. Ali'nin (a.s) halife oluşunu tebrik ettiler ve "Ey Ebutalib oğlu! Ne mutlu sana ki hem benim, hem de imanlı her erkek ve kadının mevlası oldun!" diyerek ayrıldılar.⁽²⁾

Gadir Hadisini Rivayet Edenler

Aslında "Gadir" hadisini rivayet edenler yüz yirmi binin üzerindedir; çünkü "Gadir Hum"daki halifelik olayına şahit olan insanların tümü, Hz. Peygamber'in (s.a.a): *"Bunu duyanlar, duymayanlara ulaştırın!"* buyruğu uyarınca, Hz. Alinin (a.s) halifeliğini içeren Gadir hadisini, Veda Haccı seferinin en önemli olayı olarak diğer insanlara aktarmışlardır mutlaka.⁽³⁾

1- Maide, 3

2- el-Gadir, c.1, s.9-11

3- el-Gadir, c.1, s.60-61

İşte bundan ötürüdür ki Gadir hadisi, Müslümanların genel toplantılarında ara sıra da olsa gündem konusu oluyordu.

Gadir gününden yaklaşık yirmi beş yıl geçmişti ve geçen zaman zarfında Allah Resulü'nün (s.a.a) ashabından birçoğu dünyadan göçmüştü. Bir gün İmam Ali (a.s), Gadir gününü görüp Allah Resulü'nün (s.a.a) mübarek ağzından Gadir hadisini duyan insanların buna şahitlik etmesini istemiş ve bunun üzerine orada bulunan insanlardan otuzu birden ayağa kalkmış ve Gadir hadisini nakletmişti.⁽¹⁾

İmam Hüseyin (a.s), Muaviye'nin ölümünden bir yıl önce (58-59 hicrî yılında) Haşimoğulları'nı, ensarı ve diğer hacıları Mina'da bir araya toplayarak kısa bir konuşma yapmış ve sonra da şöyle buyurmuştu:

Allah aşkına söyleyin, Allah Resulü'nün (s.a.a) Gadir gününde -İslâm ümmetine önderlik ve- velâyet için Ali'yi tayin ettiğini ve bunun, orada bulunmayanlara da iletilmesini buyurduğunu bilmiyor musunuz?

Herkes: "Evet, biliyoruz." demişti.⁽²⁾

Ehlisünnet âlimleri, bu hadisi Hz. Peygamber'den (s.a.a) duyan ve başkalarına da nakleden yüz on ashabın adını, kendi muteber kitaplarında kaydetmiş⁽³⁾ ve hatta bu bilgilerin bazıları, Gadir hadisi ve hadisesi eksenli ayrıca kitaplar yazmışlardır.⁽⁴⁾

1- el-Gadir, c.1, s.166-174

2- el-Gadir, c.1, s.198-199

3- el-Gadir, c.1, s.14-61

4- el-Gadir, c.1, s.152-157. Özellikle bu alanda kitap yazarlardan yirmi altısının adı geçmektedir.

Gadir Hadisinin Manası

Elde olan kanıtlar, “mevla/veli” kelimesiyle kastedilen şeyin “İslâm ümmetinin hilafet ve önderliği” olduğunu ve bundan başka bir manayla uyuşmadığını göstermektedir. Şimdi aşağıdaki noktalara dikkat edelim:

1- Yüce Allah’ın açık ve sert buyruğu gelmeden öncesine kadar Hz. Peygamber’in (s.a.a), Gadir hadisini dile getirmekten endişe duyduğunu daha önce belirtmiştik.

Gadir hadisiyle kastedilen şeyin, “Ali (a.s) sevgisini hatırlatmak olduğu” söylenebilir mi? Gaye bu idiyse, ne bunu duyurmanın bir korkusu vardı ve ne de bunu duyurmakla Müslümanların topluluğu dağılırdı. Demek ki başka bir şey kastedilmişti ve o da, halifelik ve önderlik meselesiydi ki, bunun duyurulmasıyla çıkarcıların itaatsizlikte bulunmasından ve ihtilaf çıkarmasından korkuluyordu.

2- Hz. Peygamber (s.a.a): *“Ben her kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır.”* demeden önce insanlar üzerinde, onların kendilerinden de çok yetkili olduğuna ve yönetim hakkı bulunduğuna dair itiraf almış ve Ali’nin (a.s) aynı konumda olduğunu şu buyruğuyla ifade etmiştir:

Ben her kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır.

3- Hassan b. Sabit, Allah Resülü’nün (s.a.a) izniyle Gadir günündeki olayı şiir diliyle yaymış ve Hz. Peygamber’in (s.a.a) de onayını almıştır. Hassan’ın şiirinde, Hz. Ali’nin (s.a) hilafet ve imamet makamına vurgu yapılmıştır. Gadir gününde Peygamber’in (s.a.a) buyruğuna şahit olan insanlardan hiçbiri de, “mevla” kelimesini yanlış manada kullanma gibi bir şeyle Hassan’ı eleştirmemiş ve hatta eleştirmemekle kalmamış, teşvik bile etmişlerdir. Bu şiirin bir kısmı şöyledir:

Kalk, ey Ali! Gerçekten kendimden sonra ben,

Senin imamet ve hidayetçiliğine razı oldum.

Öyleyse ben kimin mevlasıysam, bu onun velisidir.

Öyleyse hepiniz onun sadık takipçilerinden olun.⁽¹⁾

4- Peygamber efendimiz (s.a.a), Gadir merasiminden sonra Ali (a.s) ile birlikte bir çadırda oturdu ve Müslümanların ve hatta kendi zevcelerinin, Ali'yi (a.s) tebrik ve ona biat etmelerini ve de "Emirü'l-Müminin" lakabıyla selâmlamalarını emretti.⁽²⁾

Bu merasimin, ancak Ali'nin (a.s) imamet ve hilafet makamına tayin edilişiyile uyuşabileceği gayet açıktır.

5- Peygamber efendimiz (s.a.a) iki defa şöyle buyurmuştu:

Beni tebrik edin; çünkü Allah Teala, beni peygamberliğe ve ailemi de imamete seçmiştir.⁽³⁾

Bu hadislerin nakliyle, Gadir Hum hadisi hakkında hiçbir ipham kalmayacaktır.

1- el-Gadir, c.1, s.34-41

2- el-Gadir, c.1, s.270-271

3- el-Gadir, c.1, s.274

HZ. MUHAMMED'İN AHLÂK VE DAVRANIŞI

Toplumun Ahlâka Olan İhtiyacı

Bilim ve teknik ilerledikçe insanın ahlâka olan ihtiyacı da artar. Bu yöndeki ilerlemeye paralel olarak peygamberlerin getirmiş olduğu ahlâkî değerlerin ivedilikle göz önünde bulundurulması ve de tam anlamıyla uygulanması gerekmektedir. Çünkü bilim ve teknik dünyası, insan yaşamına yalnızca bir takım araç ve gereçler sunar, bunların kötüye kullanılmasını kesinlikle engelleyemez.

Suç, cinayet, fesat, adam öldürme, intihar... istatistiğinin gün geçtikçe artıyor olması, bu gerçeği çok net olarak göstermektedir.

Yüce Allah'ın görevlendirdiği peygamberler ekolünün bir bölümünü oluşturan ahlâkın topluma hâkim olmaması durumunda, bilim ve teknik, insanın mutluluk ve huzurunu garantileyemeyecek ve hatta milyonlarca insanı evsiz-barksız bırakmaları, güçsüz halkların haklarını çiğnemeleri ve kanlar akıtmaları için sömürü odaklarına hizmet edecektir.

İnsanın serkeş ruhunu ve azgın içgüdülerini dizginleyebilecek, bilim ve tekniği genel barış ve huzur malzemesi kılabilen tek etken, Allah'a imandan kaynaklanan gerçek ahlâkî değer yargılarıdır.

Peygamberlerin ahlâkî öğretileri ve davranışları, özlenen yaşam sahiline insanı ulaştırabilecek en güzel vesiledir. Ahlâkî değerler, her insanın gerek bireysel ve gerekse sosyal yaşamında yerini almalıdır; topluma önderlik sorumluluğu taşıyanlar içinse kaçınılmazdır. Bunun nedeni şöyle açıklanabilir:

Birinci olarak, toplumun eğitmeni konumunda olan bir insanın kendisi, öncelikle yüce ahlâk ve değerlerin canlı örneği olmalıdır ki, insanların kalplerini ahlâkî pisliklerden arındırabilsin. Eğitmen konumundaki şahıs, bu büyük sermayeden mahrum olursa çok yönlü bir başarıya da ulaşamayacaktır.

İkinci olarak, toplumu hidayet edebilmek o denli ağır bir sorumluluktur ki, insan kendini ahlâkî değerlerle donamadıkça onun üstesinden gelemeyiz.

Bu sebeptendir ki yüce Allah, peygamberlerini yüce ruh sahibi, sabırlı, dayanıklı, affedici, erdemli insanlar arasından seçmiştir. Bu peygamberler de, sahip oldukları üstün ahlâk silahıyla, sapkın ve yoz toplumların düzenini değiştirebilmiş ve pislige bulaşmış mahrum insanları da kurtarabilmişlerdir.

Kur'ân-ı Kerim, Hz. Peygamber (s.a.a) hakkında şöyle buyurmaktadır:

Allah'ın rahmetiyle onlara karşı yumuşak davrandın, yoksa kaba ve katı yürekli olsaydın mutlaka yanından ayrılıp giderlerdi.⁽¹⁾

Hız. Peygamber'in (s.a.a) yüce ahlâkı, başta Arap toplumu olmak üzere bütün dünyada bir değişim yarattı. İşte bu yüce manevî değişim sayesinde dağınıklık birliğe, iffetsizlik iffete, işsizlik iş ve gayrete, bencillik insan sevgisine, Arap'ın ulu-

---

1- Âl-i İmrân Suresi, 159

lanması alçakgönüllülük ve şefkate dönüştü. Bu değişim atmosferinde öyle insanlar yetiştirildi ki, her biri ahlâk öncülüğünde ebedîleşti.

Şanı yüce Allah Kur'ân-ı Kerim'de, Hz. Muhammed'in (s.a.a) yüce ve değerli ahlâkını şöyle övmektedir:

Ve şüphe yok ki sen, pek büyük bir ahlâka sahipsin elbette.⁽¹⁾

Şimdi Peygamberimizin (s.a.a) yüce ahlâkından örnekler sunalım.

İnsanlar Arasında Hz. Muhammed

Allah Resulü, yüce peygamberlik ve önderlik makamına sahip olduğu hâlde toplum içinde çok sade bir yaşantısı vardı. Bir topluma katıldığında, onu tanımayan biri, Muhammed'in (s.a.a) kim olduğunu sormak zorunda kalırdı.⁽²⁾

Peygamberimiz (s.a.a) dünyanın güzel görüntüsüne asla kanmadı ve takva gözüyle dünyaya baktı.⁽³⁾

Hz. Peygamber (s.a.a) kısa ve de mana dolu cümlelerle konuşur ve kimsenin sözünü kesmezdi.⁽⁴⁾

Konuştuğu vakit yüzünü ekşitmez, yakışık almayan kaba kelimeler kullanmaz ve muhatabın karşısına çıktığında, zalimlerin geleneği olduğu türden gözünün ucuyla insanlara bakmazdı.⁽⁵⁾

1- Kalem Suresi, 4

2- Biharu'l-Envar, c.16, s.220-229

3- Biharu'l-Envar, c.16, s.220-229

4- Kuhlü'l-Besar, s.69

5- Biharu'l-Envar, c.16, s.226-228

Bir topluluğa girdiği zaman, meclisin başında oturma gibi bir durum gözetmez ve gördüğü ilk boş yere otururdu.⁽¹⁾

Ayağının ucunda birinin durmasına izin vermez, insanlara saygılı davranır ve takvalılara karşı daha büyük bir saygı gösterirdi.⁽²⁾

Hz. Muhammed (s.a.a) sadece Allah ve dini için öfkelenir veya mutlu olurdu. Bineği olduğunda başkasının da kendisiyle yaya olarak gelmesine müsaade etmezdi; beraberiindeki şahıs razı olduğu durumda onu da terkine alır ve götürürdü, aksi durumda ise belli bir yer kararlaştırır ve orada buluşurdu.

Toplu olarak bir yere gidildiği zaman kendisi de çalışır ve kimseye yük olmazdı. Bir yolculukta, Peygamberimize (s.a.a): “Biz bütün işleri yaparız.” denilmiş ve Peygamberimiz (s.a.a): *“Sizinle benim aramda bir farklılık gözetilsin istemem; çünkü Allah, kulunun diğerlerinden ayrıcalıklı olmasını istemez.”* buyurmuş ve kalkıp odun toplamıştır.⁽³⁾

Ahdine ve sözüne vefa gösterir, sıla-i rahim yapar ve haklı bir gerekçeleri olmazsa, akrabalarını savunup kollamazdı. Yanındaki birinin, bir başkası aleyhinde konuşmasına izin vermez ve *“İnsanlarla sefa ve samimiyet üzere muaşeretle bulunmayı severim.”* derdi. Hayâ etme hususunda emsali yoktu; çok sabırlı, tahammüllü ve bağışlayıcıydı.⁽⁴⁾

Allah Resulü’ne (s.a.a) hizmette bulunan Enes b. Malik şöyle nakleder:

1- Biharu’l-Envar, c.16, s.240

2- Biharu’l-Envar, c.16, s.229–281–282

3- Kuhlü’l-Besar, s.68

4- Biharu’l-Envar, c.16, s.226–232

Allah Resulü'nün (s.a.a) iftar ve sahuru için süt hazırlardım. Peygamber (s.a.a), bir akşam eve geç geldi. Ben de misafirlğe gitmiş ve iftar etmiş olduğunu düşünerek sütü içmiştim. Kısa bir süre sonra Allah Resulü (s.a.a) eve geldi. Onunla beraber gelenlere: "Peygamber (s.a.a) iftar etmiş mi?" sormuş ve "Hayır, henüz iftar etmiş değil." cevabını almıştım. Allah Resulü (s.a.a) olaydan haberdar olmuş ve üstelememişti. Güleç hâli hiç değişmemiş, gece boyunca aç kalmış ve o hâliyle oruç tutmuştu.⁽¹⁾

Hz. Peygamber (s.a.a) ibadet ve namaza çok düşküncü, ama insanların işi olup da kendisiyle görüşmek istediği zamanlar namazı uzatmaz, onların işiyle uğraşır ve dileklerini temin edebilmek için hiçbir şeyi esirgemezdi. Herkese karşı saygı gösterirdi.

Erdem ve yüceliği, iman ve amele bağlı bilirdi. Asla servet, mevki ve makama aldırış etmezdi. Kölelere karşı şefkatle yaklaşır ve işlerini yola koymak için uğraşır.⁽²⁾

Hiz. Muhammed'in Yücelik ve Affediciliği

Kendisine karşı yapılan saygısızlıktan ötürü intikam almaya koyulmaz, kendisine yapılan hataları görmezden gelir, kötü davranışlara göz yumar ve de kendisine eziyet eden insanları affederek yücelik gösterirdi.⁽³⁾

Allah Resulü (s.a.a), Kureyş kabilesinden gördüğü onca eziyet ve işkenceye rağmen, Mekke'yi fethettiğinde, onları hem bağışladı, hem de azat bıraktı.⁽⁴⁾

1- Kuhlü'l-Besar, s.67-68

2- Biharu'l-Envar, c.16, s.228-229

3- Biharu'l-Envar, c.16, s.264-265

4- el-Kâmil, İbn Esir, c.2, s.252

Peygamberimiz (s.a.a), amcası Hamza'yı Uhud Savaşı'nda öldüren Vahşi'yi affetmiş ve günahından geçmişti. Yine Peygamber (s.a.a), kendisine nice eziyetler eden Ebu Süfyan ve Hind'i de affetmiş ve intikam almaya koyulmamıştır.

Peygamberimiz (s.a.a) bu denli affedici olmasına rağmen, dinin harimine yapılan tecavüz karşısında asla yumuşamaz, kimsenin aracılığına aldırış etmez ve de Allah'ın hükmünü uygulardı.

Fatıma Mahzumiye'nin hırsızlık yaptığını öğrenince, Üsame b. Zeyd'in aracılığını kabul etmedi ve şöyle buyurdu:

Önceki kavimler, Allah'ın kanununu eşraflar üzerinde uygulamadıkları için helâk olmuşlardır. Canım emir ve yetkisinde olana andolsun ki, Muhammed kızı Fatıma dahi böyle yapmış olsaydı, elini keserdim.⁽¹⁾

Hız. Muhammed'in Temizliğı

Aziz Peygamber (s.a.a) güzel kokuyu çok severdi,⁽²⁾ güzel koku almak için ettiğı masraf, yemek masrafından daha fazlaydı.⁽³⁾ Peygamberimizin (s.a.a) güzel kokusu, geçtiğı her yerde hissedilir ve daha sonra oradan geçen herkes, Peygamber'in (s.a.a) kendisinden önce oradan geçtiğini anlardı.⁽⁴⁾

Allah Resulü (s.a.a) çok misvak kullanırdı,⁽⁵⁾ her yemekten önce ve sonra ellerini yıkardı,⁽⁶⁾ evinden dışarı çıkmak istediğı

1- İrşadu's-Sarî li-Şerh-i Sahihî'l-Buharî, c.9, s.56

2- Vesailu'ş-Şia, c.1, s.442

3- Vesailu'ş-Şia, c.1, s.443

4- Sefinetü'l-Bihar, c.1, s.419

5- Vesailu'ş-Şia, c.1, s.349

6- Vesailu'ş-Şia, c.16, s.472

her zaman ayna veya suya bakar ve düzgün bir hâlde evden dışarı çıkardı.⁽¹⁾

H.z. Muhammed'in İbadet ve Zühdü

Peygamber efendimiz (s.a.a), namaza olan düşkünlüğünden dolayı geceleri birkaç kez uyanır, dişlerini misvak ile temizler ve namaz kılardı;⁽²⁾ Allah'ına yönelir ve niyazda bulunurdu. O kadar ibadet ederdi ki, fazla ayakta durmaktan ayakları şişerdi.⁽³⁾

Allah Resulü (s.a.a) gökyüzüne, yeryüzüne, güneşe ve dünyanın her şeyine ibretle bakar ve Yaratıcı'nın azametini daha çok odaklanırdı. Peygamberimiz (s.a.a) züht üzere yaşar ve dünyanın geçici olan zevklerine asla kanmazdı.

H.z. Muhammed (s.a.a) ahlâkî vasıfların tümünde öncü ve örnektir; onun yüce ve güzel ahlâkı, kesinlikle kısa bir makaleye sığdırılacak türden değildir. Bu örnekleri sunma amacımız ise, o Hazret'in ahlâk ve davranışlarının Müslümanlar tarafından örnek alınmasıdır. Kur'ân-ı Kerim de bu gerçeğe vurgu ile şöyle buyurmuştur:

Andolsun ki, Allah'ın Resulü'nde, sizin için uyulacak en güzel bir örnek var.⁽⁴⁾

Allah'ın, meleklerin, temiz ve güzel insanların selâmı onun üzerine olsun; çünkü o, peygamberlerin en yücesi ve en iyisidir!

Bizim ve sizin de en sıcak ve saygı dolu selâmlarımız ona olsun!

1- Vesailu's-Şia, c.3, s.344

2- Vesailu's-Şia, c.1, s.365

3- Kuhlü'l-Besar, s.78

4- Ahzâb Suresi, 21

HALİFELİK KONUSU VE PEYGAMBER'İN VASİSİ

Bütün beşerî toplumlar, toplumun çarkını döndürecek bir yöneticinin varlığını gerekli görmekte ve bu gereksinimin nede-nini kavramaktadır. Bundan dolayı da bir yöneticinin ölmesi durumunda, aynı sorumluluğu bir başkasının yüklenmesini kaçınılmaz görmektedir. Toplumun iktidarsız ve yönetimsiz kalmasını kimse istemez; çünkü yönetimden yoksun toplu-mun kargaşa yaşaması ve kısa bir zaman zarfında da dağıl-ması kaçınılmazdır.

En büyük beşerî toplumlardan biri olan Müslüman toplum da, bu konunun zaruret ve kaçınılmazlığının bilincindedir. Toplumun bekasını garanti altına alma bağlamında bir yöne-ticinin gerekliliği, Hz. Peygamber'in (s.a.a) ölümünden sonra da geçerlidir. Ancak bu gereksinim, farklı nedenlere dayan-dırılabilenliğinden ötürü yöneticinin özellikleriyle bağlantılı olarak her toplumun kendine has bir görüşü vardır ve bu açı-dan da konuya eğilir. İşte bu nedenledir ki, Müslümanların bir kısmı, "yöneticinin aslî görevi hükümet kurmaktır" dü-şüncesinden hareketle, Hz. Peygamber'in (s.a.a) halifesinin Müslümanlar tarafından seçilebileceği sonucuna varır.

Şia mezhebinin bu husustaki düşünce ve görüşü ise tamamen farklıdır. Şia ekolü bilimsel, felsefî, Kur'ânî ve hadislerden ka-nıtlar doğrultusunda daha geniş bir açıdan konuya eğilmekte

ve Peygamber'in (s.a.a) halifesine duyulan gereksinimin asıl nedeninin, insanın her açıdan olgunluk kazanması olduğunu şöyle savunmaktadır:

Ancak Allah tarafından seçilen ve Hz. Peygamber (s.a.a) gibi insanların maddî ve manevî ihtiyaçlarını tam anlamıyla ayırt edip gerçek ilâhî hükümler aracılığıyla onları gideren bir yönetici bu sorumluluğu başarıyla ifa edebilir. İşte ancak bu durumda insanların gerçek olgunluk ve her yönlü mutluluk zemini oluşturulabilir.

Şimdi, Hz. Peygamber'in (s.a.a) halifesine duyulan ihtiyacın asıl nedenine Şia açısından yaklaşacak ve nispeten ayrıntılı bilgi sunacağız.

Neden Peygamber'in Halifesine İhtiyaç Duymaktayız?

Peygamberin kendisine niye ihtiyaç duyuluyorsa halifesine de aynı açıdan ihtiyaç duyulmaktadır. Bir diğer tabirle hilafet, temel yasa olan nübüvveti tamamlayan ögedir. Şöyle ki genel hidayet, değişmez ve zarurî yasalardan biridir. Bu yasa uyarınca evrendeki varlıklardan her biri, var oluşsal ve yaratılışsal olarak tekâmül araçlarıyla donatılmış olup kendi türünün kemal ve saadetine doğru kılavuzlanmaktadır.

Evrendeki varlıklardan biri olan insan türü de bu genel yasanın kapsamı dâhilindedir. O hâlde insan türü de, evrene hükmeden genel yasalar uyarınca ve maddî-manevî, ruhî-cismî olmak üzere gerçek ihtiyaçlarının tümünü cevaplayan ve sonuç itibarıyla de dünya ve ahiret mutluluğunu temin eden yasalarca kılavuzlanmalıdır.

İşte bu programı idrak etmek, aklın işi değildir. Akıl da hata-ya, düşünsel ve duygusal inhirafa düşebileceğinden böylesi

kapsamlı ve yüzde yüz faydalı bir program üretemez. Bu, vahiy yoluyla peygambere indirilen bir programdır. Peygamber de tekâmül/olgunluk zeminini oluşturmak için en küçük bir hata veya yanlışlık yapmadan bu programı insanlara öğretir.

Bu delil, insanlar arasında peygamberlerin varlığını gerekli ve zarurî kıldığı gibi, imam ve peygamber halifesi unvanında bazı kişilerin varlığının kaçınılmazlığını da kanıtlamaktadır. İmam ve halife unvanı taşıyan bu insanlar, peygambere indirilen vahiy kaynaklı programı korumak ve (eksiltmeden-artırmadan) insanlara öğretmek, doğru tutum ve davranışlarıyla insanları gerçek olgunluk ve mutluluğa hidayet etmekle yükümlüdürler. Eğer bu yükümlülükler yerine getirilmeyecek olsa, insan gerçek olgunluğuna ulaşamayacak ve Allah vergisi olan gizli yeteneklerinden tam anlamıyla yararlanamayacaktır. Bu durumda da yararlanılmayan yeteneklerin varlığı beyhude olacaktır; yüce Allah ise beyhude şeyler yaratmaktan münezzehtir. Şanı yüce Allah, insanlarda olgunluk ve kemal yeteneği yaratmış ise, bu yetenekten yararlanma araçlarını da bahşetmiştir; bunun aksi doğru olmaz.

Ebu Ali Sina (İbn Sina), “Şifa” kitabında şöyle demektedir:

İlk bakışta insan yaşamında varlığı zarurî değilmiş gibi görünen kolları ve ayakların altındaki çukurluğu dahi yaratan Allah’ın, toplumu kılavuzsuz ve öndersiz bırakması mümkün değildir. Çünkü bu durumda insan, gerçek mutluluğuna kavuşamayacaktır.⁽¹⁾

Şia’nın bu husustaki inancı şöyledir:

Gaybî yardımlar sürekli devam etmektedir. Rububî âlem ile insanî âlem arasındaki irtibat hâlâ vardır. Bu ilişkinin

---

1- Şifa, c.2, 10. makale, 2. fasıl

sürekliliğinin kendisi, halifenin günah ve hatanın her türünden masum olmasını gerekli kılmaktadır. Çünkü Allah katından seçilmeyen kimse, birçok meçhulün bilgisinden yoksun olmakla birlikte hata karşısında da korunmuş olmayacaktır. Sonuç itibariyle de insanın dünyevî ve uhrevî saadetine vesile olacak birçok konuyu teşhis edemeyecek ve beşer eli değmemiş gerçek dini insanlara öğretemeyecektir. Bu durumda, doğal olarak insanlar da gerçek mutluluk ve olgunluklardan mahrum kalacaklardır.⁽¹⁾

Bundan dolayı yüce Allah, Müslümanlardan hayatın her evre ve sayfasında kendi seçtiği elçilere itaat etmelerini emretmekte ve şöyle buyurmaktadır:

Ey inananlar, Allah’a, Peygamber’e ve içinizden emredecek kudret ve liyakate sahip olanlara/ulul-emre itaat edin.⁽²⁾

Yüce Allah bu ayette, kendisine ve Peygamber’ine (s.a.a) olduğu gibi “emir sahipleri”ne de itaat edilmesi gerektiğine vurgu yapmıştır.

Yaşamın her alanında itaat edilmesi gerekenler, sözlerinde binlerce hata olan ve itaat edildiği takdirde gerçek hidayet ve tekâmüle ulaştıramayacak olanlar değil, aksine hata ve şahsî çıkarlardan korunan ve de sürekli olarak insanı gerçeklere hidayet eden “emir sahipleri” yüce Allah’ın seçtiği insanlardır.⁽³⁾

Hız. Peygamber, Halifesini Belirlemedi Mi?

Aziz İslâm’ı canından çok seven ve gerçek İslâm’ın beşeriyet için ebediyen korunması gerektiğini herkesten daha iyi bilen

---

1- Bu konuyu daha geniş olarak «İslâm’da Şia» kitabında bulabilirsiniz.

2- Nisâ Suresi, 59

3- Daha detaylı bilgi edinmek için şu kaynağa bakınız. el-Mizan, c.4, s.412-427

Allah Resulü'nün (s.a.a), Allah'ın seçtiği halifeyi tanıtmadan bu dünyadan göçmüş olabileceği asla düşünülemez.

Hız. Peygamber (s.a.a), peygamberlik görevini yüklendiği günlerden itibaren hilafet konusuna çok önem verdiğinden, defalarca ve farklı farklı yerlerde gerçek halifesini çok açık olarak tanıtmıştır.

Peygamber'in (s.a.a) buyruklarını inceleyen herkes, Ali ve evlatlarının, Peygamberimiz (s.a.a) tarafından halife olarak belirlendiğini ve tanıtıldığını görecektir.

Şimdi yüce Peygamberimizin (s.a.a) bu husustaki buyruklarından bazılarını aktaracağız:

1- Hız. Peygamber (s.a.a), İslâm'a davetini başlattığında, Mekke'de akrabalarını bir araya topladı ve şöyle buyurdu:

Ali, sizin aranızda benim kardeşim, vasım ve halifemdir; ona itaat edin.⁽¹⁾

2- Şia ve Sünnî din âlimlerinin bildirdiğine göre Allah Resulü (s.a.a), birkaç kez genel topluluklarda şöyle buyurmuştur:

Sizin aranızda iki değerli şey bırakıyorum; onlara uyduğunuz sürece dalaletle düşmezsiniz; Allah'ın kitabı Kur'ân ve benim itretim; Ehlibeytim. Sakın onlardan geri kalmayın ve ileri geçmeyin; aksi takdirde dalaletle düşersiniz.⁽²⁾

Hadisteki "Ehlibeyt" kavramıyla kastedilenler, Ali (a.s) ve masum evlatlarıdır. Çünkü Hız. Peygamber'in (s.a.a) bizzat

---

1- Taberî Tarihi, c.3, s.1171-1173. Bu hadis, muteber Şia kaynaklarında ve meşhur Ehlişünnet âlimlerinin kitaplarında nakledilmiştir.

2- Bu içerikte 39 hadis Ehlişünnet'ten ve 82 hadis de Şia'dan nakledilmiştir. bk. Gayetü'l-Meram, s.211-235

kendisi, onları böyle tanıtmıştır. Onlar, hatası olmayan ve itaatleri de asla dalaletle son bulmayan insanlardır.

3- Ehlisünnet'in büyük âlimlerinden Ahmed b. Hanbel, Peygamber efendimizin (s.a.a) Ali'ye (a.s) şöyle buyurduğunu yazar:

Benden sonra, benden taraf her mümin üzerinde senin velâyetin var.⁽¹⁾

4- Hadis bilginleri, Hz. Peygamber'in (s.a.a) Veda Haccı dönüşünde, "Gadir Hum" diye bilinen yerde on binlerin karşısında şöyle buyurduğunu nakletmişlerdir:

Ben kimin veli/yetki sahibiysem, Ali de onun velisi/yetki sahibidir.⁽²⁾

5- Allah Resulü (s.a.a) elimize birçok tarikle ulaşan bir hadisinde şöyle buyurmuştur:

Benim halifelerim Kureyş'tendir ve on iki kişidir.

Bahsi edilen bu hadislerin bazılarında, bu halife ve imamların özellikleri ve hatta mübarek isimleri de anılmıştır.⁽³⁾

Resulullah'ın (s.a.a), bazılarını vefat anında ve bazılarını da ömrünün son senesinde buyurduğu yukarıda nakledilen bu hadisler, Allah Resulü'nden (s.a.a) sonra Müslümanların yönetimini kimin üstlenmesi gerektiğini aydınlatmaktadır.

1- Müsned, Ahmed b. Hanbel, c.1, s.331

2- Bu hadis, şüphe götürmez kesin hadislerden olup hakkında kitaplar yazılmıştır. Daha fazla bilgi edinmek için el-Gadir kitabının 1. cildine bakınız.

3- Muntehabu'l-Eser, s.10-141

İmamet ve Hilafette Şûra

Bazı yazarlar, “İmamet ve hilafet konusu şûra çerçevesinde ve çoğunluğun oyuyla belirlenebilir.” görüşünü savunmuşlardır. Bu görüşlerini de, istişareyi emreden bazı ayetlere dayandırmış ve İslâm’ın sosyal ve siyasal ilkelerinden birinin de “seçim” olduğu yanlışlığına düşerek temel ilkelerden gaflet etmişlerdir. Bahsi edilen ilkeler şöyle sıralanabilir:

1- İmamet, “peygamberlik” konusunu tamamlayan temel ilkedir; peygamberlik konusunda seçim söz konusu olmadığı gibi, peygamberlik makamının halifeliliğinden ibaret olan “imamet” hususunda da söz konusu değildir.

2- “Şûra” ilkesinden ancak vazifenin, Allah ve Resulü (s.a.a) tarafından belirlenmediği bir yerde yararlanılabilir. Oysaki Peygamber’in (s.a.a), çok net ve açık rivayetler uyarınca kendi halifesini belirlemiş olduğunu gördünüz. Durum bundan ibaretken, “şûra” geçerliliğini kaybeder.

3- İmamet ve hilafet hususunda şûranın geçerliliği farz edilse bile, bunun özellikleri, Peygamber (s.a.a) tarafından açıklanmalıydı; seçen ve seçilenin vasıfları, hiçbir şüpheye yer bırakmayacak şekilde belirlenmeliydi. Çünkü hem İslâm toplumunun beka ve ilerlemesi, hem de dinin canlılığı imamete bağlıdır ve hâliyle de böylesi hayatî bir konuda insanların uyarılması gerekirdi.

Ancak “şûra” hususunda, Allah Resulü’nden (s.a.a) ne bir açıklayıcı bilgi, ne de bir uyarı mevcut değildir. Hatta bunun aksi yönünde rivayetler vardır.

Bu gerçeği şöyle örneklendirmek isteriz:

Benî Amir kabilesi Hz. Peygamberi’nin (s.a.a) huzuruna geldiklerinde, onlardan biri, Peygamberimize (s.a.a) şöyle dedi:

Eğer biz sana biat etsek ve Allah da seni düşmanlarına karşı muzaffer kılsa, senden sonra hilafet bize ait olabilir mi?

Yüce Peygamberimiz (s.a.a) şöyle buyurdu:

Hilafet konusu Allah'ın elindedir ve onu dilediği yere bırakır.⁽¹⁾

Şianın bu husustaki inancını şöyle özetleyebiliriz:

Hız. Peygamber (s.a.a) halifelerini tanıtmıştır; onlar Allah katında seçilenlerdir ve onlardır, el değmemiş gerçek dini taşıyanlar.

Bu sebeple yaşamın her alanında onlara itaat etmek gerekmektedir.

Şia, bu görüş ve inancı gereği kendi masum imam ve önderlerinin ilmî hazinelerini ve dinî gerçek ve öğretileri derlemiştir ki bunlar, insan hayatının her alanındaki soru/ sorunları yanıtlar niteliktedir ve bu açıdan da en zengin ekol konumundadır.

1- Sire-i İbn Hişam, c.1, s.444

HİLAFETİN TARİHİ SÜRECİNE KISA BİR BAKIŞ

Hız. Peygamberin, Hız. Ali'nin Halifeliğı Hakkındaki Tekitleri

Allah Resulü (s.a.a), Ali b. Ebu Talib'i (a.s) kendinden sonra halife tayin etme ve bu önemli mesajı insanlara ulaştırma yönünde yüce Allah'tan vahiy almıştı.

Allah Resulü (s.a.a), İslâm'a davet amacıyla bir araya topladığı yakınlarına şöyle buyurmuştu:

Ali benim kardeşim, vasim ve halifemdir; hepiniz ona uymalısınız!⁽¹⁾

Allah Resulü (s.a.a), Tebük Savaşı'na yöneldiğinde, Hız. Ali'ye (a.s) şöyle buyurmuştu:

Senin bana nispetin, Harun'un Musa'ya olan nispeti gibidir; bu farkla ki sen peygamber değilsin. Seni kendi yerime getirmeden benim gitmem, uygun olmaz.⁽²⁾

Peygamberimiz (s.a.a), Veda Haccı dönüşünde, Gadir Hum'da on binlerce insanın karşısında şöyle buyurmuştu:

Ben her kimin mevlası isem, Ali de onun mevlasıdır/yöneticisidir.⁽³⁾

1- Taberî Tarihi, c.3, s.1171-1173

2- Müsned, Ahmed b. Hanbel, c.1, s.331

3- el-Gadir, c.1, s.166-174

Allah Resulü (s.a.a), mübarek ömrünün sonlarında insanlara, ashap ve dostlarına şöyle buyurmuştu:

Sizin aranızda iki değerli şey bırakıyorum: Kur'ân; Allah'ın Kitabı ve itret; tertemiz Ehlibeytim. Bunlara uyacak olsanız, asla yolunuzu kaybetmezsiniz.⁽¹⁾

Yüce Allah Resulü'nden (s.a.a), Hz. Ali'nin (a.s) hilafeti konusunu içeren onlarca hadis rivayet edilmiştir. Bütün bu hadisler, doğal olarak Hz. Ali'nin (a.s) hilafet zeminini hazırlamakla birlikte İslâm dünyası önderliğinin de Ali b. Ebu Talib'e (a.s) ait olduğunu göstermektedir.

Hz. Peygamberimiz (s.a.a) bunlarla da yetinmedi ve hayatının son günlerinde, halifeliliği çalma düşüncesinde olanların plânlarını bozmak için çok önemli bir girişimde bulundu.

Allah Resulü (s.a.a), lâyıık ve cesur bir genç olan Üsame b. Zeyd'i İslâm ordusuna komutan kılıp Roma üzerine yürümesini istedi; Ebubekir ve Ömer de dâhil olmak üzere muhacir ve ensardan oluşan Medine halkının bu orduya katılmasını ve Medine'den çıkmasını emretti ve bu emrini birkaç kez tekrarladı. Allah Resulü (s.a.a), ordudan ayrılıp şehre dönenlere tekrar tekrar: *"Üsame'nin ordusuna katılın."*⁽²⁾ buyuruyordu.

Allah Resulü (s.a.a), muhalif unsurları Medine'den uzaklaştırmak ve doğal olarak Hz. Ali'nin (a.s) İslâm dünyasına önderlik zeminini oluşturmak için hastalığının ağırlaştığı ve ömrünün son saatlerini yaşadığı bir zamanda, Üsame komutasındaki bu orduyu hazırlamıştı.

1- Gayetü'l-Meram, s.211-235

2- Tabakat, c.2, 1. bölüm, s.136; Nehcü'l-Belâğa Şerhi, İbn Ebi'l-Hadid, c.1, s.159-160

Allah Resulü (s.a.a), Üsame gibi genç birini İslâm ordusuna komutan olarak atamakla önderlik koşulunun yaşlılık değil, liyakat olduğunu göstermiş ve böylece de İmam Ali'nin (a.s), hilafet için yaşının küçüklüğü bahanesine set çekmişti.

Ayrıca dikkat edilmesi gereken bir diğer husus da, Allah Resulü'nün (s.a.a), muhaliflerin muhalefeti olmaksızın vasiyet edebilmesi ve hilafetin yazılı belgesini insanlara verebilmesi için ölüm anını seçmiş olmasıdır.

Ancak muhalifler, Üsame komutasındaki ordudan ayrılmış ve Medine'ye dönmüşlerdi.

Allah Resulü (s.a.a), ashap ve dostlarından oluşan bir gruba şöyle buyurdu:

Bana mürekkep ve kâğıt getirin; sizin için bir şey yazayım ki, benden sonra -ona uymakla- asla dalalete düşmeyesiniz.

Allah Resulü'nün (s.a.a) hitap ettiği bu gruptan İmam Ali'nin halife olmasına muhalif olanlar, kargaşa çıkardılar ve ardından da şöyle dediler:

Bu adam hezeyan ediyor/sayıklıyor; Allah'ın Kitabı bize yeter!

Bu sözün ortaya atılmasıyla şiddetli bir ihtilaf çıktı.

Allah Resulü (s.a.a), kendisine isnat edilen bu çirkin söz karşısında üzüldü ve bu durum karşısında yazılı belgenin de ihtilafı çözümlemeyeceğini ve hatta bazılarının, İslâm'ın özüyle dahi mücadeleye koyulabileceğini gördü. Bundan dolayı da onlardan berî olduğunu ve itirazlarından bıktığını şöyle beyan buyurdu:

Benden uzak olun!...(1)

1- Tabakat-ı Kebir, c.2, 2. bölüm, s.36-38; Sahih-i Müslim, c.5, s. 75-76

Resulullah'a (s.a.a) bu nispeti verenler, dinî ölçüleri bilmiyor veya bilmezden geliyorlardı ve hakkı kabullenmek istemiyorlardı. Çünkü her Müslüman, yüce Allah'ın kendi Peygamber'ini her zaman için hata ve yanılğı karşısında koruduğunu ve hâliyle de sayıklama veya saçmalama gibi sözlerin Peygamber'e isnat edilemeyeceğini gayet iyi bilmektedir.

Yürekleri Yakan Olay; Resulullah'ın Vefatı

Hac yolculuğundan geri döndükten sonra Peygamber efendimiz (s.a.a) ahiret âlemine göçünün yakın olduğunu biliyordu. Hayatta olduğu müddet zarfını fırsat bilerek, insanları gelecekteki fitneler ve sözlerine yapılacak muhalefetler hakkında uyarıyordu. Ömrünün son günlerinde hastalığı başladı ve yavaş yavaş arttı. Öyle ki, artık halk ile görüşmesine izin vermiyorlardı.

İmam Ali (a.s) sevgili Peygamberimizin (s.a.a) ihtiyaçlarını karşılıyor ve yanından ayrılmıyordu. Ahirete göç vakti geldiğinde, Hz. Resulullah (s.a.a) İmam Ali'ye: *"Ey Ali! Allah'ın emri ulaştı, başımı dizine koy."* buyurdu ve İmam Ali (a.s) kendisine emredileni yerine getirip, Peygamberimizin (s.a.a) mübarek başını dinine koyduktan sonra Resulullah bayıldı ve daha sonra da fani âlemi terk edip baki âleme göçtü. Yürekleri yakan bu olay, Hicret'in on birinci yılında safer ayının yirmi sekizinde vuku buldu.

Müminlerin Emiri İmam Ali (a.s), Resulullah'ın (s.a.a) pak bedenine gusül verdi, hünutlayıp kefenledikten sonra namazını kıldı. Ardından Resulullah'ı (s.a.a) vefat ettiği odaya defnetti.

Hilafetin Gasbedildiği Yer; Sakife

Hz. Peygamber'in (s.a.a), fani dünyayı terk edişi, Medine'yi yasa boğdu.

Kalplerinde makam ve mevki sevdası bulunan ve bundan dolayı Üsâme'nin ordusundan ayrılıp Hz. Peygamber'in (s.a.a) yazılı belge bırakmasına engel olan bir grup Müslüman, uygun bir fırsat yakalamış oldular. Allah Resulü'nün (s.a.a) naşını yerde bırakıp, Benî Saide Sakifesi'nde toplandılar. Gadir Hum'da görüp duyduklarının aksine hareket ederek hilafeti gasbetme fikrine düştüler.

Ensar (Medineli Müslümanlar), kendi büyükleri olan Sa'd b. Ubade'yi halife seçmek istediler; Ömer ve Ebu Bekir ise buna karşı çıktılar. Ebu Bekir konuşmaya başladı ve konuşmasında muhacirleri (Mekke'den Medine'ye hicret eden Müslümanları) överek şöyle dedi:

Muhacirler, herkesten önce İslâm'a inandılar ve Allah Resulü'nün (s.a.a) akrabaları da onlardır. Emir bizden ve vezir sizden olmalıdır.

Ensardan biri şöyle dedi:

Siz kendiniz için bir yönetici ve biz de kendimiz için birini seçelim.

Bazı Müslümanlar, Ebu Bekir'in sözlerinden etkilendi ve muhacirlerden birinin yönetici olmasını kabul ettiler. Yönetici seçme gibi önemli bir İslâmî konu hakkında, Sakife'de bulunmayan muhacir ve ensara bilgi vermeksizin ve danışmaksızın bu işi bitirmeye koyuldular. Önce Ömer Ebu Bekir'e biat etti⁽¹⁾ ve onun ardından da, Sa'd b. Ubade'nin emir ve yönetici olmasını istemeyenler Ebu Bekir'e biat ettiler.⁽²⁾

Eğer üstünlük ölçüsü, Allah Resulü'ne (s.a.a) yakın ve akraba olmak idiyse, Müslümanlar arasında Hz. Peygamber'e (s.a.a),

---

1- Taberî, c.4, s.1839-1843

2- Nehcü'l-Belâğa Şerhi, İbn Ebî'l-Hadid, c.6, s.10

Ebu Bekir'den daha yakın ve her açıdan daha lââyık olanı da vardı; ancak Sakife'de bulunan insanlar bunu hiç düşünmediler.

Oldubittiye getirilen biat olayı sonucunda Sa'd b. Ubade ve yandaşları mağlup olmuştu; biatin galibi ise Ömer ve Ebu Bekir'di. Bu seçim olayına muhalefet edenler de, Müslüman cemaate muhalefet edilmemesi gerekir bahanesiyle biate mecbur edilmişlerdi.⁽¹⁾

Biat olayının gerçekleşmesi sonrasında Ebu Bekir, Ömer ve yandaşları Sakife'den ayrılıp Mescidü'n-Nebi'ye doğru yola düştüler; yol boyunca gördükleri herkesi Ebu Bekir'e biat etmesi için elinden tutup çekiyorlardı.⁽²⁾

Sakife'de olup bitenlerden haberdar olmayan Peygamber'in (s.a.a) amcası Abbas ve oğulları, Zübeyr, Habbab b. Münzir, Mikdat, Ebuzer Gaffarî, Salman Farisî, Ammar, Bera b. Azib, Übey b. Kaab, Utbe b. Ebu Leheb, Halid b. Said, Hüzeyme b. Sabit, Ferve b. Amr... gibi ensar ve muhacirlerin büyükleri ve de Haşimoğulları oldubittiye getirilerek halife seçildiğini öğrendiklerinde, hayrete düştüler ve seçilen halifeye biat da etmediler. Alında bu insanlar, Allah Resulü'nün (s.a.a) onca buyruk ve vurgularına rağmen hilafetin bu tezlikte gasbedilebileceğini düşünemiyorlardı. Bu nedenle de, gasp üzere olan yersiz biate açık bir dille itiraz ettiler.

Hız. Ali (a.s) de Ebu Bekir ve Ömer'i eleştirdi ve "Sen henüz gençsin ve hilafet için yeterli tecrübeye sahip değilsin." diyerek Ebu Bekir'i savunan Ebu Ubeyde'ye şu cevabı verdi:

Allah'tan korkun ve Muhammed'in (s.a.a) İslâmî yöneticilik makamını onun evinden çıkarıp kendi evinize taşımayın ve bu makamı ehlinen gasbetmeyin.

1- Taberî, c.4, s.1845

2- Nehcü'l-Belâğa Şerhi, İbn Ebi'l-Hadid, c.1, s.219 (Hicrî 1378 basımı)

Ey Muhacirler! Andolsun Allah’a ki, biz -Peygamber (s.a.a) Ehlibeyti- bu makama daha lâyığız... Allah’ın kitabının her detayına vakıf, Allah’ın dininde derin ilme sahip, Peygamber Sünnet’ine âlim ve Müslümanların işlerini çözümlemeye kadir olan bizden başkası mıdır?

Andolsun Allah’a ki, bu makam bize aittir; nefsinize uymayın, yoksa hak ve hakikatten uzaklaşırsınız.⁽¹⁾

Allah Resulü’nün (s.a.a) son günleri ve vefatı sonrasındaki ilk günler incelendiğinde, insanın karşısına derin bir komplo örneği çıkıyor. Bu komplonun temelinde ise çok acı bir öykü olan makam düşkünlüğü ve yöneticilik sevdası yatmaktadır. Biz şimdilik bu konuları ele almayıp diğer konulara geçiyoruz.

Sakife olayını yaratanlar kötü amaçlı değil idiysele, niye gizlice Sakife’ye gittiler ve Haşimoğulları’nı ve ashabın büyüklelerini görmezden geldiler?

Allah Resulü’nün (s.a.a) halife tayin etmemiş olduğunu farz edelim; Hz. Ali’ye (a.s) ve beraberindeki Haşimoğulları’na ve Selman, Ebuzer, Mikdat... gibi ashabın önde gelenlerine danışmadan mı İslâm dünyasının kaderi belirlenmeliydi?

Acaba onlar İmam Ali’den (a.s) daha iyi mi düşünüyorlardı?

Yoksa Allah Resulü (s.a.a), bu hadisleri Ali (a.s) için değil de, onlar için mi buyurmuştu?:

Ali haktan ve hak Ali’den asla ayrılmaz.⁽²⁾

Ali, sizin hepinizden daha iyi hükmeder.⁽³⁾

1- Nehcü’l-Belâğa Şerhi, İbn Ebi’l-Hadid, c.6, s.11–13 (Hicrî 1379 basımı)

2- Tarih-i Bağdad, c.14, s.321

3- Fezâilü’l-Hamse mine’s-Sihahi’s-Sitte, c.2, s.262

Ben ilmin şehriyim, Ali de kapısı.⁽¹⁾

İlim ve faziletin temeli Ali (a.s) değil miydi?

Peki, bu insanlar niçin Ali'ye (a.s) biat etmediler ve hatta böylesi hayatî bir konuda ona danışmaya bile yanaşmadılar?

Öncelik ölçüsünü liyakat ve takva olarak belirleyen ve bu ölçü üzere de Usame'yi Ebu Bekirlerden öne geçiren Allah Resulü'nün (s.a.a) bu davranışı karşısında, Ali'nin (a.s) genç oluşu nasıl bahane edilebilir?

O hâlde, neden Hz. Ali (a.s) onlardan evla ve öncelikli olmasın?

Hz. Ali'yi (a.s) dışlayanların sığındıkları bir diğer bahane ise, İmam Ali'nin (a.s), İslâm savaşlarında döktüğü kanlar nedeniyle bazıları tarafından kabul edilmeyeceği idi. Bu bahane edilerek Allah Resulü'nün (s.a.a), Ali (a.s) hakkındaki buyrukları görmezden gelinmişti.

Bunun doğru olduğu varsayılsa bile, dinî ölçüler uyarınca yapılması gereken şey, hakkı bir kenara itmek değil; hakka teslim olmayanları hak karşısında boyun eğdirmekti.

Gerçek şu ki bu, bir bahaneden öte değildi; çünkü eğer doğru olsaydı yüce Allah, Ali'yi (a.s) seçmez ve Allah Resulü (s.a.a) de halife olarak onu belirlemezdi.

Soru:

Bazı Müslüman kardeşler insaf üzere hareket ederek tarihi yargılıyor ve şöyle diyorlar: "Ali'nin (a.s) hilafetini kanıtlayan ne Gadir hadisi ve ne de diğer deliller inkâr edilemez. Ancak şu soruya açıklık getirilmesi gerekir: Hilafeti döneminde

---

1- Fezâilü'l-Hamse mine's-Sihahi's-Sitte, c.2, s.250

ayaklanarak hükümeti gasbetmek isteyenlerle defalarca savaşan Ali (a.s), Allah Resulü'nün (s.a.a) vefatından sonra niye kendi hakkını savunmamıştır?"

Cevap:

İmam Ali (a.s), Ebu Bekir'in hilafetini resmiyette tanımadığı için onun kıldırıldığı cemaat ve cuma namazlarına katılmıyor ve gasbedilen hakkını geri alabilmek için de insanlardan yardım istiyordu. Hatta hakkını geri alabilmek için akşam vakti Hz. Fatıma'yı (s.a) yanına alarak ensarın evini kapı kapı dolaşıyor ve onlardan yardım istiyordu. Ensar ise: "Biz ona biat etmişiz ve artık iş işten geçmiştir."⁽¹⁾ diyordu. Zira ensar, İslâm'ı kabul etmekle birlikte henüz cahiliye döneminden kalan alışkanlıklarını tamamen bırakamamışlardı. Bu yüzden de Ebu Bekir ile yaptıkları biatin geçersiz olduğunu kabullenmiyor ve İmam Ali'ye (a.s) yardım etmiyorlardı.

Ali (a.s), Allah Resulü'nün (s.a.a) vefatından sonra yar-u yaversiz kaldığından ötürü gasbedilen hakkını alamadı; eğer hakkına ulaşabilseydi, elbette ki İslâm âlemine önderlik edecekti.

Osman'ın yapmış olduğu haksızlıklar sonucu bıkan ve usanmış insanlar, Osman'ı öldürdükten hemen sonra topluca Ali'nin (a.s) yanına gelip biat için ellerini ona uzattılar. Bunun üzerine Ali (a.s): *"Şimdi yardım ve destek bulduğuma göre İslâmî hükümeti kabullenmekten başka çarem yok."* dedi ve böylece de yönetimi ele alarak, İslâm âleminin önderliğini üstlendi.⁽²⁾

Hz. Ali (a.s), Allah Resulü'nün (s.a.a) vefatından sonra yar-u yaversiz olarak kıyam etmesi durumunda İslâm toplumunun ihtilafa düşüp içten bölüneceğini ve İslâm devletini çökert-

---

1- Nehcü'l-Belâğa Şerhi, İbn Ebî'l-Hadid, c.6, s.13 (Hicrî 1379 basımı)

2- Nehcü'l-Belâğa, Feyzü'l-İslâm, 3. hutbe, s.37-43

mek için pusuda bekleyen dış düşmanların da harekete geçeceğini biliyordu.

İslâm'ı canından çok seven Ali (a.s), bu ilâhî dini korumak, köklenmesini ve yayılmasını sağlamak için kıyam etmedi. Peygamber'le (s.a.a) omuz omuza savaşan o eşsiz yiğit ve kahraman Ali (a.s), İslâm ve Müslümanların maslahatını sağlamamakta ve hayatın acılarına göğüs germekte görüyordu.

Hz. Ali (a.s), yönetim düşkünü olsaydı, bu mülahazaları göz önünde bulundurmaz ve şahsî çıkarlarını temin edecek yollara başvururdu.

Ama görüyoruz ki Ali (a.s), Ebu Süfyan'ın: "Ver elini, sana biat edeyim; andolsun Allah'a, eğer dilersen Medine'yi süvari ve piyade savaşçılarla doldururum." teklifi karşısında şöyle buyuruyor:

Andolsun Allah'a ki, sen İslâm'ın hayrını düşünmüyorsun; düşündüğün tek şey, fitne ve fesat çıkarmaktır...⁽¹⁾

Ehlisünnet kardeşlerimizin sağlam kaynaklarından yararlanarak bu konuya eğilmemizin asıl nedeni, onların bu tarihî gerçekler hakkında daha fazla araştırma yapmalarını sağlamaktır.

Bunun sonucunda doğacak samimî fikir ve fiil birliği ile acı geçmişi telafi edebiliriz ve dünya Müslümanlarının her yönlü birlikteliği yönünde gerçekçi bir gayretle çalışabiliriz.

1- el-Kâmil, İbn Esir, c.2, s.326 (Hicrî 1385 basımı)

HZ. PEYGAMBER'DEN ON VECİZ SÖZ

- 1- Veren el, alan elden üstündür.
- 2- Hikmetlerin başı Allah korkusudur.
- 3- En kötü kazanç, faiz kazancıdır.
- 4- Mümin, bir delikten iki defa ısırılmaz.
- 5- Güçlü kimse, nefsine galip olan kimsedir.
- 6- Müminin, mümin kardeşinden üç günden fazla (küs olup) ayrı kalması reva değildir.
- 7- İyi işe yönlendiren, o işi yapan gibidir.
- 8- Sadaka vererek rızkın inmesini isteyiniz.
- 9- İki günü birbirine eşit olan zarar etmiştir.
- 10- İyi kimselerle otur ki, onlardan olabilesin.⁽¹⁾

1- Ravzatu'l-Muttakin, c.13. s, 1-50.